

**T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM II. KADEME ÖĞRENCİLERİNİN SESLİ OKUMA
BECERİLERİNE TEKERLEME EĞİTİMİNİN ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN
Perihan Gülce ÖZKAYA**

DANIŞMAN

PROF. DR. MUSTAFA VOLKAN COŞKUN

**OCAK- 2012
MUĞLA**

**T.C.
MUĞLA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**İLKÖĞRETİM II. KADEME ÖĞRENCİLERİNİN SESLİ OKUMA
BECERİLERİNE TEKERLEME EĞİTİMİNİN ETKİSİ**

HAZIRLAYAN: PERİHAN GÜLCE ÖZKAYA

**Eğitim Bilimleri Enstitüsünce
“Yüksek Lisans”
Diploması Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezidir.**

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 16/01/2012

Tezin Sözlü Savunma Tarihi: 13/01/2012

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mustafa Volkan COŞKUN

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Abdullah BAĞDEMİR

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Nilgün AÇIK ÖNKAŞ

Enstitü Müdürü: Prof. Dr. Ahmet DUMAN

Ocak, 2012

MUĞLA

TUTANAK

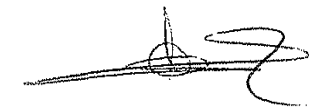
Muğla Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün 27/11/2011 Tarih ve 16/2..... sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 25/4... maddesine göre, Türkçe Eğitimi Bölümü Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Perihan Gülce ÖZKAYA'nın "İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Sesli Okuma Becerilerine Tekerleme Eğitiminin Etkisi" adlı tezini incelemiş ve aday 13/01/2012 tarihinde saat 14:00. 'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra 60. dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin... kabul..... olduğuna ..oy..birliği.. ile karar verildi.

Tez Danışmanı:

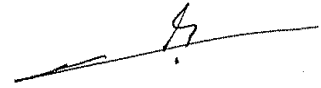
Prof. Dr. Mustafa Volkan COŞKUN

ÜYE:

Yrd. Doç. Dr. Abdullah BAĞDEMİR

ÜYE:

Yrd. Doç. Dr. Nilgün AÇIK ÖNKAS

YEMİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Sesli Okuma Becerilerine Tekerleme Eğitiminin Etkisi” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilenlerden oluştuğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

13/01/2012

Perihan Gülce ÖZKAYA

YÜKSEK ÖĞRETİM KURUMU DOKÜMANTASYON MERKEZİ TEZ VERİ GİRİŞ FORMU			
YAZARIN		MERKEZİMİZCE	
DOLDURULACAKTIR			
Soyadı: ÖZKAYA		Kayıt No:	
Adı: Perihan Gülce			
TEZİN ADI:			
Türkçe: İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Sesli Okuma Becerilerine Tekerleme Eğitiminin Etkisi			
Y.Dil: The Effects of Tounge Twisters Education to Oral Reading Skills of Primary Second Stage Students			
TEZİN TÜRÜ:	Yüksek Lisans	Doktora	Sanatta Yeterlilik
	●	○	○
TEZİN KABUL EDİLDİĞİ:			
Üniversite:: Muğla Üniversitesi			
Fakülte: Eğitim Fakültesi			
Enstitü: Eğitim Bilimleri Enstitüsü			
Diğer Kuruluşlar:			
Tarih:			
TEZ YAYIMLANMIŞSA			
Yayımlanmadı.			
TEZ YÖNETİCİSİNİN:			
Soyadı, Adı : COŞKUN, Mustafa Volkan			
Unvanı : Prof. Dr.			

TEZİN YAZILDIĞI DİL: Türkçe	TEZİN SAYFA SAYISI: 144
TEZİN KONUSU (KONULARI) : İlköğretim II. kademe öğrencilerinin sesli okuma becerisine tekerleme eğitiminin etkisinin tespiti.	
TÜRKÇE ANAHTAR KELİMELER: 1. Sesli Okuma Becerisi 2.Ses Takıntısı 3. Tekerleme	
İNGİLİZCE ANAHTAR KELİMELER: 1. Oral Reading Skills 2. Lock of Sound 3. Tongue Twisters	
1. Tezimden fotokopi yapılmasına izin vermiyorum. ○ 2. Dipnot gösterilmek şartıyla, tezimin bir bölümünün fotokopisi alınabilir. ○ 3. Kaynak gösterilmek şartıyla, tezimin tamamının fotokopisi alınabilir. ●	
Yazarın İmzası: 	Tarihi: 16.01/2012

ÖN SÖZ

Kişinin kendisiyle ve diğer çevre insanlarıyla iletişim kurmasını sağlayan sesli okumanın ilk koşulu; kelimeleri doğru telaffuzla kusursuz söylemek, doğal ve standart dile uygun, konuşur gibi okumaktır. Bu sebeple, sesli okumada akıcılık büyük bir önem arz etmektedir. Akıcı bir sesli okuma, dinleyicilerde konuya ilgi ve okuma zevki uyandırır.

Dilin doğru, akıcı kullanılması için önem gösterilmesi gereken telaffuz, vurgu ve tonlama çalışmaları kapsamında yararlanılabilecek en etkili araçlardan biri tekerlemelerdir. Tekerlemeler, öğrencilerin sesleri doğru boğumlandırımlarına ve akıcı olarak telaffuz etmelerine yardımcı olur.

Bu araştırmada, ilköğretim II. Kademe öğrencilerinin sesli okuma becerilerindeki akıcılığın artmasında tekerleme eğitiminin etkisi incelenmiştir.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; problem durumuna, problem cümlesine, alt problemlere, araştırmanın amacı ve önemine, sayılıtlara, sınırlılıklara ve tanımlara yer verilmiştir.

İkinci bölümde; dil, sesler, okuma ve tekerleme konuları doğrultusunda ilgili yayın ve araştırmalardan yola çıkılarak kuramsal çerçeve belirlenmiştir.

Üçüncü bölümde; araştırma modeli, evren ve örneklem, verilerin toplanması ve analizinden söz edilmiştir.

Dördüncü bölümde; problem ve alt problemlere ilişkin bulgulara yer verilmiş ve bu bulgular yorumlanmıştır.

Son bölümde; bulgular doğrultusunda elde edilen sonuçlara yer verilerek, araştırma kapsamında önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmada faydalanılan eserler kaynakçada belirtilmiştir. Ayrıca "Ekler" başlığı altında; uygulamada okutulan metinlere, boğumlama ve tekerleme çalışması örneklerine yer verilmiştir.

Lisans ve yüksek lisans dönemimde bana daima yol gösteren, yardımlarını esirgemeyen değerli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Mustafa Volkan Coşkun'a ve maddi manevi her türlü desteği benden esirgemeyen sevgili aileme gönülden teşekkürlerimi sunuyorum.

Perihan Gülce ÖZKAYA

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	I
İÇİNDEKİLER.....	III
TABLO LİSTESİ.....	VII
GRAFİK LİSTESİ	VIII
I. BÖLÜM.....	1
1.GİRİŞ.....	1
1.1.PROBLEM DURUMU.....	2
1.2. PROBLEM CÜMLESİ.....	2
1.3. ALT PROBLEMLER.....	3
1.4. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	3
1.5. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	4
1.6. VARSAYIMLAR.....	4
1.7. SINIRLILIKLAR	4
1.8. TANIMLAR	5
II. BÖLÜM	6
2. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1. KURAM ÇERÇEVESİ	6
2.1.1. Dil.....	6
2.1.2. Sesler	7
2.1.2.1. Ünlüler	7
2.1.2.1.1. Ağızın Açıklığı Bakımından Ünlüler.....	8
2.1.2.1.2. Dilin Bölümleri Bakımından Ünlüler	8
2.1.2.1.3. Dudakların Aldığı Durum Bakımından Ünlüler	9
2.1.2.1.4. Uzunluk- Kısalık Bakımından Ünlüler	9

2.1.2.2. Ünsüzler	9
2.1.2.2.1. Ton Bakımından Ünsüzler	10
2.1.2.2.2. Boğumlanma Yeri Bakımından Ünsüzler	11
2.1.2.2.3. Ses Yolu Bakımından Ünsüzler	13
2.1.2.2.4. Hava Yolu Bakımından Ünsüzler	13
2.1.2.3. Ses İle İlgili Kavramlar	14
2.1.2.3.1. Boğumlanma	14
2.1.2.3.2. Vurgu	14
2.1.2.3.3. Ton	15
2.1.2.3.4. Durak	15
2.1.3. Okuma	15
2.1.3.1. Okumanın Boyutları	16
2.1.3.1.1. Okumanın Fizyolojik Boyutu	17
2.1.3.1.2. Okumanın Zihnî Boyutu	17
2.1.3.1.3. Okumanın Çevre Boyutu	17
2.1.3.1.4. Okumanın Psikolojik Boyutu	17
2.1.3.2. Okuma Türleri	18
2.1.3.2.1. Sessiz Okuma	19
2.1.3.2.2. Sesli Okuma	20
2.1.3.3. Okumanın Önemi	21
2.1.3.4. Okuma Becerisinin Kazandırılmasında Öğretmenin Rolü	22
2.1.4. Tekerleme	23
2.1.4.1. Tekerlemenin Tanımları	23
2.1.4.2. Tekerlemelerin Özellikleri	26
2.1.4.3. Tekerlemelerin Morfolojik Özellikleri	27

2.1.4.4. Tekerleme Çeşitleri	28
2.1.4.4.1. Oyun Tekerlemeleri	29
2.1.4.4.2. Tören Tekerlemeleri	30
2.1.4.4.3.Halk Edebiyatı Türlerine Bağlı Tekerlemeler	30
2.1.4.4.3.1.Masal Tekerlemeleri	31
2.1.4.4.3.2 Bilmece Tekerlemeleri	31
2.1.4.4.3.3 Halk Hikâyesi Tekerlemeleri.....	32
2.1.4.4.4.Seyirlik Oyunlarda Söylenen Tekerlemeler.....	33
2.1.4.4.5.Saz Şairleri Geleneğinde Tekerlemeler.....	35
2.1.4.4.6. Okşamalar	35
2.1.4.4.7. Dua, Dilek ve İyi Niyet Tekerlemeleri	36
2.1.4.4.8. Yergi, Kızdırma ve Alay Tekerlemeleri	37
2.1.4.4.9. Mektup Tekerlemeleri.....	37
2.1.4.4.10. Bağımsız Söz Cambazlığına Dayanan Tekerlemeler (Yanıltmaçlar	37
2.1.4.4.11. Çeşitli Sebeplerle Söylenen Tekerlemeler	39
2.1.4.5.Sesli okuma- Tekerleme İlişkisi.....	39
2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	40
III. BÖLÜM.....	42
3. YÖNTEM.....	42
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ.....	42
3.2. EVREN.....	42
3.3. ÖRNEKLEM	43
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI VE ANALİZİ	44
IV. BÖLÜM	45

4. BULGULAR VE YORUMLAR	45
4.1. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	45
4.2. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	51
4.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR	51
4.4. DÖRDÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR VE YORUMLAR.....	52
V. BÖLÜM.....	77
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	77
5.1. SONUÇLAR.....	78
5.2. ÖNERİLER.....	80
KAYNAKÇA	80
EKLER.....	85

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Örneklemi oluşturan öğrencilerin cinsiyete, okullara ve sınıflara göre dağılımı.....	44
Tablo 2: 6. Sınıf öğrencilerinde boğumlanma tarzı bakımından tespit edilen ses takıntıları.....	48
Tablo 3: 7. Sınıf öğrencilerinde boğumlanma tarzı bakımından tespit edilen ses takıntıları.....	49
Tablo 4: 8. Sınıf öğrencilerinde boğumlanma tarzı bakımından tespit edilen ses takıntıları.....	49
Tablo 5: 6. Sınıf öğrencilerinde boğumlanma tarzı bakımından tespit edilen takıntılı sestten bir önceki ses- takıntılı ses tablosu.....	50
Tablo 6: 7. Sınıf öğrencilerinde boğumlanma tarzı bakımından tespit edilen takıntılı sestten bir önceki ses- takıntılı ses tablosu	51
Tablo 7: 8. Sınıf öğrencilerinde boğumlanma tarzı bakımından tespit edilen takıntılı sestten bir önceki ses- takıntılı ses tablosu.....	51
Tablo 8 : a sesine yönelik bulgular.....	54
Tablo 9 : e sesine yönelik bulgular.....	55
Tablo 10 : ı sesine yönelik bulgular.....	56
Tablo 11 : i sesine yönelik bulgular.....	57
Tablo 12 : o sesine yönelik bulgular.....	58
Tablo 13 : u sesine yönelik bulgular.....	59
Tablo 14 : ü sesine yönelik bulgular.....	60
Tablo 15 : l sesine yönelik bulgular.....	61
Tablo 16 : m sesine yönelik bulgular.....	62
Tablo 17 : n sesine yönelik bulgular.....	63
Tablo 18 : r sesine yönelik bulgular.....	64
Tablo 19 : y sesine yönelik bulgular.....	65
Tablo 20 : v sesine yönelik bulgular.....	66
Tablo 21 : z sesine yönelik bulgular.....	67
Tablo 22 : h sesine yönelik bulgular.....	67
Tablo 23 : s sesine yönelik bulgular.....	68
Tablo 24 : ş sesine yönelik bulgular.....	69
Tablo 25 : b sesine yönelik bulgular.....	70
Tablo 26: d sesine yönelik bulgular.....	71
Tablo 27 : ç sesine yönelik bulgular.....	72
Tablo 28 : k sesine yönelik bulgular.....	72
Tablo 29 : p sesine yönelik bulgular.....	73
Tablo 30 : t sesine yönelik bulgular.....	74

GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1: Boğumlanma tarzı bakımından tespit edilen ses takıntıları.....	46
Grafik 2: Akıcı seslerde tespit edilen ses takıntıları.....	47
Grafik 3: Sızıcı seslerde tespit edilen ses takıntıları.....	47
Grafik 4: Patlayıcı seslerde tespit edilen ses takıntıları.....	48
Grafik 5: Boğumlanma tarzı bakımından düzelmeyen ses takıntıları.....	75
Grafik 6: 6. sınıflarda düzelmeyen ses takıntıları.....	75
Grafik 7: 7. sınıflarda düzelmeyen ses takıntıları.....	76
Grafik 8: Kız öğrencilerde düzelmeyen ses takıntıları.....	76
Grafik 9: Erkek öğrencilerde düzelmeyen ses takıntıları.....	77

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

İletişimde dilin önemi çok büyüktür. Bir dil, ne kadar çok işlenirse, o kadar çok zenginleşir. Dil zenginleştikçe, o toplumda yaşayan insanların duygu ve düşünce dünyaları da zenginleşir ve insanlar daha çok algılama, kavrama ve yorumlama becerisine sahip olurlar. Toplumda iletişim kurabilme, insanları eğitebilme, tabiatı şekillendirebilme ve düşünce üretimi, yani her şey dile bağlıdır (Coşkun, 2010: 250).

Bireyde dil gelişimi dört temel dil becerisi üzerine inşa edilir. Bu becerilerden okuma ve dinleme becerisi dilin anlama boyutunu; konuşma ve yazma becerisi dilin anlatma boyutunu oluşturur. Dört temel dil becerisinden biri olan okuma, bireyin yaşantısı boyunca sürdürdüğü en etkili öğrenme yollarından biridir. Bilgiye ulaşmanın, onu sürekli güncellemenin en kolay ve uygun yollarından biri olan okuma, yazılı olan bir metni bilinen yazı karakterlerini sesli veya sessiz çözümenin ötesinde, metnin içindeki duygu, düşünce ve iletileri anlamaktır (Özbay, 2009: VII).

İçinde yaşadığımız topluma uyum sağlamanın, onunla iletişim kurmanın ancak dil ile mümkün olduğu ve öğretimin her aşamasının okumaya dayalı olduğu düşünülürse, bu amaçlara ulaşmada okuma eğitiminin önemi daha iyi anlaşılır.

Okuma etkinliğinin konuşma organları ile seslendirilmesiyle yapılan sesli okuma, bir yazının, dinleyenlerin duyabileceği ve zevkle dinleyebileceği yükseklikte bir sesle okunmasıdır. Bu çeşit okuma, öğrencilerin okumayı öğrenmelerinde, okuma hızlarını arttırmalarında ve okunanı dinleyerek anlam ve zevk duymalarında önemli rol oynar (Öz, 2001: 200).

Kişinin kendisiyle ve diğer çevre insanlarıyla iletişim kurmasını sağlayan sesli okumanın ilk koşulu; kelimeleri doğru telaffuzla kusursuz söylemek, doğal ve standart dile uygun, konuşur gibi okumaktır. Bu sebeple, sesli okumada akıcılık büyük bir önem arz etmektedir. Akıcı bir sesli okuma, dinleyicilerde konuya ilgi ve okuma zevki uyandırır. Metin okumalarında, ünsüzleri oluştururken takıntılar

meydana gelebilmektedir; bunun sebebi, ses yolundaki daralmaların gerekenden fazla olması, kapantıların zamanında açılmamasıdır.

Dilin doğru, akıcı kullanılması için önem gösterilmesi gereken telaffuz, vurgu ve tonlama çalışmaları kapsamında yararlanılabilecek en etkili araçlardan biri tekerlemelerdir. Sever'e (2006: 97) göre, "Yinelemelerden, ses benzerliği ve çağrışımlarından yararlanılarak oluşturulan tekerlemelerin söylenişinde güçlük çekilir. Bu söyleniş güçlüğü nedeniyle eğlendirici olan tekerlemeler öğrencilere sesleri, sözcükleri doğru boğumlandırma ve akıcı söyleme becerisi kazandırır."

Tekerleme çalışması yaparken sesleri hızlı okumak değil doğru boğumlamak önemlidir. Tekerlemeler önce ağır ağır, doğru ve eksiksiz söylenmeye çalışılmalı; daha sonra giderek hızlandırılmalıdır.

Tezin bu bölümünde, araştırmanın problemi, amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıkları sunulmuş, ayrıca araştırmada önemli olan bazı kavramlar verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Araştırmamız, dil öğretiminin etkinlik alanlarından biri olan okuma becerisini kapsamaktadır. Okuma, yeni bilgilere hızlı ve kolay bir biçimde ulaşabilmeyi sağlayan, hayatın her alanında kullanılan önemli bir etkinliktir.

Ülkemizde okuma eğitimi üzerine yapılan çalışmalar, daha çok "hızlı okuma teknikleri", "okuduğunu anlama" ve okuma alışkanlığı" boyutuyla ilgili olup, uygulamalı çalışmalara fazla rastlanılmamaktadır. Konuyla ilgili çalışmaların sınırlı sayıda ve ileri sürülen önerilerin de teorik çalışmaların ürünü olması, bizi böyle bir uygulamalı çalışma yapmaya sevk etmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

İlköğretim II. kademe öğrencilerinin akıcılık yönünden sesli okuma becerilerindeki eksiklikler ve bu eksikliklerin giderilmesinde tekerleme eğitiminin etkileri nelerdir?

1.3. Alt Problemler

1. İlköğretim öğrencileri, sesli okumada, en çok hangi sesleri çıkarmada zorluk yaşıyorlar?
2. Akıcılık yönünden, sesli okumada, öğrencinin özelliklerinden (anatomik durumu, kelime hazinesi kapsamı, sesleri telaffuz becerisi, kelimelerin duygu ve düşünce dünyasına girebilme becerisi) kaynaklanan eksiklikler nelerdir?
3. Akıcılık yönünden, sesli okumada, metnin özelliklerinden (dil kurallarına uygunluğu, noktalama işaretlerinin yerinde kullanımı, punto büyüklüğü, öğrenci seviyesine uygunluğu) kaynaklanan eksiklikler nelerdir?
4. Öğrencilerin ilk okumaları ile tekerleme eğitimi aldıktan sonraki okumaları arasında bir gelişim var mıdır?

1.4. Araştırmanın Amacı

Dilin temel becerilerinden biri olan okuma, bireyin yaşantısı boyunca sürdürdüğü önemli bir etkinliktir ve aynı zamanda, diğer dil becerilerinin gelişmesine de katkıda bulunmaktadır.

İlköğretim II. kademe öğrencileri, Türkçe dersinin genel hedefleri çerçevesinde, dille tanış olan, etkili konuşan, etkili okuyan, kelimelerin duygu ve düşünce dünyasına girebilen bireyler olarak yetiştirilmelidir.

Bu çalışmanın amacı; ilköğretim II. kademe öğrencilerinin sesli okuma esnasında takıldıkları seslerin, tekerleme eğitimi sonucunda ne derece düzeltilebileceğini, tekerlemelerin sesli okumadaki akıcılığı ne şekilde etkileyeceğini tespit etmek; böylelikle, okuma eğitimi üzerinde yapılan araştırmalara farklı bir boyut kazandırmaktır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Sesli okumanın ilk koşulu; kelimeleri kusursuz söylemek, doğal ve standart dile uygun, konuşur gibi okumaktır. Bu sebeple, sesli okumada akıcılık büyük bir önem arz etmektedir. Akıcı bir sesli okuma, dinleyicilerde konuya ilgi ve okuma zevki uyandırır. Ne var ki, sesli okuma becerisinin önemli bir boyutu olan akıcılık üzerinde, yeteri kadar durulmamıştır.

Bu araştırma, ilköğretim II. Kademe öğrencilerinin sesli okuma becerilerindeki akıcılığa tekerleme eğitiminin etkisinin belirlenmesi; ilköğretim kurumlarındaki öğrencilere, sesli okuma becerisinin kazandırılması ve söz konusu becerinin geliştirilmesi için verilen eğitime farklı önerilerde bulunulması bakımından önem arz etmektedir.

1.6. Varsayımlar

Araştırmada,

1. Öğrencilere okutulmak üzere seçilen metnin, öğrencilerin düzeyine uygun olduğu,
2. Analiz edilecek metnin, öğrencilerin sesli okuma esnasında takıldıkları sesleri tespit edebileceği,
3. Öğrencilerin takıldıkları sesleri düzeltmeye yönelik seçilen tekerlemelerin, bu sesleri düzetecek nitelikte olduğu varsayılmaktadır.

1.7. Sınırlılıklar

Araştırma,

- a. 2009 – 2010 eğitim – öğretim yılı; Muğla il merkezindeki ilköğretim okulları ile,
- b. Sesli okuma becerisinin “akıcılık” boyutuyla ve araştırmada toplanacak verilerle sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Araştırmada geçen bazı kavramların tanımları aşağıda verilmiştir:

Okuma: Ses organları ve göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi ve anlamlandırılması sürecidir (MEB, 2006: 6).

Sesli Okuma: Gözle algılanıp zihinle kavranan kelime ve kelime gruplarının, konuşma organları tarafından seslendirilmesidir (Özbay, 2007: 18).

Tekerleme: Ses ve sözcük benzerliğinden yararlanılarak oluşturulan yarı anlamlı, yarı anlamsız hoş söyleyişli cümleciklere ya da sözlere tekerleme denir (Yardımcı, 2004: 75).

Vurgu: Bir sözcükteki ya da sözcük öbeğindeki bir seslemi öbürlerine oranla daha belirgin, baskılı kılan yeğlilik artışıdır (Vardar, 2002: 212). Fonetikte, bir kelimedeki en baskın tonlu (titreşimli) sestir (Coşkun, 2000a: 127).

Ton: “Yalın ve periyodik hareketten, yani belirli bir zaman içinde, belirli bir düzenle tekrarlanan titreşimlerden oluşan ses izlenimi”dir (Özbay, 2007: 87). Coşkun’a (2000a: 127) göre, kelimedeki bütün vurguların toplamı, yani bir araya gelerek art arda birleşmeleri “ton”u meydana getirir.

II. BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. KURAM ÇERÇEVESİ

Bu bölümde, araştırma konusu ile ilgili kuram çerçevesine, yapılmış araştırmalara yer verilmiştir.

2.1.1. Dil

İnsanların doğasında, kendini ifade edebilme, karşısındaki insanları anlayabilme ihtiyacı vardır. Bu ihtiyaç sonucunda “dil” ortaya çıkmıştır. Dil, insanlar arasında iletişimi sağlayan canlı bir varlıktır.

Türkçe Sözlük’te (TDK, 2005: 526) dil, “İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan.” olarak tanımlanmıştır.

Kavcar, Oğuzkan ve Aksoy (2007: 2) dili, “ Duygu, düşünce, dilek ve tasarılarımızı başkalarına aktarmaya; başka bir deyişle, herhangi bir niyetin açığa vurulmasına, dolayısıyla bir zihinden başka bir zihne aktarılmasına yarayan bir işaretler sistemi” şeklinde ifade etmiştir.

Sever’e (2000: XI) göre dil, insanın var olduğu dünyayı anlama ve anlatma sanatıdır.

Yangın (1999: 2) dili, “ Bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak duygu, düşünce ve isteklerin, başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü, çok gelişmiş bir araç” olarak tanımlamaktadır.

Özbay’a (2006: 1) göre dil, “ Genel anlamıyla insanlar arasında anlaşmayı sağlayan en yaygın ve en güçlü araçtır. Bu araç, hayatın hemen bütün alanlarında türlü düşünceleri, duyguları, tutumları, inançları, değer yargılarını anlama ve anlatmada; yaşanan olaylarla ilgili bilgileri, kültür birikimini aktarmada kullanılmaktadır.”

Coşkun ve Açık'a (2004) göre, dilin iki ana işlevi bulunmaktadır. Bunlardan biri, toplumun fertlerinin birbirleriyle olan iletişimini sağlamak; diğeri ise, kültür taşıyıcılığıdır.

Yapılan bu tanımlardan, dilin iletişimi sağlayan bir anlaşma aracı olduğu, belli kurallarının bulunduğu sonucu çıkartılmaktadır.

İletişimde dilin önemi çok büyüktür. Bir dil, ne kadar çok işlenirse, o kadar çok zenginleşir. Dil zenginleştikçe, o toplumda yaşayan insanların duygu ve düşünce dünyaları da zenginleşir ve insanlar daha çok algılama, kavrama ve yorumlama becerisine sahip olurlar. Toplumda iletişim kurabilme, insanları eğitebilme, tabiatı şekillendirebilme ve düşünce üretimi, yani her şey dile bağlıdır (Coşkun, 2008: 243).

İnsanlar arasında sağlıklı iletişimin gerçekleşmesi, kişilerin dil bilincine sahip olmalarına bağlıdır. Dil bilincine sahip bireyler yetiştirmek, ancak iyi bir dil eğitimiyle mümkündür. Bu sayede, öğrencilere dilin temel becerileri kazandırılarak, onların duygu, düşünce ve hayallerini geliştirmeleri, kendilerini yaşadıkları topluma ve dünyaya en iyi şekilde ifade etmeleri sağlanacaktır.

2.1.2. Sesler

İnsanoğlu hayatının hemen her alanında ses ile iç içedir. Sesler, kendilerine has nitelikleri ve nicelikleriyle, anlamlı ses birimlerini oluşturmakla görevli en küçük birimlerdir ve dilde her biri çok değerlidir. Sesler aynı zamanda anlamlı birimlerdir; kelimelerin oluşumunda, rastgele bir araya gelmemeleri ve kendilerine özgü nitelik ve niceliklerinin olması, onların birer anlamlı birim olduğunu göstermektedir (Coşkun, 2010: 28).

Sesler, insanlar arasında anlaşmanın sağlanabilmesi için var olmuşlardır. Sesler, anlamlarıyla dilin kuralları dâhilinde bir araya gelerek kelimeleri, kelime birlikteliklerini ve cümleleri oluştururlar.

2.1.2.1. Ünlüler

Ünlüler, bir dilin melodili sesleri, dolayısıyla da estetiği olarak kabul edilmektedir. Bir dilin estetiği, o dilin ünlülerinin çokluğu ve çeşitliliğiyle doğru

orantılıdır. Türkçe, uzun ünlüler bakımından diğer dillere göre zengin bir dildir ve bu sebeple oldukça estetik ve akıcıdır. Türkçede, 9'u uzun olmak üzere 21 birincil ve ikincil ünlü bulunmaktadır (Coşkun, 2010: 41-42).

Türkçedeki ünlüler, dört ana başlık altında incelenebilir:

2.1.2.1.1. Ağzın Açıklığı Bakımından Ünlüler

Ağzın içinde her yöne hareket edebilen dil, ünlülerin oluşumunda görev alan önemli organlardandır. Türkçedeki ünlüler, ağzın açıklığı bakımından beş bölüme ayrılırlar. Bunlar;

Dar (Kapalı) Ünlüler, i(:) (örnek: i'yi), ü(:) (örnek: ü'züm), u(:) (örnek: u'zun)

Dar- Yarı Dar Ünlüler, arka ön ünlü û (örnek: mah'lûk)

Yarı Dar Ünlüler, e (Anadolu ağızları) ve ı(:) (örnek: sı'kı)

Yarı Geniş Ünlüler, e(:) (örnek: et), ö(:) (örnek: ör'tü), o(:) (örnek: ot) ve arka ön ünlü o (örnek: rol)

Geniş Ünlüler, â (:) (örnek: kâr), a (:) (örnek: at) ünlüleridir.

2.1.2.1.2. Dilin Bölümleri Bakımından Ünlüler

Dil; ön, orta ve arka kısımlarında kabarak, ünlünün alacağı niteliğe göre ağız boşluğunun önünü, ortasını veya arkasını daraltır. Dilin bölümleri bakımından ünlüler; ön, orta ve arka olmak üzere üç gruba ayrılır.

Ön Ünlüler, i(:) (örnek: i'yi), ü(:) (örnek: ü'züm), yarı kapalı e (Anadolu ağızları), yarı açık e(:) (örnek: et), ö(:) (örnek: ör'tü), â (:) (örnek: kâr)

Orta Ünlü, ı(:) (örnek: sı'kı)

Arka Ünlüler, u(:) (örnek: u'zun), o(:) (örnek: ot), a (:) (örnek: at), arka ön ünlü û (örnek: mah'lûk), arka ön ünlü o (örnek: rol).

2.1.2.1.3. Dudakların Aldığı Durum Bakımından Ünlüler

Dudakların aldığı duruma göre ünlüler, düz ve yuvarlak olmak üzere iki gruba ayrılır.

Düz Ünlüler, i(:)(örnek: i'yi), yarı dar e (Anadolu ağızları), yarı açık e(:) (örnek: et), â (:) (örnek: kâr), ı(:)(örnek: sı'kı), a (:)(örnek: at)

Yuvarlak Ünlüler, ü(:)(örnek: ü'züm), u(:)(örnek: u'zun), ö(:) (örnek: ör'tü), o(:)(örnek: ot), arka ön ünlü û (örnek: mah'lük), arka ön ünlü o(örnek: rol).

2.1.2.1.4. Uzunluk- Kısalık Bakımından Ünlüler

Uzunluk- kısalık bakımından ünlüler, uzun ünlüler ve kısa ünlüler olmak üzere iki gruba ayrılır. Ünlülerin uzun veya kısa olması, oluşum sürelerine bağlıdır. Bir kısa ünlünün iki katı sürede oluşan ünlü, uzun ünlüdür.

Uzun Ünlüler, i: (örnek: i:'ne < iğne), ü: (örnek: dü:'me < düğme), u: (örnek: u:'ur < uğur), ı: (örnek: sı: < sığ), e: (örnek: e:'er < eğer), ö: (örnek: ö:'üt < öğüt), o: (örnek: o:'ul < oğul), â: (örnek: kâ:'mil), a: (örnek: a:'it < ağıt)

Kısa Ünlüler, i (örnek: i'yi), ü (örnek: ü'züm), u (örnek: u'zun), yarı dar e (Anadolu ağızları), ı (örnek: sı'kı), e (örnek: et), ö (örnek: ör'tü), o (örnek: ot), a (örnek: at), â (örnek: kâr), arka ön ünlü û (örnek: mah'lük), arka ön ünlü o (örnek: rol).

2.1.2.2. Ünsüzler

Ünsüzler, esas itibarıyla titreşimli ve titreşimsiz ünsüzler olmak üzere ikiye ayrılır. Titreşimli ünsüzlerin dalgaları, tıpkı ünlülerinki gibi harmoniktir. Onların titreşimli ve harmonik olmaları, ses tellerinin devreye girmesiyle, başka bir ifadeyle titreşmesiyle ilgilidir (Coşkun, 2010: 62).

Türkçedeki ünsüzler, dört ana başlık altında toplanabilir:

2.1.2.2.1. Ton Bakımından Ünsüzler

Ton bakımından ünsüzler, tonlu ve tonsuz olmak üzere ikiye ayrılır:

Tonlu ünsüzlerde, tıpkı ünlülerdeki gibi ses telleri titreşir, yani bu ünsüzler tonlarını ses tellerinden alırlar. Türkçede tonlu ünsüzler şunlardır: b, c, d, g (ön,orta ve art damak g'leri), j, l (ince l, kalın l), m, n, r, v, z, y.

Tonsuz ünsüzlerde, ses telleri titreşmez. Bunlar, seslerini çarpma ve sürtünmeden alırlar. Türkçede tonsuz ünsüzler şunlardır: ç, f, h, k (ön, orta ve art damak k'leri), p, s, ş, t.

Tonlu ve tonsuz ünsüzler de kendi aralarında karşılık bakımından ikiye ayrılırlar:

Karşılıklı ünsüzler, boğumlanma yerleri aynı olan tonlu ve tonsuz ünsüzlerdir. Türkçedeki karşılıklı ünsüzler şunlardır:

Tonlu ünsüz: Tonsuz Ünsüz

b..... p

c..... ç

d..... t

g (ön, orta ve art damak)..... k (ön, orta ve art damak)

v..... f

z..... s

j..... ş

Karşılıksız ünsüzler, karşılıklı ünsüzler dışında kalan tonlu veya tonsuz ünsüzlerdir. Karşılıksız ünsüzler iki bölüme ayrılır:

Tonsuz karşılığı olmayan ünsüzler, boğumlanma yeri bakımından tonsuz karşılığı olmayan tonlu ünsüzlerdir. Bu ünsüzler, m, n, l (ince ve kalın l), r, y ünsüzleridir.

Tonlu karşılığı olmayan ünsüzler, boğumlanma yeri bakımından tonlu karşılığı olmayan tonsuz ünsüzlerdir. Türkçede tonlu karşılığı olmayan bu tonsuz ünsüz h ünsüzüdür.

2.1.2.2.2. Boğumlanma Yeri Bakımından Ünsüzler

Ünsüzlerin boğumlanmasını sağlayan ana organ dildir. Dil her yöne yatay, dikey ve çapraz olarak hareket edebilen bir organdır; aynı anda hem dikey hem de yatay yöne hareket ederek dildeki seslerin oluşumunu sağlar. Ünsüzlerin boğumlanma yeri bakımından sınıflandırılmalarında organların bölüm adları terim olarak kullanılır (Coşkun, 2010: 67).

Ünsüzler, önden arkaya doğru, boğumlanma yerlerine göre *dudak ünsüzleri, dış-dudak ünsüzleri, dış eti ünsüzleri, dış eti ardı ünsüzleri, ön, orta ve art damak ünsüzleri, gırtlak ünsüzü* olarak sıralanırlar.

Dudak ünsüzleri, b, p, m ünsüzleridir. Bu ünsüzlerin oluşumu esnasında alt çene yardımıyla hareket edebilen alt dudak, üst dudağa bitişir ve gelen hava akımı b ve p seslerini oluşturabilmek için, dudakları bir patlamayla açar. M ünsüzünde ise, hava akımı küçük dil yardımıyla burun yoluna sevk edildiğinden, b ve p ünsüzlerindeki gibi bir patlama hissedilmez ve akciğerlerden gelen hava burun yolundan geçtiği için, m sesi burun sesi özelliğine sahip olur.

Dış-dudak ünsüzleri, f ve v ünsüzleridir. Bu ünsüzlerin oluşumu esnasında, alt çene sayesinde aşağı yukarı hareket edebilen ve bir boğumlanma organı olan alt dudak, hareketsiz hâldeki üst ön kesici dişlere temas eder ve bu esnada akciğerlerden gelen hava akımı, boğumlanma yeri olan dış ile boğumlanma organı olan alt dudağın arasından sürtünerek geçer ve bu sürtünme sonucunda f ve v ünsüzleri oluşur.

Diş eti ünsüzleri, d, l, n, r, s, t,z ünsüzleridir. N ünsüzünün oluşumu esnasında, küçük dil ağız yolunu kapatırken, aynı anda da burun yolunu açar ve dil ucu, üst diş etine temas eder. Tonlu hava, burundan çıktığı için, bu ünsüze burun ünsüzü denir. N ünsüzü, üst diş eti-dil ucu, yani bir diş eti-dil ucu ünsüzüdür. L ünsüzünün ünlülerle birlikte kullanımında, dilin ucu diş etine temas eder ve sonra, ünlünün niteliğine göre, dilin önü, ortası veya arkası kabarır. Dilin ucu, üst diş etlerine iyice temas ettiği için, tonlu hava akımı dilin yanlarındaki boşluklardan geçer; bu sebeple bu ünsüzlere yarı ünsüzler de denir. Bu ünsüzler, üst diş eti-dil ucu, yani diş eti-dil ucu ünsüzleridir. R ünsüzünün oluşumu esnasında, dil ucu üst diş etin değer ve bu esnada akciğerlerden gelen tonlu hava akımı dilin ucunu titreştirir; bu sebeple, bu ünsüze titrek ünsüz de denir. Bu ünsüz, üst diş eti-dil ucu, yani bir diş eti-dil ucu ünsüzüdür. D ve t ünsüzlerinin oluşumu esnasında, dilin ucu hem diş etine hem de dişe değer; fakat bu ünsüzlerin asıl boğumlanmaları diş etinde olur. D ve t ünsüzleri, üst diş eti-dil ucu, yani diş eti-dil ucu ünsüzleridir. S ve z ünsüzlerinin oluşumlarında, dilin ucu diş eti ve dişe yaklaşır. Bu ünsüzlerin asıl boğumlanma yerleri, diş etindedir. Bu ünsüzler, üst diş eti-dil ucu, yani diş eti-dil ucu ünsüzleridir.

Diş eti ardı ünsüzleri, c, ç, j, ş ünsüzleridir. Bunlardan c ve ç, karışık ünsüzlerdir. C ünsüzü, d ve j ünsüzlerinin; ç ünsüzü ise t ve ş ünsüzlerinin karışımıyla oluşmuştur. Bu ünsüzlerin oluşumları esnasında, diş eti ardı bölgesiyle dilin önü birbirlerine iyice temas ederler. Gelen hava akımı bu kapantıyı bir zorlamayla açtığı için, bir patlama hissedilir; bu sebeple bu ünsüzlere patlayıcı ünsüzler de denir. Bu ünsüzler, diş eti ardı-dil önü ünsüzleridir. Ş ve j ünsüzlerinin oluşumunda, dilin önü, diş eti ardı bölgesine yaklaşır. Hava akımı, oluşan aralıktan sürtünerek geçer; bu sebeple, bu ünsüzlere sürtünmeli ünsüzler de denir. Bu ünsüzler, diş eti ardı-dil önü ünsüzleridir. J ve ş ünsüzleri oluşurken alt ve üst dudaklar ön tarafa doğru bir çıkıntı yaparlar.

Ön damak ünsüzleri; y, k ve g ünsüzleridir. Y ünsüzünün oluşumunda dilin ortası, ön damağa yaklaşır. Y ünsüzünün oluşturucu değerleri, i ünsüzünün oluşturucu değerlerine çok yakındır; bu sebeple bu ünsüz, yarı ünlü sayılır. Bu yarı ünlü ses, bir ön damak-dil ortası ünsüzüdür. K ve g ünsüzleri ön ünlülerle (i, ü, e, ö, â) birlikte kullanılırsa, dilin ortası ön damağa iyice temas eder ve akciğerlerden

gelen hava akımı, bu temas neticesinde oluşan kapantıyı bir zorlamayla açar. Türkçede orta damak ünsüzleri, k ve g ünsüzleridir. Bu ünsüzlerin oluşumu esnasında dilin orta bölümü, orta damağa temas eder. Orta damak ünsüzleri olan k ve g ünsüzleri, ı ünsüzüyle kullanılır. K ve g ünsüzleri arka ünlülerle (u, o, a) birlikte art damakta boğumlanırlar. Bunların oluşumları esnasında dilin arkası, art damağa iyice temas eder.

Gırtlak ünsüzü, h ünsüzüdür. Bu ünsüzün oluşumu esnasında akciğerlerden gelen hava akımı, yarı açık ile açık arasında bir konumda olan ses tellerinin iç çeperlerine sürtünür ve bu sürtünme sonucunda h ünsüzü oluşur.

2.1.2.2.3. Ses Yolu Bakımından Ünsüzler

Ses yolu bakımından ünsüzler ikiye ayrılır:

Kapantılı ses yolunda oluşan ünsüzler, patlayıcı ünsüzlerdir. Bu ünsüzlerin boğumlanmaları sırasında harekete geçen organlar, ses yolunu tamamen kapatarak hiçbir geçit bırakmazlar. Hava, bu kapantıyı bir patlama ile açar. Türkçede bu gruba giren ünsüzler şunlardır: b, c, ç, d, g (ön, orta ve art damak g'leri), k (ön, orta ve art damak k'leri), p, t.

Açık ses yolunda oluşan ünsüzler, dar ses yolunda oluşanlar ve geniş ses yolunda oluşanlar olmak üzere ikiye ayrılırlar. Dar ses yolunda oluşan ünsüzlerin boğumlanmaları esnasında, hava, ses organları arasındaki yoldan sızarak geçer. Bu sebeple, bu ünsüzlere sızıcı ünsüzler denir. Türkçede bu ünsüzler şunlardır: f, h, j, s, ş, v, z. Geniş ses yolunda oluşan ünsüzlerin boğumlanması esnasında, hava, ses organları arasındaki yoldan rahatlıkla geçer. Bu ünsüzlere akıcı ünsüzler denir. Türkçede bu ünsüzler, l (ince ve kalın), m, n, r, y ünsüzleridir.

2.1.2.2.4. Hava Yolu Bakımından Ünsüzler

Hava yolu bakımından ünsüzler, ağız ünsüzleri ve burun ünsüzleri olmak üzere ikiye ayrılır:

Ağız ünsüzleri, b, c, ç, d, f, g (ön, orta ve art), h, j, l (ince ve kalın), k (ön, orta ve art), p, r, s, ş, t, v, y, z ünsüzleridir. Bu ünsüzlerin boğumlanması esnasında, hava akımı ağız yolundan geçtiği için, bu ünsüzlere ağız ünsüzü denir.

Burun ünsüzleri, m ve n ünsüzleridir. Bu ünsüzlerin boğumlanması esnasında, hava akımı burun yolundan geçtiği için, bu ünsüzlere burun ünsüzü denir.

2.1.2.3. Ses İle İlgili Kavramlar

2.1.2.3.1. Boğumlanma

Çıkarılacak sesin gerekliliğine göre ses yolunun herhangi bir yerinde bir daralma veya kapanma oluşturulmasına boğumlama noktası denir.

“Birçok kimse konuşurken boğumlanmaya yeteri kadar önem vermez. Bunun için de sözleri iyi anlaşılmadığından karsılarından tekrar tekrar sormak zorunda bırakır. Hâlbuki bir topluluk karşısında söz söyleyenin her sözünün tek kelimesine kadar anlaşılması gerekir. Bunun için de söyleyicinin yüksek sesle avaz avaz bağırması değil, ünsüzleri açık olarak boğumlandırması sözlerinin iyice anlaşılmasına yardım eder” (Şenbay, 2004: 50).

2.1.2.3.2. Vurgu

Sesin oluşması, ses tellerinin titreşimiyle mümkündür. Coşkun’a (2000a: 127) göre, fonetikte en küçük birim sayılan ses, ses dalgalarının birleşmesinden oluşmuştur. Konuşma olayı ise, seslerin bir araya gelmesiyle gerçekleşen bir olaydır. Konuşma sırasında çıkarılan ses dalgalarının her biri, aynı zamanda ayrı birer vurguya da sahiptir. O hâlde konuşmanın, ses dalgaları ve buna paralel olarak da vurgulardan meydana geldiği söylenebilir.

Bilgegil’e (1984: 306) göre vurgu, insanların konuşma amacıyla çıkardıkları bir ses dizisinde, hecelerden birinin diğerlerinden kuvvetli olmasıdır. Coşkun (2000a: 127), vurgulu sesi, “fonetikte, bir kelimedeki en baskın tonlu (titreşimli) ses” olarak tanımlamış; vurgunun sadece periyodik ses dalgaları, yani tonlu sesler için söz konusu olduğunu, aperiodyk ses dalgalarında, yani tonsuz seslerde ise söz konusu olmadığını belirtmiştir.

Birimi hertz (hz.) olan frekans (sıklık, yükseklik), bir varlığın saniyedeki titreşim sayısıdır (Coşkun, 2000b). Vurgu, ses tellerinin titreşim sayısının, yani frekansın yüksek olması ile ilgilidir. Frekansın alçak ya da yüksek olması, kişinin duygu ve düşünce dünyasını yansıtmakla birlikte, anlamı da önemli derecede etkilemektedir.

2.1.2.3.3. Ton

Konuşmada anlamı etkileyen bir diğer önemli unsur da “ton”dur. Coşkun’a (2000a: 127) göre, kelimedeki bütün vurguların toplamı, yani bir araya gelerek art arda birleşmeleri “ton”u meydana getirir. Güneş (2001: 80), tonun, bir kelimedeki ana vurgu, yan vurgu ve öteki normal vurguların toplamından oluştuğunu; söz içerisinde, yüklenmek istenen duygu veya düşüncenin niteliğine göre, bir kelimenin vurgu düzeninde ortaya çıkan değişikliklerden oluştuğunu belirtmiştir.

Ton, vurguların toplamından oluştuğu için, frekansların alçak ya da yüksek olmasına göre farklılıklar gösterir. Yan yana gelen vurguların frekanslarının giderek alçalması, *alçalan tonu*; giderek yükselmesi, *yükselen tonu*; eşit aralıklarda seyretmesi ise, *düz tonu* meydana getirir.

2.1.2.3.4. Durak

Prosodik unsurların süreyle ilgili boyutunu oluşturan durak, konuşmada kelime, kelime grubu ve cümle gibi anlamlı birimler arasında yapılan duraklamaları ifade eder. Duraklar, öbek-anlam ilişkisinin sağlıklı kurulmasını sağlayarak, konuşmanın anlaşılır, akıcı ve etkili olmasına büyük katkıda bulunur.

Cümle unsurları sınırlarının doğru algılanıp dinleyiciye aksettirilebilmesi, okunan metnin dinleyici tarafından da dil kuralları çerçevesinde anlaşılmasını sağlar. Dolayısıyla dinleyicilerin, metnin dünyasına girebilmelerini sağlamak, öncelikle cümle sınırlarında yapılacak olan anlamlı duraklamalarla mümkündür (Coşkun, 2006).

Çiftçi (2000), sesli okumada, kelime gruplarını ve anlamlarını bölmeyecek şekilde durak yerlerinde nefes alma ve nefesi vurgulara ve tonlamalara göre

harcamanın önemli olduğunu; bunun için, öğrencilere, özellikle temel eğitimin ilk sınıflarında mutlaka düzenli bir şekilde nefes alıp verme, nefesi kontrol etme alıştırmaları yaptırılması gerektiğini belirtmiştir.

2.1.3. Okuma

Dilin temel işlevi, bireyler arasındaki iletişimi sağlamak olduğuna göre, dil eğitiminin amacı da, bireyin iletişim becerilerini en üst seviyeye ulaştırmak olmalıdır (Çetin, 2008: 11). İletişim, dinlenenleri, okunanları, izlenenleri anlamaya; duygu ve düşünceleri doğru ve düzenli bir şekilde anlatmaya dayalı bir süreçtir. Bu süreçte, dilin dört temel becerisinden konuşma ve yazma, iletişimin anlatma boyutunu; okuma ve dinleme ise anlama boyutunu oluşturur. Sağlıklı bir iletişimin gerçekleşebilmesi bu dört temel becerinin birbirine paralel olarak geliştirilmesiyle mümkündür. Okuma, söz konusu diğer becerilerin gelişmesine temel oluşturması bakımından önemlidir.

Okumak, yazıya geçirilmiş bir metne bakarak bunu sessizce çözümleyip anlamak veya aynı zamanda seslere çevirmek eylemidir (TDK, 2005).

Özbay' a (2007: 4) göre okuma, “ses organları ve göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin, beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi ve anlamlandırılması süreci”; Yalçın'a (2002: 47) göre, “insanların kendi aralarında önceden kararlaştırdıkları sembollerin duyu organları yoluyla algılanıp, beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi işlemi”; Ünalın'a (2001: 86) göre, “bir yazıyı, kelimeleri, cümleleri, noktalama işaretleri ve diğer öğeleriyle görme, algılama ve kavrama eylemi”; Yangın'a (1999: 68) göre, “bir yazıdaki sembolleri tanıma ve anlamlandırma etkinliği”dir.

Okuma, insanın yeni kelimeler öğrenerek, anlayışlar kazanarak, hayaller oluşturarak, yaratıcılığını geliştirerek ufkunu genişletir ve derinleştirir (Akyol, 2006: 29). Bireyin yaşantısı boyunca sürdürdüğü en etkili öğrenme yollarından biri olan okuma, bilgiyi kısa zamanda ve en iyi şekilde algılamayı sağlamaktadır.

2.1.3.1. Okumanın Boyutları

Okuma, görme ve seslendirme yönüyle fiziksel; kavrama yönü ile de zihinsel bir süreçtir. Okumanın fiziksel ve zihni unsurlarının yanı sıra çevre ve psikolojik boyutları da vardır. İyi bir okuma becerisine sahip olabilmek, bu boyutlarının birbirleriyle uyum içinde gelişmesine bağlıdır.

2.1.3.1.1. Okumanın Fizyolojik Boyutu

Okumanın fiziksel unsurları arasında göz ve göz kasları yer alır (Özbay, 2009: 5). Ayrıca, *göz hareketleri, netlik alanı, netlik açısı, okuma mesafesi, ses organları* gibi kavramlar da fizyolojik unsurlar arasında yer almaktadır.

2.1.3.1.2. Okumanın Zihni Boyutu

Fizyolojik unsurlar ile gerçekleşen görme eylemi sonucunda görülenlerin zihinde algılanması ve kavranması süreci, okumanın zihni boyutunu oluşturur. Çetin'e (2008: 15) göre, "Okumanın amacına ulaşabilmesi; okuyucunun okunanları anlayabilmesi, yorumlayabilmesi, eski bilgilerle yeni bilgileri karşılaştırabilmesi ve bir sonuca ulaşabilmesi, ancak zihinde gerçekleşen işlemlerle mümkün olur. Bu yönüyle zihni unsurlar, okuma becerisinin temelini oluşturmaktadır."

2.1.3.1.3. Okumanın Çevre Boyutu

Bireyin içinde bulunduğu çevre, okuma becerisi kazandırılması ve geliştirilmesi sürecinde oldukça etkilidir. Bulduğu çevrenin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı, bireyin okumaya karşı olan tutumunu olumlu ya da olumsuz olarak etkilemektedir. Bu yönüyle, bireyin okuma becerisinin gelişmesinde çevre faktörü büyük bir önem arz etmektedir.

Aile, arkadaş grubu, okul ve basını içinde barındıran çevrenin okumaya önem veren kişilerden oluşması, kişinin okumaya yönelik ilgisini artırır ve onu başarıya ulaştırır.

2.1.3.1.4. Okumanın Psikolojik Boyutu

Arzu'ya (2006: 12) göre, bireyin okuma eylemini gerçekleştirmesi ve iyi bir okuma seviyesine ulaşmasında, psikolojik yapının da etkisi büyüktür. Kişinin fizyolojik özelliklerinin gelişmesi yanında, zihin ve duygu açısından da belli bir düzeye gelmesi gereklidir.

Dökmen (1994: 9-10), okuma etkinliğinin, çok sayıda psikolojik sürecin katkısıyla ortaya çıktığını belirtmiş ve söz konusu bu süreçlerden belli başlılarını, şöyle sıralamıştır:

1. Okuma, bir iletişim sürecidir.
2. Okuma, bir algılama sürecidir.
3. Okuma, bir öğrenme sürecidir.

Yalçın'a (2002: 57) göre okumayı etkileyen ruhsal faktörler arasında, öğretmenin sınıf içi tutum ve davranışları çok önemlidir. Çok katı bir eğitim anlayışı olan öğretmen, okuma eğitimini olumsuz etkileyecektir. Öğrenci, her an cezalandırılmak korkusu içinde girişimci olmaktan çok içine kapanacak; hata yapma korkusuyla derse katılmayacak; okuma sırasında korku ve heyecan sebebiyle okuma hataları yapacaktır.

Çetin'e (2008: 16) göre, parçalarüstü birimlerden vurgu ve ton, sese duygu değeri kazandırarak, okuyucunun duygu ve düşünce dünyasını yansıtır, metnin duygu ve düşünce dünyasına girip giremediğini gösterir. Bu durum, parçalarüstü birimlerin psikolojik temelli unsurlar olduğunu göstermektedir.

Açıklamalardan anlaşıldığına göre, okumanın psikolojik boyutu, okuma etkinliğinin sağlıklı bir biçimde gerçekleşmesi için son derece önemlidir. Diğer boyutlarla birlikte okumanın psikolojik boyutunun geliştirilmesine yönelik yapılacak çalışmalar, bireyin okuma becerisini üst noktaya çıkarabilmektedir.

2.1.3.2. Okuma Türleri

Yapılışına göre okuma, sesli ve sessiz olmak üzere ikiye ayrılır. Bu iki okuma arasındaki temel fark, sesin ve konuşma organlarının kullanılıp kullanılmamasından kaynaklanmaktadır. Sesli okumada görme ve seslendirme eylemleri birlikte gerçekleştiği için, sessiz okumaya oranla hız daha düşüktür. Sesli ve sessiz okuma arasındaki bir diğer fark, sessiz okumada okuyucunun sadece anlaması söz konusuysen, sesli okumada anlamayla birlikte anlatmanın da gerçekleşmesidir.

2.1.3.2.1. Sessiz Okuma

Sessiz okuma, konuşma organlarını kullanmadan metnin anlamının göz ve zihin ilişkisi kurarak kavranmasıdır (Aktaş ve Gündüz, 2004: 27). Sessiz okuma, ses ve konuşma organlarının devreye girmemesi, okumanın sadece göz ve zihin koordinasyonu ile yapılması nedeniyle sesli okumaya göre daha hızlıdır. Dolayısıyla metnin verdiği anlamı kavrama sesli okumaya göre daha çabuk gerçekleşir. Dökmen (1994: 28), sessiz okumada okuyucunun, belli yazı gruplarını bir bütün hâlinde algıladığı için, anlama katkısı az olan bağlaç ve benzeri türde kelimeleri okuyarak zaman kaybetmediğini; takılma ve geriye dönmelerin hemen hemen hiç olmadığını ve sessiz okumanın, sesli okumaya oranla daha yüksek okuma hızlarına erişebileceğini belirtmiştir.

İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) Öğretim Programı'nda (MEB, 2009) sessiz okumanın amacı, “öğrencilerin akıcı ve hızlı okumalarını sağlamak” olarak belirtilmiştir.

Sağlıklı bir sessiz okuma becerisinin temelinde, sağlıklı bir sesli okuma becerisi yatmaktadır. Çünkü sessiz okuma becerisi, sesli okuma becerisinden sonra kazanılmaktadır. Sesli okumanın kuralları tam olarak kavranılmadan, sessiz okumanın amacına ulaşması güçtür (Çetin, 2008: 16).

2.1.3.2.2. Sesli Okuma

Sesli okuma, gözle algılanıp zihinle kavranan kelime ve kelime gruplarının anlam özelliklerine ve diğer özelliklere göre konuşma organları tarafından seslendirilmesidir (Özbay, 2009: 121).

Kişinin kendisiyle ve diğer çevre insanlarıyla iletişim kurmasını sağlayan sesli okumanın ilk koşulu; kelimeleri doğru telaffuzla kusursuz söylemek, doğal ve standart dile uygun, konuşur gibi okumaktır. Bu sebeple, sesli okumada akıcılık büyük bir önem arz etmektedir. Akıcı bir sesli okuma, dinleyicilerde konuya ilgi ve okuma zevki uyandırır.

Sesli okumanın, sessiz okuma becerisine basamak teşkil etmesinin yanında çeşitli işlevleri vardır. Dökmen'e (1994: 28) göre sesli okuma, sessiz okumada sahip olunan problemleri belirlemede teşhis amacıyla kullanılır; bir yazının, bir şiirin keyifle, yavaş yavaş okunması durumunda eğlendirir; hemen her toplumda, fakat daha çok, okuma yazma oranının düşük olduğu gelişmekte olan toplumlarda sosyal ve kültürel işleve sahiptir. Çiftçi'ye (2000) göre sesli okuma; öğrencinin okuma gelişimini belirleme, dinleyenlerde ilgi ve haz uyandırma, doğru telâffuz alışkanlığı geliştirme, dinleyenleri fikrî faaliyete sevk etme, standart konuşma dilinin özelliklerini kazandırma, öğrencinin sosyalleşmesine yardım etme gibi pek çok işleve sahiptir. Özbay'a (2007: 18) göre sesli okuma, öğrencilerin okuma seviyesini belirlemeye yardımcı olurken, dinleyenlerin zihinsel faaliyetlerinin gelişmesine de katkı sağlar, öğrencilerin düzgün konuşma yeteneğini geliştirir; Kavcar ve diğerlerine (2005: 43) göre ise, öğrencilerin iyi dinleme alışkanlıkları kazanmalarında da etkili olur. Çongur (1995: 56), sesli okurken görme ve işitme organlarımızın birlikte çalıştığını, böylece hem kavramamızın daha kolaylaştığını, hem de söyleyiş ve ifade zenginliğine ulaştığımızı belirtmiştir.

İyi bir sesli okumanın nitelikleri şunlardır:

- Yazarın bildirmek istediği anlamı dinleyiciye aktarmak.
- Harfleri doğru okumak.
- Sözcükleri doğru okumak, doğru vurgulamak.

- Cümleleri ve anlam öbeklerini doğru vurgulamak.
- Okurken anlam bütünlüğünü bozmadan duraklamak.
- Sesin yüksekliğini, dinleyicilerin toplandığı alana göre ayarlamak.
- Dinleyicilerin karşısında olma sıkıntısı göstermemek.
- Zaman zaman dinleyicilere bakmak (Demirel, 1999: 66).

İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (MEB, 2009: 24-29) okuma becerisine ait amaçlar, “okuma kurallarını uygulama, okuduğu metni anlama ve çözümleme, okuduğu metni değerlendirme, söz varlığını zenginleştirme, okuma alışkanlığı kazanma” başlıkları altında toplanmış; “okuma kurallarını uygulama” amacına yönelik olarak, sesli okuma becerisine ait kazanımlar aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

1. Sesini ve beden dilini etkili kullanır.
2. Akıcı biçimde okur.
3. Kelimeleri doğru telâffuz eder.
4. Sözün ezgisine dikkat ederek okur.
5. Okuma yöntem ve tekniklerini kullanır.

2.1.3.3. Okumanın Önemi

Dört temel dil becerisinden biri olan okuma, bireyin yaşantısı boyunca sürdürdüğü en etkili öğrenme yollarından biridir. Sağlıklı bir okuma becerisine sahip olan bireyler, bilgiyi kısa zamanda ve en iyi şekilde algılayabilmektedir.

İlköğretim Türkçe Dersi (6, 7, 8. Sınıflar) İlköğretim Programı'nda (MEB, 2009), temel dil becerileri oranları aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

TEMEL DİL BECERİLERİ	ORAN (%)
Dinleme/İzleme	15
Konuşma	20
Okuma	30
Yazma	20

Görüldüğü gibi okuma becerisi, diğer dil becerilerinden daha yüksek bir orana sahiptir. Günümüzdeki eğitim sisteminin daha çok okuma üzerine kurulduğu düşünüldüğünde, okuma becerisinin eğitimdeki yeri açıkça görülmektedir.

Okuma becerisi, öğrencinin farklı kaynaklara ulaşarak yeni bilgi, olay durum ve deneyimlerle karşılaşmasını sağlar. Dolayısıyla bu beceri; öğrenme, araştırma, yorumlama, tartışma ve eleştirel düşünmeyi sağlayan bir süreci de içine alır (Özbay, 2007: 4).

Bir iletişim etkinliği olan okuma, sadece eğitim hayatında değil, günlük hayatın her alanında karşımıza çıkmaktadır. Dökmen (1994: 5), okuyarak, günümüzde büyük boyutlara ulaşmış bilgi birikiminden yararlanabileceğimizi ve diğer insanlarla iletişim kurabileceğimizi; bütün bunların ise, daha rahat yaşamamıza ve çevremize yararlı olmamıza katkıda bulunacağını belirtmiştir.

Okuma, çeşitli konularda kişiye bilgi birikimi sağlar; başka insanların hayat deneyimlerinden yararlanma imkânı verir; çeşitli olayları, durumları, olguları tam ve doğru bir şekilde anlama becerisi kazandırır (Temizyürek, Erdem, Temizkan, 2007: 257).

Akyol'a (2006: 29) göre okuma, insanın yeni kelimeler öğrenerek, anlayışlar kazanarak, hayaller oluşturarak, yaratıcılığını geliştirerek ufkunu genişletir ve derinleştirir.

Okumanın önemi ile ilgili ortaya koyulan görüşlerin birleştiği ortak nokta, okumanın bireyin dil ve kişilik gelişimine katkıda bulunmasıdır.

2.1.3.4. Okuma Becerisinin Kazandırılmasında Öğretmenin Rolü

Okuma becerisinin gelişerek devam etmesi, zorunlu eğitim içinde atılan temellere bağlıdır. Bu dönemdeki temelin kökleri ne kadar sağlam olursa, ileriki dönemlerde de gelişme ve alışkanlık o kadar başarılı olur (Özbay, 2007: 4). Çetin'e (2008: 18) göre, okuma becerisinin kazanımı ve gelişimi, uzun bir eğitim sürecini kapsamaktadır. Bu önemli süreçte en büyük rol, şüphesiz, öğrenciye beceriyi kazandıracak olan öğretmenlere, özellikle de ana dili eğitimi veren Türkçe öğretmenlerine düşmektedir. Öğrencilerin hedeflenen başarıya ulaşmaları, sağlıklı bir okuma becerisi kazanmaları, ancak yeterli donanıma sahip öğretmenlerle mümkündür.

Öğretmenin okuma becerisi kazandırmada başarılı olabilmesi için, öncelikle kendisinin de söz konusu beceriye eksiksiz sahip olması gerekir. Çünkü öğretmen, öğrenciler için bir model konumundadır. Sessiz okuma becerisine basamak teşkil eden ve konuşma, yazma, dinleme becerilerinin de gelişimine katkıda bulunan sesli okuma becerisinin, her öğretmen adayına kazandırılması gerekir. Bu noktada, öğretmen yetiştiren kurumlara, büyük görevler düşmektedir. Söz konusu kurumlarda iyi bir sesli okuma becerisi kazanan öğretmenler; dilin imkânlarını en üst düzeyde kullanarak öğrencilerine de iyi bir sesli okuma becerisi kazandırabilirler.

2.1.4. Tekerleme

2.1.4.1. Tekerlemenin Tanımları

Türkçe Sözlükte (Türkçe Sözlük, 1998), “1. Tekerlemek işi, yuvarlamak 2. Çoğunlukla basmakalıp söz. 3. Masalların başında bulunan kafiyeli giriş sözleri 4. Saz şairleri arasında yapılan deyim yarışması 5. Orta oyununda, özellikle Kavuklunun kullandığı sözler” olarak ifade edilen tekerleme, anonim halk şiiri türleri içerisinde yer alır.

Birçok kaynakta, tekerleme ile ilgili çeşitli tanımlara rastlanmaktadır.

Şemsettin Sami'nin *Kamus-ı Türkî* adlı eserinde tekerleme; "1.Saçma sapan mukaddime 2. Masal tekerlemesi" olarak tanımlanmıştır (Şemsettin Sami, 1989: 429).

Derleme Sözlüğü'nde tekerleme; "1. Masallara başlarken söylenen yarı anlamlı yarı anlamsız sözler. 2. Atasözü" olarak açıklanmıştır (Derleme Sözlüğü, X, 3863).

Edebiyatımızda İsimler ve Terimler Sözlüğü'nde tekerleme ayrı iki madde olarak ele alınmıştır. Bu maddelerden ilkinde tekerleme: "Ağızda yuvarlanan söz... saçma sapan söz... Eşesli kelimelerle kurulu konuşma..." şeklinde açıklanmış ve daha çok çocuk folklorunda hoşça vakit geçirmek, konuşma kabiliyeti kazanmak, oyunlarda eş ve ebe seçmek için kullanıldığına değinilmiştir. Diğer tekerleme maddesinde ise; âşık fasıllarında, saz şairlerinin yaptıkları şiir yarışmalarının halk arasında tekerleme, şairler arasında ise tekellüm diye bilindiği ifade edilmiştir (Tekin, 1995: 589-590).

Ana Britannica ansiklopedisinde tekerleme, " Ses oyunları ve çağrışımlarla birbirine bağlanan, genellikle birbirini tutmaz düşüncelerin sıralanmasına dayanan, kalıplaşmış söz dizisi" şeklinde açıklanmıştır (Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi, C.20: 490).

Meydan Larousse'da tekerleme, " Saz şairlerinin şiir ve musikî toplantılarında yarışma niteliğinde yaptıkları karşılıklı şiir söyleme... Masalların, halk hikâyelerinin başında ve söz arasında bazen konu ile ilgili, bazen de yalnız mizah unsuru olarak söylenen yarı anlamlı yarı anlamsız sözler... Orta oyununda Kavuklu ile Pişekarın karşılıklı konuşmasına verilen ad." olarak tanımlanmaktadır (Meydan Larousse, C.19: 146).

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi'nde tekerleme, " Masal, hikâye, halk tiyatrosu, bilmece gibi türlerin içinde, Âşık Edebiyatında, çocuk oyunlarında ve bazı törenlerde ya da bağımsız olarak görülen halk edebiyatı türü" olarak açıklanmaktadır (Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, 296-298).

Türk Ansiklopedisi'nin "Tekerleme" maddesinde ise, " Bir çeşit söz cambazlığı, hayal oyunu olduğu ve tekerlemelerin ortak ve kendine has özelliklerinin başında kafiye, aliterasyon, yarım kafiye ile çeşitli yöntemlere başvurulmuş elde edilen 'ahenk' ve 'semantik' kelime oyunları ve birbirini tutmaz hayal ve düşüncelerin ardı ardına sıralanmasından meydana geldiği" ifade edilmektedir. Ayrıca tekerlemelerde olması mümkün olmayan durumların, tabiat kanunlarıyla çelişen görüntünün ve davranışlarla 'irrasyonel' bir dünya tablosunun sergilendiğine dikkat çekilir (Türk Ansiklopedisi, 37).

Tanımlardan anlaşıldığına göre, tekerlemeler gerek şekil gerek anlam olarak birçok özelliğe sahiptir. Edebiyatımızda önemli bir yere sahip olan tekerlemelerle ilgili tanımlara, edebiyat kaynak kitaplarında da yer verilmiştir.

Nurettin Albayrak'ın tanımına göre tekerleme, " Bir takım ses tekrarları, kelime oyunları ile mısra sonu ve mısra başı kafiye ya da ses benzerlikleridir ve şiir düzenine uydurulmuş, belli bir anlam ifade etmeyen bir takım kelimelerin sıralanmasından meydana gelmektedir" (Albayrak, 1982: 67).

Doğan Kaya eserinde tekerlemeleri, "Vezin, kafiye, seci veya aliterasyonlardan istifade ederek hislerin, fikirlerin, hal ve hayallerin abartma, tuhaflık, zıtlık, benzetme, güldürü, kısa tanım yahut çağrışımlar yoluyla ortaya konulduğu, manzum nitelikli basmakalıp sözler." olarak tanımlamıştır (Kaya, 1999: 45- 546).

Pertev Naili Boratav'a göre, "Tekerlemeyi tanımlamak oldukça güçtür. Başka türlerle, türkü ile âşık şiiriyle, masalla, oyunla, hikâye ile karagöz ve orta oyunu gibi seyirlik oyunlarla yakın ilişkilidir ama tekerleme, hangi türden halk edebiyatı ürünlerine bağlanmış, katılmış olursa olsun, birtakım biçim, anlatım ve içerik özellikleriyle onlardan ayrılır" (Boratav, 2000: 165-166).

Şükrü Elçin'e göre, "Tekerlemeler, masal, hikâye, bilmece ve halk tiyatrosu gibi bâzı türler içinde veya müstakil olarak ortaya çıkan türlerdir" (Elçin, 2001: 589).

Ali Duymaz'a göre, "Tekerlemeler; şekil, konu, muhteva ve işlevleri bakımından sınırları tam ve kesin olarak çizilememiş halk edebiyatı ürünleridir" (Duymaz, 2002: 9).

Mehmet Naci Önal'a göre tekerlemeler, "Âşıklar, meddahlar, çocuklar ve geleneksel halk tiyatrosu içinde kullanılan söz kalıplarıdır" (Önal, 2002: 1).

Mehmet Yardımcı (2004: 75) tekerlemeyi, "Ses ve sözcük benzerliğinden yararlanılarak oluşturulan yarı anlamlı, yarı anlamsız hoş söyleyişli cümlecikler ya da sözler." şeklinde ifade etmiştir.

Tekerleme İngilizce'de: "jingle", Almanca'da: "stereotyper formel" ile karşılık bulur. Türkiye'nin dışındaki diğer Türk boylarında tekerleme kelimesinin karşılığı: Azerilerde: "sanama," Kazaklarda: "öleñ" ve "tekerleme,,"; Kırgızlarda: "cañılmaç,,"; Özbekler' de: "bala koşukları," "sanaş" ve "sanak,,";Türkmenler' de: "sanavaç,," seklindedir (Kaya,1999: 546). İngilizce'de *tongue twister* kavramı ise daha çok "yanıltmaca"lar için kullanılır.

2.1.4.2.Tekerlemelerin Özellikleri

Tekerlemeler; şekil, konu, muhteva ve işlevleri bakımından sınırları tam ve kesin olarak çizilememiş halk edebiyatı ürünleridir. Bunun en önemli sebebi, tekerlemelerin daha çok bilmece, âşık şiiri, masal, ninni, oyun, halk hikâyesi, halk tiyatrosu gibi pek çok halk edebiyatı ve folklor türünün içinde yer almaları olsa gerektir. Ancak başka hangi türle ilişkili olursa olsun yine de tekerlemeleri farklı kılan şekil, muhteva ve anlatım özelliklerinin var olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca diğer türlerden tamamen bağımsız olan tekerlemeler de vardır. Tekerleme türü daha ziyade çocuk folkloru ürünlerinde göze çarpar. Tekerlemelerin anlatımlarındaki *çocuksu üslûp* da bunun bir yansımasıdır.

Tekerlemelerin genel özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Tekerlemeler, belirli bir ana konudan yoksundurlar. Bağlı buldukları türle ilişkileri itibariyle anlamlarından çok fonksiyonlarıyla değerlendirilebilirler.

2. “Tekerleme” daha çok çocuk geleneklerinde yeri olan bir türdür; tekerlemelerin konularındaki ve yapılarındaki çocuksu eda bu olgunun bir görüntüsüdür (Boratav, 2003: 165).

3. Tekerlemelerin rahat yapısı çocukların eğitimlerini ve dil öğrenimlerini olumlu yönde etkiler. Tekerlemelerde sezgi ve sevgi yoluyla dil eğitimi verilir (Önal, 2002: 14).

4. Hayattan izler taşır; mizahi özellik gösterirler; soyut ve somut kelimeler kullanılır; milletlerin karakterlerini yansıtır; benzetme ve tasvirlerle yer verilir (Kaya, 2004: 562- 575).

5. Tekerlemelerde duygu, düşünce ve hayaller; tezat, şaşırtma, abartı, güldürmeye dayalı bir takım söz kalıpları içinde sıralanarak oluşur (Yardımcı, 2004: 78).

6. Çocuklar eğlenerek Türkçenin kelime zenginliğini keşfeder.

7. Bazı tekerlemeler karşılıklı soru ve cevap şeklinde ve zincirleme diyalog hâlinde gider (Duymaz, 2002: 21).

8. Tekerlemeler muhteva ve anlatım bakımından yakın ya da yabancı halklarla benzerlik gösterir.

9. Çocukların yaratıcılık becerilerini geliştirir.

10. Tekerlemeler çocukların konuşma becerisini geliştirmesinin yanında, hayal güçlerini zenginleştirir.

11. Tekerlemeler oyun içinde ortaklığı, birlikteliği, çokluk içinden ayrışmayı, ayrışıp tekrar bütünleşmeyi, oyun içinde eğlenmeyi ve paylaşmayı öğretir (Önal, 2002: 15).

2.1.4.3. Tekerlemelerin Morfolojik Özellikleri

1. Tekerlemeler uyak, aliterasyon, seci ve yinelemelerle sağlanan ses oyunları ile oluşturulur (Yardımcı, 2004: 78).

2. Tekerlemeler manzum, yarı manzum ve mensur olarak biçimlenmişlerdir. Mensur olarak değerlendirilen tekerlemeler yer yer nazım unsurları da taşımaktadır (Yardımcı, 2004: 78).

3. Tekerlemelerde şekil ve fonksiyon, içerik ve konudan daha ön plândadır (Yardımcı, 2004: 78).

4. Tekerlemede birbirine yakın seslerle ahenk sağlanır.

5. Tekerlemeler genel olarak dış yapı endişesinden uzaktır. Dize sayılarından, dizelerdeki hece sayılarına, hece sayılarından kâfiye biçimlerine kadar tekerlemeler, yapılarında kararlılık göstermezler. Tekerlemelerde rahat bir söyleyiş sergilenir. Şekil bakımından tekerlemeler, çocukların özgür dünyalarına ayna tutar (Önal, 2002: 6).

2.1.4.4. Tekerleme Çeşitleri

Tekerlemeler; şekil, konu, işlev ve içerik bakımından çeşitlilik gösteren bir türdür. Bu nedenle tekerlemelerin tasnifi yapılırken bu özellikler göz önünde bulundurulmalıdır.

Tekerleme ile ilgili yapılan tasnif çalışmalarına baktığımızda, Pertev Naili Boratav (Boratav, 2003: 166), başlıca dört grup tekerlemeden bahsetmektedir: 1. Masal tekerlemeleri, 2. Oyun tekerlemeleri, 3. Tören tekerlemeleri, 4. Bağımsız söz cambazlığı değerinde tekerlemeler.

Mehmet Yardımcı (Yardımcı, 2004: 79), bu tasnife altı başlık daha ekleyerek tekerlemeleri on başlık olarak incelemiştir: 1. Masal tekerlemeleri, 2. Oyun tekerlemeleri, 3. Tören tekerlemeleri, 4. Bilmece tekerlemeleri, 5. Bağımsız söz cambazlığı tekerlemeleri, 6. Âşıkların söyledikleri tekerlemeli şiirler, 7. Seyirlik oyunlarda söylenen tekerlemeler, 8. Dilek ve iyi niyet tekerlemeleri, 9. Yergi, kızdırma ve alay tekerlemeleri, 10. Okşamalar.

Ali Duymaz (Duymaz, 2002: 297–298), tekerlemeleri şu şekilde incelemiştir: A. Belirli bir oyun, tören veya metne bağlı tekerlemeler: 1. Çocuk oyunları tekerlemeleri, 2. Tören ve inanç tekerlemeleri, 3. Halk edebiyatı türlerine bağlı

tekerlemeler, 4. Seyirlik oyunlar ve halk sporlarına bağlı tekerlemeler, B. Yazılı veya gelişmiş edebiyat tekerlemeleri, C. Diğer tekerlemeler.

Doğan Kaya (Kaya, 1999: 574–576) ise tekerlemeleri şu şekilde tasniflemiştir: 1. Çocuk tekerlemeleri, 2. Masal tekerlemeleri, 3. Mektup tekerlemeleri, 4. Tören tekerlemeleri, 5. Okşamalar, 6. Dua, dilek ve niyet tekerlemeleri, 7. Seyirlik oyunların icrasında söylenen tekerlemeler, 8. Muhtelif vesilelerle söylenen tekerlemeler, 9. Türkü ve şarkıların değiştirilmesiyle oluşturulmuş tekerlemeler.

Bu tasniflerden yola çıkarak tekerlemeleri şu şekilde sınıflandırabiliriz:

2.1.4.4.1. Oyun Tekerlemeleri

Boratav'a (Boratav, 2003: 166) göre, oyun tekerlemelerinin büyük bir kısmı hiçbir türe bağlanamaz. Oyun tekerlemeleri çoğunlukla çocukların kendi yaratmalarıdır ya da büyüklere özgü yaratmaları kendi geleneklerine ustalıkla uygulamalarının ürünleridir. Bunların hepsi şiir niteliğinde yaratmalardır. "Çocukların çeşitli oyunlar (aşık, körebe, saklambaç, çelik çomak gibi) sırasında söyledikleri ve genellikle kendilerinin uydurdukları oyun tekerlemeleri, ebe çıkarmadan alay etmeye kadar çeşitli sekilerde göze çarpmaktadır"(Duymaz, 2002: 103).

Oyun tekerlemeleri, çocukların dil ve sosyal gelişimlerine büyük katkı sağlar. Bu tekerlemeler sayesinde çocuklar, dilin imkânlarını keşfederek dil-düşünce ilişkisi kurarlar. Ayrıca çocukların bir uyum içerisinde oyuna katılmasını sağlayan oyun tekerlemeleri, bu açıdan bakıldığında çocuğun sosyalleşmesinde olumlu etkilere sahiptir.

Bu tekerlemeler, oyundaki aşamalara (oyun öncesi, oyun sırası, oyun sonrası) ve oyundaki rollere (ebe seçimi, eş seçimi) göre çeşitlilik kazanır (Gökkaya,H., 2008: 92).

Testim kırıldı

Suyum döküldü

Annem duyarsa

abam döverse

Hık mık çık (Elçin, 2001: 593)

2.1.4.4.2. Tören Tekerlemeleri

Toplumun kültürel özelliklerini yansıtan, çeşitli törenlerde söylenen tekerlemeler vardır. Duymaz (Duymaz, 2002: 297-298), tören tekerlemelerini şu başlıklar altında toplamıştır:

1. Geçiş Törenlerine Bağlı Tekerlemeler
 - a. Doğum
 - b. Ad Koyma
 - c. Diş Çıkarma
 - d. Sünnet
 - e. Evlilik ve Aşamaları
 - f. Ölüm
2. Toplumu İlgilendiren Törenler
 - a. Bahar Bayramları (Nevruz, Hıdrellez vs.)
 - b. Yağmur Duasına Bağlı Törenler
 - c. Hastalık (Salgın ve kitlesel öldürücü hastalıklara karşı çareler)
 - d. Hayvancılıkla İlgili Törenler (Sayacı Türküleri)
 - e. Ekin Ekme (Saban Toyu)
 - f. Hasat Bayramları (Zeytin Kurtuluşu vb.)
 - g. Askere Uğurlama
 - h. Dinî Bayram ve Törenlerle İlgili Tekerlemeler (Ramazan, Paskalya)

Tek tek tekecik

Teke kattım duydunuz mu?

Selam verdim aldınız mı?

Bir ala tekeye bindim

Kaldırdı yere vurdu

Ağzım yüzüm sürtüldü

Şükür burnum kurtuldu (Yardımcı, 2004: 84)

2.1.4.4.3. Halk Edebiyatı Türlerine Bağlı Tekerlemeler

Tekerlemeler, halk edebiyatı ürünleri içinde sıklıkla kullanılan bir türdür. Atasözü, mani, masal, bilmece, ninni, fıkra, türkü, halk hikâyesi gibi birçok halk edebiyatı ürünüyle ilişkilidir.

2.1.4.4.3.1. Masal Tekerlemeleri

Masal tekerlemeleri; masalın başında, içinde ve sonunda kalıplaşmış sözler hâlinde söylenen tekerlemelerdir.

Masal başında söylenen tekerlemelerin amacı, dinleyicinin ilgisini masalın üzerine çekmektir. Döşeme de denilen tekerleme, bütünüyle kelime oyunlarından, birbiriyle pek ilgisi olmayan ama dinleyicinin ilgisini masala çekmek için bir araya getirilmiş sözlerden meydana gelir (Yardımcı, 2004: 79).

*Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, pireler berber, develer tellâl iken,
ben anamın beşiğini tıngır mungır sallar iken...*

Masalın içinde kullanılan tekerlemeler, zaman ve mesafe değişimlerini ve bu değişimlerin çabukluğunu belirtmeye yararlar. Konuyu canlı tutmaya yardımcı olurlar.

*Az gittik uz gittik, dere tepe düz gittik..., Derelerden sel gibi, tepelerden yel
gibi...* (Duymaz, 2002: 261).

Masalın sonunda söylenen tekerlemeler, masalın bittiğini belirtir ve bir dilek niteliği gösterirler. Ayrıca, masal başı tekerlemeler de olduğu gibi, anlatılan şeylerin

hayali olduğunu vurgulamak için, “Gökten üç elma düşmüş” gibi ifadelerle de masal sonlandırılabilir.

Onlar ermiş muradına biz çıkalım kerevetine

2.1.4.4.3.2. Bilmece Tekerlemeleri

Bilmeceler eşya, insan, hayvan, bitki, doğa ve inanışla ilgili bilgilerin üstü kapalı olarak anlatılması ve onun ne olduğunun düşünülerek bulunmasını hedefleyen çoğu kalıplaşmış sözlerdir. Çocukların kendi aralarında söyledikleri bilmeceler genellikle söyleyişi, sesler arasındaki uyumu ve ritmiyle tekerleme özelliği gösterir. Bu tekerlemelerle çocuk hem eğlenir hem de düşünerek bilmecenin cevabını bulmaya çalışır (Orhun, 2009: 23).

Min min ayaklı

Mintan kulaklı

Şahin gözlü

Ceylan tırnaklı. (Kedi) (Yardımcı, 2004: 85)

2.1.4.4.3.3. Halk Hikâyesi Tekerlemeleri

“Sözlü edebiyatın bir türü olarak halk hikâyelerinde de anlatıcı – âşıklar söz kalıplarına başvururlar. Bu söz kalıpları çoğu zaman anlamlarından ziyade işlevleriyle öne çıkarlar ve belirli düşünce, duygu ve durumları belirli biçimlerle ifade etmeye yararlar. Bu kalıp sözler, iç kafiye, aliterasyon, eşit heceli sözcük tekrarları gibi ahenk unsurlarıyla zenginleşerek tekerleme özelliği göstermeye başlıyorlar.” (Duymaz, 2002: 275)

Halk hikâyelerinde, tekerlemelerin üç şekilde yer aldığı görülmektedir:

1. Bunların ilki, hikâyelerin girişinde, ortasında veya sonunda yer alan ve “biçimsel” görevi üstlenen secili sözlerdir (Duymaz, 2002: 275).
2. İkincisi ise masallarda olduğu gibi halk hikâyelerinin de başında yer alan ve “döşeme” ya da “peşrevi” adı verilen bölümlerdir. Saz faslı bittikten sonra

mensur tekerlemelerden oluşan döşeme baslar. Döşeme, olmayacak isleri komik bir şekilde anlatan küçük bir sergüzeştir. Bu döşeme ile hikâyeye başlamak bir âşıklık geleneğidir (Duymaz, 2002: 275).

3. Üçüncü çeşit tekerlemeler ise halk hikâyelerinin özellikle mizah gerektiren yerlerinde, mesela düğün kurulduğu sırada davetlileri, bilhassa yemek için fırsat, kollayan serserileri tasvir gibi durumlarda kullanılır (Duymaz, 2002: 275).

Yaşın olur beş, kendin bul bir eş, yaşın olur on, devlet başına kon, yaşın olur igirmi, başan bağla degirmi, yaşın olu ottuz, yahşı at bin al yahşı toppuz, yaşın olur kırk, bıyığın uzat sakalın kırk, yaşın olur elli, sanki Şam'da belli, yaşın olur altmış, ög dişlerin gitmiş, yaşın olur yetmiş, bu dünya senden gitmiş, yaşın olur seksen, aklın birez noksan, yaşın olur doksan, sanki dünyada yoksan, yaşın olur yüz, arka üstü yat gözlerin süz (Boratav, 1988: 49).

2.1.4.4.4. Seyirlik Oyunlarda Söylenen Tekerlemeler

Seyirlik oyunlarda tekerleme türü olarak görülen sözler; harekete eşlik etme, taklit, kutsama, dilek, dua veya beddua, fal, alay, yergi, uyarı, zaman ve mekân ölçüsü gibi değişik işlevlerde karşımıza çıkarlar. Bunun yanında sözlerin büyüsel etkisinden yararlanma işlevi de varlığını sürdürmektedir (Duymaz, 2002: 299).

Seyirlik oyunlarda söylenen tekerlemeleri, *karagöz, orta oyunu ve meddah tekerlemesi* olarak inceleyebiliriz:

Karagöz- Hacivat tekerlemeleri, oyunda mukaddime ve muhavere bölümünde görülür. Mukaddime bölümünde; Karagöz ile Hacivat arasındaki kavgadan sonra, Hacivat'ın kaçmasıyla Karagöz'ün Hacivat'a söylendiği görülür. Karagöz saçma sapan sözler, Arapça ve Farsça kelimeler, tamlamalardan oluşan secili ifadeler kullanır. Muhavere bölümünde; gerçekmiş gibi anlatılan olağandışı olaylarda tekerlemeler kullanılır. Karagöz oyunun başka yerlerinde de tekerlemeler kullanılır. Bunlar herhangi bir anlamı olmayan, aynı sesle başlayan kelimelerin sıralanmasından oluşur (Duymaz, 2002: 314–315).

Muhavere:

Hacivat: - (Gelir) Vay Karagözüm, maşallah! Efendim, maşallah! Efendim maşallah!

Karagöz: - Sen de, Hacivat, servinin tepesine bin de (Vurur) kuş avla!

Hacivat: - Aman Karagözüm, bendeniz böyle gelir gelmez -Efendime söyleyim- dövmeğe hakkınız yok!

Karagöz: - Sen şu tokadı al, (Vurur) burnuna sok! (Duymaz, 2002:318)

Orta oyununda tekerlemelerin oyunların konusuyla ilgisi yoktur. Kavuklu Pişekâr'a olağanüstü bir olayı kendisi yaşamış gibi anlatır. Pişekâr sorular sorarak konuyu aydınlatmak ister; lâf ebeliği yapılır ve en sonunda Kavuklu' nun anlattıklarının bir düş olduğu ortaya çıkar. Tekerleme kısmı gerçeküstü yapısıyla orta oyununu çağdaş tiyatroya yaklaştıran önemli etkenlerdendir (Duymaz, 2002: 299).

Pişekâr — Canım eşek 'küçülür mü? Sen gene onu bardağın dibinden öyle görmüşsündür.

Kavuklu — Değil ya eşek küçüldükçe küçülüyor. Etraftan bana gülüşüyorlar. Acaba yanlış mı görüyorum diyerek on iki bardak şerbet içmişim.

Pişekâr — Sonra ne oldu, çatlamadın mı?...(And,1985: 397).

Meddah tekerlemeleri dinleyicileri anlatanın havasına sokmak için söylediği yarı çocuksu, yarı alaylı soyutlamaları bazen anlamlı, bazen anlamsız sözcük oyunlarıdır. Tekerleme, hikâyedeki mantıklı olmayan yerleri kabul edilebilir duruma getiren bir kalıptır (Nutku, 1997: 101-102).

Lâleli minaresi, kadatrok sepetini mezata verip apti karınca huzurunda tevellüden zerzevatçı küfeleri aklına hikmet getirir. Hatta geçen ayın Çarşamba'sından bu ayın Perşembe'sine yedi buçuk metro kısa gelmiş. Bilmem ki bana ne kadar kayısı pestili idare eder? Evet, bunu herhalde yemiş iskelesindeki manavlardan sormak gerek. Biz gelelim hikâyemize... (Nutku, 1997: 102).

2.1.4.4.5. Saz Şairleri Geleneğinde Tekerlemeler

Boratav (2003: 165), tekerleme türünün daha çok çocuk geleneklerinde yeri olan bir tür olmasının yanında, âşıkların kimi türkülerinde, “tekerleme” diye adlandırılan güldürücü konuşmalarla, büyüklerin de bu şiirli anlatım yoluna başvurduklarını ifade etmiştir.

Çıktım tavan arasına, bir kırık sandık buldum. Açtım baktım: İçinde bir kırık altın.

Almayacaktım ama aldım, Sarıdır diye,

Oradan gittim İstanbul'a, bir kâse yoğurt aldım, Durudur diye,

Dokuz yüz doksan dokuz testi su kattım, Koyudur diye,

Sultan Ahmet minarelerini belime soktum, Borudur diye,

Tophane güllelerini cebime doldurdum, Darıdır diye,

Nacağı aldım kapalı çarşıya vardım, Korudur diye,

Akdeniz'e girdim, Kıyıdır diye,

Ortasına bastım, Kurudur diye,

Selimiye Camisinin duvarına dayandım, Yalıdır diye,

Ahır Dağı'na bir tekme vurdum, Geri dur diye,

Bir atım vardı, satıcı oldum, almadılar, Dorudur diye...(Boratav, 1992: 60-61)

2.1.4.4.6. Okşamalar

Yapı ve içerik bakımından tekerleme özelliği gösteren okşamalar, çocuk okşamarları, düğün okşamarları ve pehlivan okşamarları olmak üzere üç grupta incelenmektedir.

Çocuk okşamaları, çocuk sevilirken söylenen etkileyici sözlerdir.

Dağda darılar

Sünbülü sarılar

Koca karılar

Balama kurban

Balam kurban inekler

Balam ne vakit emekler

Balama kurban bozağlar

Balam ne vakt düz oynar (Kaya, 2004: 601)

Düğün okşamaları gelin, damat, kaynana, kayınbaba ile ilgili olup, esprili bir dilde yazılırlar. Düğün nedeniyle düzenlenen eğlenceli toplantılarda gelin, damat ve diğer aile bireyleri farklı özellikleriyle davetlilere tanıtılır. Bu tanıtma tekerleme aracılığı ile yapılır (Orhun, 2009: 31).

Babalar Karun

Anneler narin

Gelin petek balı

Güveyi ipek halı (Yardımcı, 2004: 90)

Pehlivan okşamaları, millî sporumuz olan güreş müsabakalarında, pehlivanlara cesaret vermek için söylenen tekerlemeli sözlerdir.

İki yiğit çıktı meydana

İkisi de birbirinden merdane

Pehlivan, pehlivan

Büyüğüm diye övünme

Küçüğüm diye yerinme... (Kaya, 2004: 605)

2.1.4.4.7. Dua, Dilek ve İyi Niyet Tekerlemeleri

Kültürümüzde önemli bir yeri olan dua ve dilekler, kimi zaman tekerlemelerin içinde de kendini göstermiştir.

Edim Eşe

Hamurum coşa

Ben gelmeden

(İ)leğenden aşa (Kaya, 2004: 612)

2.1.4.4.8. Yergi, Kızdırma ve Alay Tekerlemeleri

Yergi, kızdırma ve alay tekerlemeleri; isim, soyadı, cinsiyet, karakter ve fizik özellikleri gibi çeşitli konulardaki takımlardan oluşur. Bu tekerlemeler oyuncuların birbirlerine veya mızıkçılık edenlere söyledikleri sözleri içerirler (Duymaz, 2002: 121).

Mustafa Mıstık

Arabaya kıstık

Üç mum yaktık

Seyrine baktık

Bulamaca buladık

İstanbul'a yolladık

İstanbul'un hocası

Kambur kızın kocası

2.1.4.4.9. Mektup Tekerlemeleri

Genellikle asker mektuplarında karşımıza çıkan bu tekerlemeler; abartılı söyleyişler, teşbih ve tasvirle süslenmişlerdir ve mizahî konuları içerirler (Kaya, 2004: 592).

Sayın Kıymetli Arkadaşım!

Seni ve beni, gemideki yelkeni, tarladaki dikenini, dünyada olup biteni, askerde hasretlik çekenini, gökteki yıldızı, sevdiğim kızını, kemanı sazını, sofradaki tuzu, baharı yazı, gelinlik kızını, bahçedeki havuzu, yeşil maydanı yaratan Ulu Rabbimden iyilikte olmanı dilerim. (Kaya, 2004: 593)

2.1.4.4.10. Bağımsız Söz Cambazlığına Dayanan Tekerlemeler (Yanıltmaçlar)

Türkçe Sözlük'te (2005), 1. Karşıdakini yanıltıp başka şey söylemesine yol açacak biçimde düzenlenmiş söz. 2. ed. Yanıltmaca. şeklinde tanımlanan yanıltmaçlar, söylenişleri birbirine yakın olan seslerden kurulmuş kelimelerin eksiksiz söylenmesi temeline dayanan, tam veya yarım cümlelerden meydana gelmiş kelime gruplarıdır. Tekerlemenin bir türü olan yanıltmaçlar, diksiyon çalışmalarında önemli bir rol oynar.

Yanıltmaçlarda, tekerleme hızla ve üst üste okunduğu zaman ortaya çıkan yanlış anlamalara sebep olan tuzaklar bulunur ve bu tuzaklar yanıltmacı söyleyeni güç durumda bırakır. Tuzağa düşenin beceriksizliği ya da farkına varmadan söylediği şeylerin tuhafılığı dinleyenleri eğlendirir. Bazı yanıltmaçlar şiir biçiminde olup, bazı yanıltmaçlar ise söylenmesi zor atasözlerinin kullanılmasıyla oluşturulmuştur. Çocukların güzel ve doğru konuşabilmeleri için yardımcı olan yanıltmaçlar bir söz cambazlığı özelliği taşımaktadır (Yardımcı, 2004: 86).

Bir çok ülkede kullanılan bu tür tekerlemelere; “Azerbaycan’da, Yanıltmaca-çaşdırma; Irak Türkmenlerinde, yanıltmaç; İngilizlerde, tongue twisters; Ruslarda ise skorogovski” denmektedir (Gökkaya, 2008: 96).

El âlem aladana alıp aladanalandı da biz aladana alıp aladanalanamadık.

*

Bezemeci Zeki bezemelerini bezeye bezeye bezirgânları bezdirdi.

*

Götür küpü dök küpü, getir küpü sök küpü.

*

Sen seni bil, sen seni!

Bil sen seni, bil sen seni,

Sen seni bilmezsen patlatırlar enseni.

2.1.4.4.11. Çeşitli Sebeplerle Söylenen Tekerlemeler

Adından anlaşıldığı üzere, çeşitli konular ile ilgili söylenen tekerlemelerdir. İsim tekerlemeleri, nasihat tekerlemeleri, şifa tekerlemeleri, fal tekerlemeleri, kanto tekerlemeleri, selâm tekerlemeleri, sünnet tekerlemeleri vs., bu gruba girer.

Başımıza giydik fes

Aniden olduk prens

Korkum yok sünnetçi amca

Ne kadar kesersen kes (Kaya, 1999: 629)

2.1.4.5. Sesli Okuma- Tekerleme İlişkisi

Kişinin kendisiyle ve diğer çevre insanlarıyla iletişim kurmasını sağlayan sesli okumanın ilk koşulu; kelimeleri doğru telaffuzla kusursuz söylemek, doğal ve standart dile uygun, konuşur gibi okumaktır. Bu sebeple, sesli okumada akıcılık büyük bir önem arz etmektedir. Akıcı bir sesli okuma, dinleyicilerde konuya ilgi ve okuma zevki uyandırır.

Sesli okuma öğrencinin okuma gelişiminin belirlenmesi, doğru ve güzel telaffuz alışkanlığının kazandırılması, standart konuşma dilinin kazanılması, dinleyenlere bilgi vb. aktarma, okumanın asıl amacı olan anlamının gerçekleşmesi, sessiz okumaya temel oluşturma, öğrencinin sosyalleşmesine yardım etme gibi hedeflere hizmet eder (Çiftçi, 2000: 178).

Metin okumalarında, ünsüzleri oluştururken takıntılar meydana gelebilmektedir; bunun sebebi, ses yolundaki daralmaların gerekenden fazla olması, kapantıların zamanında açılmamasıdır.

Konuşma esnasında, kişiler kendi kelime hazinelerini kullandıkları için, fizyolojik bir sorun yoksa ses takıntısına çok fazla rastlanmaz. Ancak sesli okumada durum farklıdır. Sesli okuma esnasında kişi, yazarın kelime hazinesinden oluşan bir metni seslendirdiği için ses takıntıları fazlalaşır. Ses takıntılarının yaşanmaması; metinlerdeki kelime ve kelime gruplarına daha önce rastlanmış olmasına, bunun için de birbirinden farklı konuları içeren metinlerin sıkça ve yüksek sesle okunmasına bağlıdır (Coşkun, 2010: 104).

Dilin doğru, akıcı kullanılması için önem gösterilmesi gereken telaffuz, vurgu ve tonlama çalışmaları kapsamında yararlanılabilecek en etkili araçlardan biri de tekerlemelerdir. Tekerlemeler dilin imkânlarını keşfetmemize olanak sağlar. Sever' e (2006: 97) göre, “Yinelemelerden, ses benzerliği ve çağrışımlarından yararlanılarak oluşturulan tekerlemelerin söylenişinde güçlük çekilir. Bu söyleniş güçlüğü nedeniyle eğlendirici olan tekerlemeler öğrencilere sesleri, sözcükleri doğru boğumlandırma ve akıcı söyleme becerisi kazandırır. Bir oyun olarak düşünülmesi gereken tekerleme söyleme çalışmalarının sıklıkla yapılması, çocuklarda söyleyişle ilgili güven duygusunu geliştirir”.

Türkçe Sözlük'te (2005), 1. Karşıdakini yanıltıp başka şey söylemesine yol açacak biçimde düzenlenmiş söz. 2. *ed.* Yanıltmaca. şeklinde tanımlanan yanıltmaçlar, söylenişleri birbirine yakın olan seslerden kurulmuş kelimelerin eksiksiz söylenmesi temeline dayanan, tam veya yarım cümlelerden meydana gelmiş kelime gruplarıdır. Tekerlemenin bir türü olan yanıltmaçlar, diksiyon çalışmalarında önemli bir rol oynar.

2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırma konusu ile ilgili yapılan araştırmalardan ulaşılabilenlerin bir kısmı aşağıda sunulmuştur.

Çetin (2008), “Türkçe Eğitimi Bölümü Mezunu Öğrenciler ile Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sesli Okuma Becerilerinin Parçalarüstü Birimler Açısından Karşılaştırılması” adlı çalışmasında, Türkçe Eğitimi Bölümü’nden mezun olan öğretmen adayları ile söz konusu bölümde öğrenim gören birinci sınıf öğrencilerinin, sesli okuma becerilerine, parçalarüstü birimleri yansıtma seviyelerini ölçmek amacıyla 60 öğrenciye çeşitli türde metinler okutmuş; okuma kayıtlarını fonetik laboratuvarında, parçalarüstü birimleri çözümleyici programlar vasıtasıyla değerlendirmiş; bu değerlendirme sonucunda, birinci sınıf öğrencilerinin sesli okumada kelime-anlam ve öbek-anlam ilişkilerini parçalarüstü birimlerden tonlarla doğru olarak yansıtma düzeyleri, istenilen düzeyde olmasa da yüksek iken, Türkçe Eğitimi Bölümü mezunu öğrencilerin, sesli okumada kelime-anlam ve öbek-anlam ilişkisini, parçalarüstü birimlerden tonlarla doğru olarak yansıtma düzeylerinin, birinci sınıf öğrencilerinden daha yüksek olduğu tespit etmiştir.

Orhun (2009), “İlköğretim 3. Sınıflarda Türkçe Derslerinde Tekerleme Kullanımının Öğrencilerin Konuşma Becerilerine Etkisi” adlı araştırmasında tekerleme içerikli etkinliklerin ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerine etkisini incelemiştir. Araştırma, 2008–2009 eğitim-öğretim yılının Aralık ve Ocak aylarında toplam sekiz haftada yapılmıştır. Deneysel modellerden ön test son test kontrol gruplu model uygulanan bu çalışmada öncelikle öğrencilerin konuşmak istedikleri konuları belirlemeleri sağlanmıştır. Her öğrencinin konuşmak isteyeceği konuları yazmaları istenerek, her grup için belirlenen konuların frekansları hesaplanmıştır. Kontrol ve deney grubundaki öğrencilerin bu şekilde belirlenen üçer konudan birini seçerek konuşma hazırlamaları sağlanmıştır. Öğrencilerin yaptıkları bu konuşmaların kayıtları incelenerek “Konuşma Değerlendirme Formu” aracılığıyla değerlendirilmiştir. Değerlendirmenin ardından hazırlanan tekerleme içerikli etkinlikler sekiz hafta süresince, 24 ders saati içerisinde deney grubuna uygulanmıştır. Daha sonra öğrencilerden aynı konularda hazırlıklı konuşma yapmaları tekrar istenerek, konuşmaları “Konuşma Değerlendirme Formu” aracılığıyla tekrar

değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmeler sonucunda tekerleme içerikli etkinlikler uygulanmış ve uygulanmamış gruplar (deney-kontrol) arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Konuşma değerlendirme formu aracılığı ile ön test ve son testten elde edilen veriler; ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik geleneksel eğitimle beraber tekerleme içerikli etkinliklerin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin konuşma becerilerinin, geleneksel eğitimin verildiği kontrol grubu öğrencilerinin konuşma becerilerinden daha fazla geliştiğini ve istatistiksel açıdan da anlamlılığı ortaya çıkarmıştır.

III. BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama tekniği ve toplanan verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmada, yarı deneme modellerinden tek grup ön test-son test modeli kullanılmıştır.

3.2. Evren

Araştırmanın evrenini, 2009-2010 eğitim-öğretim yılı, Muğla il merkezindeki Atatürk İlköğretim Okulu, Türdü 100. Yıl İlköğretim Okulu, Cumhuriyet İlköğretim Okulu, Koca Mustafendi İlköğretim Okulu, Sabri Acarsoy İlköğretim Okulu, Nazmi Zehra İyibilir İlköğretim Okulu, Emirbeyazıt İlköğretim Okulu, 75. Yıl İlköğretim Okulu ve Şehbal Baydur İlköğretim Okulu'nun 6, 7 ve 8. Sınıf öğrencileri olan 270 öğrenci oluşturmuştur.

3.3. Örneklem

Araştırmanın örneklemini, 2009-2010 eğitim-öğretim yılı, Muğla il merkezindeki Atatürk İlköğretim Okulu, Türdü 100. Yıl İlköğretim Okulu, Cumhuriyet İlköğretim Okulu, Koca Mustafendi İlköğretim Okulu, Sabri Acarsoy İlköğretim Okulu, Nazmi Zehra İyibilir İlköğretim Okulu, Emirbeyazıt İlköğretim Okulu, 75. Yıl İlköğretim Okulu ve Şehbal Baydur İlköğretim Okulu'nun 6, 7 ve 8. Sınıflarından, okumalarında, ilk okuma neticesinde 2 ve 3 ses takıntısına rastlanan 65 öğrenci oluşturmaktadır.

Tablo 1: Örneklemi oluşturan öğrencilerin cinsiyete, okullara ve sınıflara göre dağılımı

Okul	6.Sınıf		7.Sınıf		8.Sınıf		Toplam	
	K	E	K	E	K	E	K	E
Türdü 100.Yıl İ.Ö.O	1	-	-	1	-	1	1	2
Emirbeyazıt İ.Ö.O	-	3	-	3	-	-	-	6
Sabri Acarsoy İ.Ö.O	-	-	2	1	1	3	3	4
Şehbal Baydur İ.Ö.O	1	-	1	3	1	1	3	4
Nazmi Z. İyibilir İ.Ö.O	1	2	1	1	1	1	3	4
Atatürk İ.Ö.O	2	3	2	1	1	-	5	4
Kocamustafendi İ.Ö.O	2	-	2	1	2	1	6	2
Cumhuriyet İ.Ö.O	3	1	1	2	2	1	6	4
75.Yıl İ.Ö.O	3	-	1	-	2	2	6	2
TOPLAM	13	9	10	13	10	10	33	32
	22		23		20		65	

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada kullanılan veriler, 6. Sınıf öğrencilerine, Ömer Seyfettin'in "Kaşığı" adlı hikâyesinden; 7. Sınıf öğrencilerine, Reşat Nuri Güntekin'in "Niğde-Kayseri" adlı gezi yazısından; 8. Sınıf öğrencilerine Bacon'un "Okuma Üstüne" adlı denemesinden alınan bölümlerin, öğrencilere okutulmasıyla elde edilmiştir.

Öğrencilerin seviyelerine uygun olarak seçilen metinler, öğrencilere okutulmuş ve ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Kaydedilen veriler, çeşitli ses analizleri yapabilen Cool Edit Pro programına aktarılmış ve kayıtlar, Muğla Üniversitesi Fonetik Araştırma ve Uygulama Merkezi Dr. Atilla Kırıl Fonetik Laboratuvarında, dijital ortamda incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda, okumalarında 2 ve 3 ses takıntısı tespit edilen 65 öğrenci araştırmanın örneklemini olarak seçilmiştir. Bu öğrencilere, takıldıkları seslere yönelik bağımsız söz cambazlığına dayanan tekerlemeler(yanıltmaçlar) verilerek, 4 hafta süreyle tekerleme ve boğumlama çalışması yaptırılmış ve bu çalışmaların ses kayıtları alınmıştır. Daha sonra, uygulamanın başında okutulan metinler tekrar okutulmuş ve kayıtlar, Muğla Üniversitesi Fonetik Araştırma ve Uygulama Merkezi Dr. Atilla Kırıl Fonetik Laboratuvarında, Praat 3.8.47 programı kullanılarak dijital ortamda analiz edilmiştir. Tekerleme eğitiminin takıntılı seslerin giderilmesinde ne derece etkili olduğu, tekerleme eğitimi öncesi ve sonrası yapılan okumalar sonucu elde edilen verilerin analizlerini karşılaştırarak tespit edilmiştir.

IV. BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

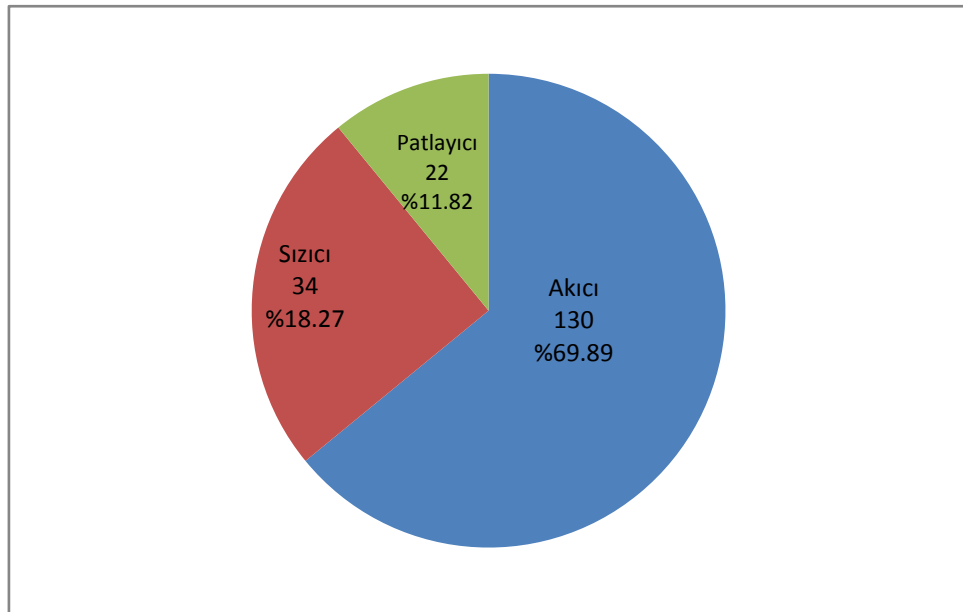
Bu bölümde, araştırmanın temel amacı ve alt problemleri doğrultusunda toplanan veriler sonucu elde edilen bulgulara ve ilgili yorumlara yer verilmiştir. Alt problemler doğrultusunda ulaşılan bulgular, dört ana başlık altında ele alınıp değerlendirilmiştir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Alt Problem: İlköğretim öğrencileri, sesli okumada, en çok hangi sesleri çıkarmada zorluk yaşıyorlar?

Araştırmanın birinci alt problemi doğrultusunda, öğrencilere seviyelerine uygun metinler okutulmuş ve öğrencilerin sesli okumaları esnasında rastlanılan ses takıntıları kayıt altına alınmış; bu kayıtlar, Muğla Üniversitesi Fonetik Araştırma ve Uygulama Merkezi Dr. Atilla Kırıl Fonetik Laboratuvarı'nda, Praat 3.8.47 programıyla analiz edilmiş ve sonuçlar karşılaştırılmıştır.

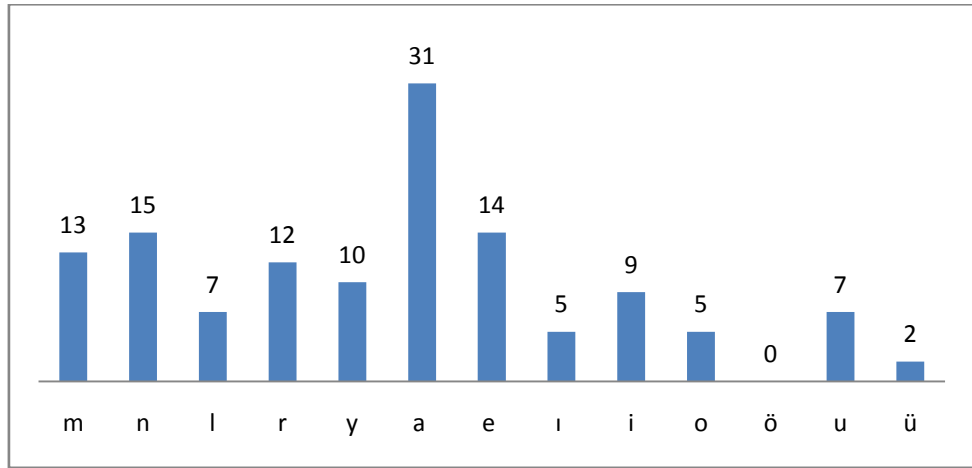
Grafik 1: Boğumlanma tarzı bakımından tespit edilen ses takıntıları

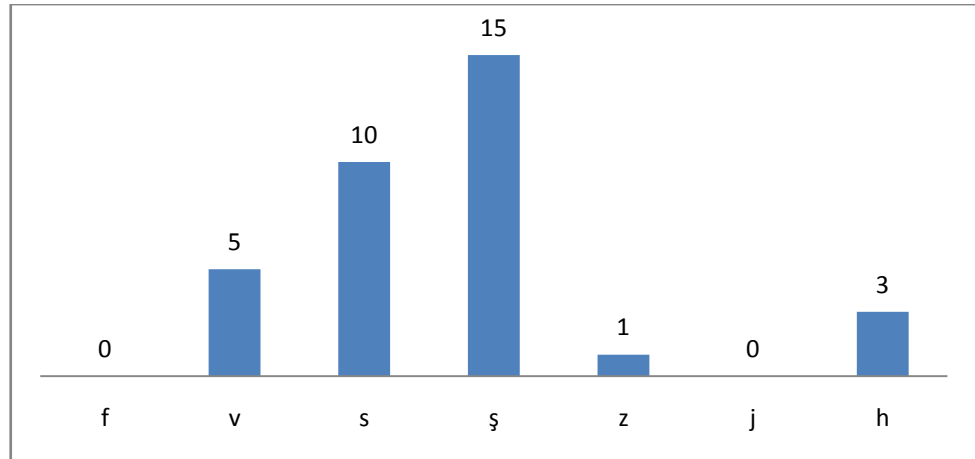
Grafik 1’ de görüldüğü gibi, öğrenciler sesli okumalarında, en çok akıcı seslerde takılmışlardır. Takıntıya rastlanılan 186 sesin, 130’unu akıcı sesler, 34’ ünü sızıcı sesler, 22’ sini patlayıcı sesler oluşturmaktadır.

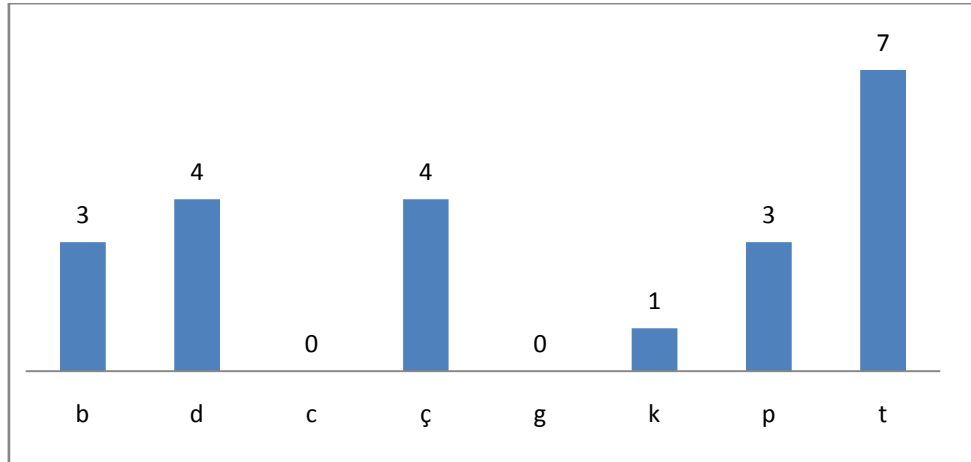
Grafik 2, 3 ve 4’te, tespit edilen ses takıntılarının; akıcı, sızıcı ve patlayıcı seslere göre dağılımı belirtilmektedir.

Grafik 2: Akıcı seslerde tespit edilen ses takıntıları

Grafik 3: Sızıcı seslerde tespit edilen ses takıntıları

Grafik 4: Patlayıcı seslerde tespit edilen ses takıntıları

Konuşma ve sesli okuma esnasında, seslerin doğru boğumlanması büyük önem arz etmektedir. Kelime ve kelime birlikteliklerini oluşturan seslerden herhangi biri doğru boğumlanmazsa, kendinden sonra gelen sesi etkileyerek bir takıntıya sebep olabilir.

Tablo 2, 3 ve 4'te, boğumlanma tarzı bakımından, sesli okuma esnasında tespit edilen ses takıntıları, sınıf seviyelerine göre sınıflandırılmıştır.

Tablo 2: 6. Sınıf öğrencilerinde boğumlanma tarzı bakımından tespit edilen ses takıntıları

Boğumlanma Tarzı	Sayı	Boğumlanma Tarzı	Sayı	Boğumlanma Tarzı	Sayı
Patlayıcı	7	Sızıcı	18	Akıcı	40
B	2	f	0	m	3
D	0	v	2	n	3
C	0	s	4	l	4
Ç	3	ş	10	r	5
G	0	z	0	y	4
K	0	j	0	a	8
P	0	h	2	e	3
T	2			ı	2
				i	4
				o	2
				ö	0
				u	1
				ü	1

Tablo 3: 7. Sınıf öğrencilerinde boğumlanma tarzı bakımından tespit edilen ses takıntıları

Boğumlanma Tarzı	Sayı	Boğumlanma Tarzı	Sayı	Boğumlanma Tarzı	Sayı
Patlayıcı	6	Sızıcı	10	Akıcı	53
B	1	F	0	m	7
D	2	V	3	n	9
C	0	S	4	l	2
Ç	1	Ş	2	r	3
G	0	Z	1	y	1
K	0	J	0	a	15
P	0	H	0	e	7
T	2			ı	1
				i	4
				o	3
				ö	0
				u	1
				ü	0

Tablo 4: 8. Sınıf öğrencilerinde boğumlanma tarzı bakımından tespit edilen ses takıntıları

Boğumlanma Tarzı	Sayı	Boğumlanma Tarzı	Sayı	Boğumlanma Tarzı	Sayı
Patlayıcı	9	Sızıcı	6	Akıcı	37
B	0	F	0	m	3
D	2	V	0	n	3
C	0	S	2	l	1
Ç	0	Ş	3	r	4
G	0	Z	0	y	5
K	1	J	0	a	8
P	3	H	1	e	4
T	3			ı	2
				i	1
				o	0
				ö	0
				u	5
				ü	1

Tablo 2, 3 ve 4' teki verilere göre, örnekleme oluşturan her üç sınıfta da, en çok ses takıntısı akıcı seslerde tespit edilmiştir.

Tablo 5, 6 ve 7'de, boğumlanma tarzı bakımından, sesli okuma esnasında tespit edilen ses takıntıları ve bu takıntıya sebep olabilecek bir önceki sesler, öğrencilerin cinsiyet ve sınıf seviyeleri göz önünde bulundurularak sınıflandırılmıştır.

Tablo 5: 6. Sınıf öğrencilerinde boğumlanma tarzı bakımından tespit edilen takıntılı sesteki bir önceki ses- takıntılı ses tablosu

Takıntılı sesteki bir önceki ses- Takıntılı ses	Kızlar	Erkekler	Toplam
Akıcı(a,e,ı,i,o,ö,u,ü)-Akıcı(a,e,ı,i,o,ö,u,ü)	1	2	3
Akıcı(m,n,l,r,y)- Akıcı(a,e,ı,i,o,ö,u,ü)	5	2	7
Akıcı(a,e,ı,i,o,ö,u,ü)- Akıcı(m,n,l,r,y)	7	9	16
Akıcı(m,n,l,r,y)- Akıcı(m,n,l,r,y)	2	-	2
Akıcı(a,e,ı,i,o,ö,u,ü)-Tonsuz sızıcı(f,h,s,ş)	6	8	14
Akıcı(m,n,l,r,y)- Tonsuz sızıcı(f,h,s,ş)	1	-	1
Akıcı(a,e,ı,i,o,ö,u,ü)-Tonlu sızıcı(v,z,j)	1	1	2
Akıcı(a,e,ı,i,o,ö,u,ü)-Tonsuz patlayıcı(p,ç,t,k)	5	-	5
Akıcı(a,e,ı,i,o,ö,u,ü)-Tonlu patlayıcı(b,c,d,g)	1	1	2
Tonlu patlayıcı(b,c,d,g)-Akıcı(a,e,ı,i,o,ö,u,ü)	3	3	6
Tonsuz patlayıcı(p,ç,t,k)-Akıcı(a,e,ı,i,o,ö,u,ü)	2	1	3
Tonlu sızıcı(v,z,j)- Akıcı(a,e,ı,i,o,ö,u,ü)	1	-	1
Tonlu sızıcı(v,z,j)- Akıcı(m,n,l,r,y)	1	-	1
Tonsuz sızıcı(f,h,s,ş)- Akıcı(a,e,ı,i,o,ö,u,ü)	1	1	2
Toplam	38	27	65

Tablo 6: 7. Sınıf öğrencilerinde boğumlanma tarzı bakımından tespit edilen takıntılı sestten bir önceki ses- takıntılı ses tablosu

Takıntılı sestten bir önceki ses-Takıntılı ses	Kızlar	Erkekler	Toplam
Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)-Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)	-	2	2
Akıcı(m,n,l,r,y)- Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)	6	5	11
Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)- Akıcı(m,n,l,r,y)	8	9	17
Akıcı(m,n,l,r,y)- Akıcı(m,n,l,r,y)	1	2	3
Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)-Tonsuz sızıcı(f,h,s,ş)	1	3	4
Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)-Tonlu sızıcı(v,z,j)	2	1	3
Akıcı(m,n,l,r,y)- Tonlu sızıcı(v,z,j)	1	-	1
Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)-Tonsuz patlayıcı(p,ç,t,k)	-	4	4
Akıcı(m,n,l,r,y)-Tonlu patlayıcı(b,c,d,g)	1	1	2
Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)-Tonlu patlayıcı(b,c,d,g)	-	1	1
Tonsuz sızıcı(f,h,s,ş)- Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)	4	2	6
Tonsuz sızıcı(f,h,s,ş)- Akıcı(m,n,l,r,y)	1	-	1
Tonsuz sızıcı(f,h,s,ş)- Tonsuz sızıcı(f,h,s,ş)	-	1	1
Tonlu sızıcı(v,z,j)- Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)	-	2	2
Tonsuz patlayıcı(p,ç,t,k)- Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)	2	1	3
Tonsuz patlayıcı(p,ç,t,k)- Akıcı(m,n,l,r,y)	1	-	1
Tonlu patlayıcı(b,c,d,g)-Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)	2	5	7
Toplam	30	39	69

Tablo 7: 8. Sınıf öğrencilerinde boğumlanma tarzı bakımından tespit edilen takıntılı sestten bir önceki ses- takıntılı ses tablosu

Takıntılı sestten bir önceki ses-Takıntılı ses	Kızlar	Erkekler	Toplam
Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)-Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)	-	1	1
Akıcı(m,n,l,r,y)- Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)	3	3	6
Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)- Akıcı(m,n,l,r,y)	7	5	12
Akıcı(m,n,l,r,y)- Akıcı(m,n,l,r,y)	1	2	3
Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)-Tonsuz sızıcı(f,h,s,ş)	3	3	6
Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)-Tonsuz patlayıcı(p,ç,t,k)	2	3	5
Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)-Tonlu patlayıcı(b,c,d,g)	1	1	2
Akıcı(m,n,l,r,y)-Tonsuz patlayıcı(p,ç,t,k)	1	-	1
Tonlu patlayıcı(b,c,d,g)-Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)	2	3	5
Tonsuz patlayıcı(p,ç,t,k)- Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)	2	2	4
Tonsuz patlayıcı(p,ç,t,k)- Akıcı(m,n,l,r,y)	-	1	1
Tonsuz patlayıcı(p,ç,t,k)- Tonsuz patlayıcı(p,ç,t,k)	1	-	1
Tonsuz sızıcı(f,h,s,ş)- Akıcı(a,e,i,i,o,ö,u,ü)	3	2	5
Toplam	26	26	52

Tablo 5, 6 ve 7' deki verilere göre, örnekleme oluşturan her üç sınıfta da, en çok takıntı akıcı(a,e,i,i,o,u,ü) seslerden sonra gelen akıcı(m, n, l,r, y) seslerde tespit edilmiştir. Veriler cinsiyete göre incelendiğinde de aynı sonuca ulaşılmıştır.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Alt Problem: Akıcılık yönünden, sesli okumada, öğrencinin özelliklerinden (anatomik durumu, sesleri telaffuz becerisi) kaynaklanan eksiklikler nelerdir?

Sesli okuma esnasında 2 ve 3 ses takıntısı tespit edilen öğrenciler, araştırmanın örneklemini olarak seçilmiştir. Bu öğrencilerde herhangi bir anatomik rahatsızlığa rastlanmamıştır.

Öğrencilerin ilk okumaları esnasında, sesleri telaffuz becerilerinin yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada, öğrencilerin telaffuz becerilerinin büyük oranda geliştiği tespit edilmiştir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Alt Problem: Akıcılık yönünden, sesli okumada, metnin özelliklerinden (dil kurallarına uygunluğu, noktalama işaretlerinin yerinde kullanımı, punto büyüklüğü, öğrenci seviyesine uygunluğu) kaynaklanan eksiklikler nelerdir?

Araştırmada kullanılan veriler, 6. Sınıf öğrencilerine, Ömer Seyfettin'in "Kaşağı" adlı hikâyesinden; 7. Sınıf öğrencilerine, Reşat Nuri Güntekin'in "Niğde-Kayseri" adlı gezi yazısından; 8. Sınıf öğrencilerine Bacon'un "Okuma Üstüne" adlı denemesinden alınan bölümlerin, öğrencilere okutulmasıyla elde edilmiştir.

Okutulan metinlerin türlerini belirlemede, MEB (2010) İlköğretim 6, 7 ve 8. sınıf Türkçe Öğretimi Programı esas alınmıştır. Metin seçiminde öğrenci seviyeleri dikkate alınmıştır.

Seçilen metinler, Türkçenin söz dizimi kurallarına uygun cümlelerden oluşmuştur. Metinlerde imlâ ve noktalama yanlışı bulunmamaktadır. Metnin yazı karakterleri, anatomik bir bozukluğu olmayan öğrencilerin okuyabileceği büyüklüktedir. Metinler, 6. sınıflarda 12 punto; 7 ve 8. Sınıflarda 11 punto ile yazılmıştır.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Alt Problem: Öğrencilerin ilk okumaları ile tekerleme eğitimi aldıktan sonraki okumaları arasında bir gelişim var mıdır?

Öğrencilerin ilk okumaları ve tekerleme eğitimi aldıktan sonraki okumaları kayıt altına alınmış; kaydedilen veriler Muğla Üniversitesi Fonetik Araştırma ve Uygulama Merkezi Dr. Atilla Kıral Fonetik Laboratuvarında, Praat 3.8.47 programı kullanılarak, dijital ortamda, sesin oluşum süresi, sesin şiddeti, ses tellerinin titreşim sıklığı, dilin yatay ve dikey hareketleri bakımından analiz edilmiştir.

Analiz sonucunda elde edilen bulgular, sırasıyla akıcı, sızıcı ve patlayıcı sesleri içeren tablolar hâlinde aşağıda sunulmuştur:

Tablo 8: “a” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	a									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.
B(a)hseder	-	+	-	+	+	-	-	+	+	-
B(a)şarıırken 1	+	-	-	+	+	-	+	-	-	+
B(a)şarıırken 2	-	+	-	+	+	-	+	-	-	+
B(a)şarıırken 3	+	-	-	+	+	-	+	-	-	+
B(a)zı	+	-	-	+	-	+	-	+	-	+
D(a)daruh	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
D(a)daruh'un	+	-	-	+	+	-	-	+	-	+
Dur(a)maz	+	-	+	-	+	-	-	+	-	+
Duv(a)rları 1	+	-	-	+	+	-	+	-	-	+
Duv(a)rları 2	+	-	-	+	-	+	-	+	+	-
Faydal(a)nmak 1	-	+	+	-	+	-	+	-	+	-
F(a)ydalanmak 2	+	-	-	+	+	-	+	-	-	+
Ga*ribi 1	-	+	-	+	+	-	+	-	-	+
G(a)ribi 2	-	+	-	+	+	-	+	-	-	+
G(a)ribi 3	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
G(a)ribi 4	+	-	+	-	-	+	+	-	-	+
Hasan'la (a)rtık	+	-	-	+	-	+	+	-	-	+
K(a)ybolmuş	+	-	-	+	+	-	-	+	-	+
K(â)biliyetleri	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
Koyund(a)ki	+	-	-	+	+	-	+	-	-	+
Maks(a)dımı 1	+	-	-	+	+	-	-	+	+	-
M(a)ksadımı 2	+	-	-	+	+	-	+	-	-	+
M(a)l 1	-	+	+	-	-	+	+	-	+	-
M(a)l 2	-	+	-	+	+	-	-	+	+	-
M(a)nzum	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
Önüne (a)lırdı	+	-	+	-	-	+	+	-	+	-
Ş(a)irin	+	-	-	+	-	+	-	+	-	+
T(a)svir	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
Y(a)hut	-	+	+	-	+	-	-	+	+	-
Yanımd(a)n	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
Yetkimizi (a)rttırmaya	-	+	+	-	-	+	+	-	+	-

Tabloda yer alan kelimelerdeki a'lar; ilk ve son okumalar ele alınarak değerlendirilmiş; son okuma esnasında; süre, sıklık ve dikey oluşum noktası bakımından ilk okumaya göre, ms değerinin %71 oranında; Hz değerinin %74 oranında ve O₁ değerinin %68 oranında azaldığı tespit edilmiştir. Şiddet ve yatay oluşum noktası bakımından ilk okumaya göre, dB değerinin %77 oranında ve O₂ değerinin %52 oranında arttığı görülmüştür.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması, ses tellerinin titreşim

sıklığını ve dil ile damak arasındaki mesafeyi arttırmasıyla sürtünmenin oluşması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; akciğerlerdeki hava basıncının artması sesin şiddetini arttırmış; kişiler, sesi doğru sürede, doğru sıklıkta üretebilmiş ve dil ile damak arasındaki mesafeyi doğru ayarlayarak sürtünmeyi ortadan kaldırmışlardır. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır. Ga*ribi 1 kelimesindeki ses takıntısının ortadan kaldırılamamasının sebebi; ses üretimi esnasında ms değerinin ortalamayı yakalayamamasıdır.

Tablo 9: “e” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	e									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	i.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.
D(e)renin	-	+	+	-	+	-	+	-	-	+
Görünm(e)yen	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
Gübr(e)leri	-	+	+	-	+	-	+	-	+	-
Herke*sçe	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
Kaid(e)lere	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
Kıyaf(e)tinden 1	+	-	+	-	+	-	-	+	+	-
Kıyaf(e)tinden 2	+	-	-	+	-	+	-	+	+	-
Kudr(e)ti	+	-	-	+	-	+	+	-	-	+
M(e)seleyi 1	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
Mes(e)leyi 2	+	-	-	+	-	+	+	-	+	-
Niğd(e)'li	+	-	+	-	+	-	-	+	+	-
Se*nedine	-	+	-	+	+	-	+	-	+	-
S(e)ysisi	+	-	-	+	-	+	-	+	+	-
Y(e)tişmiş	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-

Tabloda yer alan kelimelerdeki e'ler; ilk ve son okumalar ele alınarak değerlendirilmiş; son okuma esnasında; süre, sıklık, dikey ve yatay oluşum noktası bakımından ilk okumaya göre, ms değerinin %80 oranında; Hz değerinin %73 oranında; O₁ değerinin %73 oranında ve O₂ değerinin %87 oranında azaldığı tespit edilmiştir. Sesin şiddeti bakımından ilk okumaya göre, dB değerinin %67 oranında arttığı görülmüştür.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması, ses tellerinin titreşim sıklığını arttırması, sesi gereğinden fazla önde üretmesi ve dil ile damak arasındaki

mesafeyi arttırmasıyla sürtünmenin oluşması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; akciğerlerdeki hava basıncının artması sesin şiddetini arttırmış; kişiler, sesi doğru sürede, doğru sıklıkta, doğru yerde üretebilmiş ve dil ile damak arasındaki mesafeyi doğru ayarlayarak sürtünmeyi ortadan kaldırmışlardır. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır. Herke*sçe kelimesindeki ses takıntısının ortadan kaldırılamamasının sebebi, ses üretimi esnasında dB değerinin ortalamayı yakalayamaması; se*nedine kelimesindeki ses takıntısının ortadan kaldırılamamasının sebebi ise ses üretimi esnasında ms değerinin ortalamayı yakalayamamasıdır.

Tablo 10: “ı” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	ı									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.
Ah(ı)rın	+	-	-	+	-	+	-	+	+	-
Anlaşıldı:(ı)na	+	-	-	+	+	-	-	+	+	-
Artt(ı)rmaya	+	-	+	-	+	-	-	+	+	-
Ayr(ı)lmıyorduk	-	+	-	+	+	-	+	-	+	-
Ukalal(ı)ktır	-	+	-	+	+	-	+	-	-	+

Tabloda yer alan kelimelerdeki ı'lar; ilk ve son okumalar ele alınarak değerlendirilmiş; son okuma esnasında; süre, sıklık ve yatay oluşum noktası bakımından ilk okumaya göre, ms değerinin %60 oranında; Hz değerinin %80 oranında ve O₂ değerinin %80 oranında azaldığı tespit edilmiştir. Şiddet ve dikey oluşum noktası bakımından ilk okumaya göre, dB değerinin %80 oranında ve O₁ değerinin %60 oranında arttığı görülmüştür.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması, ses tellerinin titreşim sıklığını arttırması ve sesi gereğinden fazla önde üretmesi takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; akciğerlerdeki hava basıncının

artması sesin şiddetini arttırmış; kişiler, sesi doğru sürede, doğru sıklıkta üretebilmiş ve dil ile damak arasındaki mesafeyi doğru ayarlayabilmişlerdir; böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır.

Tablo 11: “i” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	i									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.
Ç(i)tin	+	-	-	+	-	+	+	-	+	-
Ed(i)len	+	-	+	-	+	-	-	+	-	+
Evim(i)z	+	-	+	-	-	+	+	-	-	+
Evimiz (i)ç	+	-	-	+	+	-	+	-	-	+
Gid(i)yordu	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
N(i):de'ye	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
P(i)lanlamak	+	-	-	+	+	-	+	-	-	+
Şi(i)rinde 1	+	-	-	+	+	-	-	+	-	+
Şi(i)rinde 2	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-

Tabloda yer alan kelimelerdeki i'ler; ilk ve son okumalar ele alınarak değerlendirilmiş; son okuma esnasında; süre, sıklık ve dikey oluşum noktası bakımından ilk okumaya göre, ms değerinin %100 oranında; Hz değerinin %78 oranında ve O₁ değerinin %78 oranında azaldığı tespit edilmiştir. Şiddet ve yatay oluşum noktası bakımından ilk okumaya göre, dB değerinin %67 oranında ve O₂ değerinin %56 oranında arttığı görülmüştür.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması, ses tellerinin titreşim sıklığını arttırması ve dil ile damak arasındaki mesafeyi arttırmasıyla sürtünmenin oluşması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; akciğerlerdeki hava basıncının artması sesin şiddetini arttırmış; kişiler, sesi doğru sürede, doğru sıklıkta üretebilmiş ve dil ile damak arasındaki mesafeyi doğru ayarlayarak sürtünmeyi ortadan kaldırmışlardır. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır.

Tablo 12: “o” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	o									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	i.O.	S.O.	i.O.	S.O.	i.O.	S.O.	i.O.	S.O.
N(o)ktayı 1	+	-	-	+	+	-	+	-	-	+
N(o)ktayı 2	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
Kosk(o)ca	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
Koşuy(o)rduk	+	-	+	-	-	+	-	+	+	-
D(o)yulmaz	+	-	-	+	-	+	-	+	-	+

Tabloda yer alan kelimelerdeki o’lar; ilk ve son okumalar ele alınarak değerlendirilmiş; son okuma esnasında; süre, sıklık, dikey ve yatay oluşum noktası bakımından ilk okumaya göre, ms değerinin %100 oranında; Hz, O₁ ve O₂ değerinin %60 oranında azaldığı tespit edilmiştir. Sesin şiddeti bakımından ilk okumaya göre, dB değerinin %60 oranında arttığı görülmüştür.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması, ses tellerinin titreşim sıklığını artırması, sesi gereğinden fazla önde üretmesi ve dil ile damak arasındaki mesafeyi arttırmasıyla sürtünmenin oluşması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; akciğerlerdeki hava basıncının artması sesin şiddetini arttırmış; kişiler, sesi doğru sürede, doğru sıklıkta, doğru yerde üretebilmiş ve dil ile damak arasındaki mesafeyi doğru ayarlayarak sürtünmeyi ortadan kaldırmışlardır. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır.

Tablo 13: “u” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	u									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	i.O.	S.O.	i.O.	S.O.	i.O.	S.O.	i.O.	S.O.
Dadar(u)h'un	+	-	+	-	-	+	+	-	-	+
D(u)yurmak 1	+	-	-	+	-	+	+	-	-	+
Duy(u)rmak 2	+	-	+	-	+	-	-	+	-	+
Hus(u)sundaki	+	-	+	-	+	-	-	+	-	+
Ok(u)nan	+	-	-	+	+	-	-	+	+	-
Un(u)tulmaz	+	-	-	+	+	-	+	-	-	+
Uy(u)şukluktur	+	-	-	+	-	+	+	-	-	+

Tabloda yer alan kelimelerdeki u'lar; ilk ve son okumalar ele alınarak değerlendirilmiş; son okuma esnasında; süre, sıklık ve dikey oluşum noktası bakımından ilk okumaya göre, ms değerinin %100 oranında; Hz ve O₁ değerinin %57 oranında azaldığı tespit edilmiştir. Şiddet ve yatay oluşum noktası bakımından ilk okumaya göre, dB değerinin %57 oranında ve O₂ değerinin %86 oranında arttığı görülmüştür.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması, ses tellerinin titreşim sıklığını arttırması ve dil ile damak arasındaki mesafeyi arttırmasıyla sürtünmenin oluşması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; akciğerlerdeki hava basıncının artması sesin şiddetini arttırmış; kişiler, sesi doğru sürede, doğru sıklıkta üretebilmiş ve dil ile damak arasındaki mesafeyi doğru ayarlayarak sürtünmeyi ortadan kaldırmışlardır. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır.

Tablo 14: “ü” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	ü									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.
Gör(ü)nmeyen	+	-	+	-	+	-	-	+	-	+
S(ü)s	+	-	+	-	-	+	-	+	-	+

Tabloda yer alan kelimelerdeki ü’ler; ilk ve son okumalar ele alınarak değerlendirilmiştir; son okuma esnasında; süre, sıklık ve sesin şiddeti bakımından ilk okumaya göre, ms ve dB değerlerinin %100 oranında, Hz değerinin %50 oranında azaldığı tespit edilmiştir. Dikey ve yatay oluşum noktası bakımından ilk okumaya göre O₁ ve O₂ değerlerinin %100 oranında arttığı görülmüştür.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının fazla olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması, sesi gereğinden fazla arkada üretmesi ve dil ile damak arasındaki mesafenin daralması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; akciğerlerdeki hava basıncının azalmasıyla sesin şiddeti normal seviyeye inmiş; kişiler, sesi doğru sürede, doğru yerde üretebilmiş ve dil ile damak arasındaki mesafeyi doğru ayarlayarak sürtünmeyi ortadan kaldırmışlardır. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır.

Tablo 15: “l” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	l									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	i.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.
Av(l)usunda	+	-	-	+	-	+	+	-	-	+
Ayrı(l)amyorduk	+	-	-	+	+	-	-	+	-	+
Doyu(l)maz	+	-	+	-	+	-	-	+	+	-
E:(l)enceli	+	-	-	+	-	+	+	-	-	+
İnşa(l)lah	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
Mâ(l)um*	+	-	-	+	+	-	-	+	+	-
Verebi(l)irse	+	-	+	-	+	-	-	+	-	+

Tabloda yer alan kelimelerdeki l’ler; ilk ve son okumalar ele alınarak değerlendirilmiş; son okuma esnasında; süre, sıklık ve dikey oluşum noktası bakımından ilk okumaya göre, ms değerinin %100 oranında; Hz değerinin %71 oranında ve O₁ değerinin %58 oranında azaldığı tespit edilmiştir. Şiddet ve yatay oluşum noktası bakımından ilk okumaya göre, dB değerinin %71 oranında ve O₂ değerinin %58 oranında arttığı görülmüştür.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması, ses tellerinin titreşim sıklığını arttırması ve dil ile damak arasındaki mesafeyi arttırmasıyla sürtünmenin oluşması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; akciğerlerdeki hava basıncının artması sesin şiddetini arttırmış; kişiler, sesi doğru sürede, doğru sıklıkta üretebilmiş ve dil ile damak arasındaki mesafeyi doğru ayarlayarak sürtünmeyi ortadan kaldırmışlardır. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır. Mâ(l)um* kelimesindeki ses takıntısının ortadan kaldırılamamasının sebebi; ses üretimi esnasında O₂ değerinin ortalamayı yakalayamamasıdır.

Tablo 16: “m” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	m									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	i.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.
Arttır(m)ası	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
Bine(m)ezdi	+	-	+	-	-	+	-	+	-	+
Duyur(m)ak	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
Görün(m)eyen 1	+	-	+	-	+	-	-	+	-	+
Görün(m)eyen 2	-	+	-	+	+	-	+	-	-	+
Herkesçe (m)âlüm	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
Kü(m)eleri	+	-	-	+	-	+	+	-	+	-
Ol(m)akla 1	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
Ol(m)akla 2	+	-	-	+	-	+	-	+	+	-
O(m)akla	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
Tanı(m)amasını	+	-	+	-	+	-	-	+	+	-
Ye(m)liklere	+	-	+	-	-	+	-	+	+	-
Zihni(m)izi	-	+	-	+	+	-	-	+	-	+

Tabloda yer alan kelimelerdeki m’ler; ilk ve son okumalar ele alınarak değerlendirilmiş; son okuma esnasında; süre, sıklık, dikey ve yatay oluşum noktası bakımından ilk okumaya göre, ms değerinin %85 oranında; Hz değerinin %69 oranında; O₁ değerinin %54 oranında ve O₂ değerinin %69 oranında azaldığı tespit edilmiştir. Sesin şiddeti bakımından ilk okumaya göre, dB değerinin %62 oranında arttığı görülmüştür.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması, ses tellerinin titreşim sıklığını arttırması, sesi gereğinden fazla önde üretmesi ve dil ile damak arasındaki mesafeyi arttırmasıyla sürtünmenin oluşması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; akciğerlerdeki hava basıncının artması sesin şiddetini arttırmış; kişiler, sesi doğru sürede, doğru sıklıkta, doğru yerde üretebilmiş ve dil ile damak arasındaki mesafeyi doğru ayarlayarak sürtünmeyi ortadan kaldırmışlardır. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır.

Tablo 17: “n” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	n									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	i.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.
A(n)laşıldığına	+	-	-	+	+	-	-	+	+	-
Anlattığı(n)ı	-	+	-	+	-	+	+	-	-	+
Be(n)den	+	-	+	-	+	-	-	+	-	+
De (n)izamlar	+	-	-	+	+	-	+	-	-	+
Faruk (N)afiz'in	+	-	-	+	+	-	-	+	+	-
Ha(n)ı	+	-	-	+	+	-	+	-	-	+
Hasa(n)'la	-	+	-	+	-	+	+	-	+	-
İ(n)şallah 1	+	-	+	-	-	+	+	-	-	+
İ(n)şallah 2	+	-	+	-	+	-	+	-	-	+
Koy(n)undaki	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
Pla(n)lar	+	-	-	+	-	+	-	+	+	-
Senedi(n)e	+	-	-	+	-	+	-	+	+	-
Şiiri(n)de	-	+	-	+	+	-	+	-	+	-
Yal(n)ız	+	-	-	+	-	+	+	-	-	+
Yapmak (n)izamlar	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-

Tabloda yer alan kelimelerdeki n'ler; ilk ve son okumalar ele alınarak değerlendirilmiş; son okuma esnasında; süre, sıklık, dikey ve yatay oluşum noktası bakımından ilk okumaya göre, ms değerinin %80 oranında; Hz değerinin %60 oranında; O₁ değerinin %67 oranında ve O₂ değerinin %53 oranında azaldığı tespit edilmiştir. Sesin şiddeti bakımından ilk okumaya göre, dB değerinin %80 oranında arttığı görülmüştür.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması, ses tellerinin titreşim sıklığını arttırması, sesi gereğinden fazla önde üretmesi ve dil ile damak arasındaki mesafeyi arttırmasıyla sürtünmenin oluşması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; akciğerlerdeki hava basıncının artması sesin şiddetini arttırmış; kişiler, sesi doğru sürede, doğru sıklıkta, doğru yerde üretebilmiş ve dil ile damak arasındaki mesafeyi doğru ayarlayarak sürtünmeyi ortadan kaldırmışlardır. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır.

Tablo 18: “r” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	r									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	i.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.
Ahı(r)ın	+	-	-	+	-	+	+	-	-	+
Atla(r)dı	-	+	-	+	-	+	-	+	+	-
Başa(r)ırken 1	+	-	+	-	+	-	+	-	-	+
Başarı(r)ken 2	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
Duyu(r)mak	-	+	-	+	+	-	-	+	-	+
Ga(r)ibi 1	+	-	-	+	-	+	+	-	-	+
Ga(r)ibi 2	+	-	+	-	-	+	+	-	-	+
Gö(r)ünmeyen	+	-	-	+	-	+	-	+	+	-
Görü(r)üz	+	-	+	-	-	+	+	-	+	-
Ko(r)kar	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
Verebili(r)se	-	+	+	-	-	+	-	+	-	+
Ye(r)imde*	-	+	+	-	-	+	-	+	+	-

Tabloda yer alan kelimelerdeki r’ler; ilk ve son okumalar ele alınarak değerlendirilmiş; son okuma esnasında; süre, dikey ve yatay oluşum noktası bakımından ilk okumaya göre, ms değerinin %67 oranında; O₁ değerinin %58 oranında ve O₂ değerinin %50 oranında azaldığı tespit edilmiştir. Sesin şiddeti ve ses tellerinin titreşim sıklığı bakımından ilk okumaya göre, dB değerinin %58 oranında, Hz değerinin %67 oranında arttığı görülmüştür.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması, ses tellerinin titreşim sıklığının gereğinden az olması, dil ile damak arasındaki mesafeyi arttırmasıyla sürtünmenin oluşması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; akciğerlerdeki hava basıncının artması sesin şiddetini arttırmış; kişiler, sesi doğru sürede, doğru sıklıkta üretebilmiş ve dil ile damak arasındaki mesafeyi doğru ayarlayarak sürtünmeyi ortadan kaldırmışlardır. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır. Ye(r)imde* kelimesindeki ses takıntısının ortadan kaldırılamamasının sebebi; ses üretimi esnasında ms, dB ve O₁ değerlerinin ortalamayı yakalayamamasıdır.

Tablo 19: “y” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	y									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	i.O	S.O.	i.O.	S.O.	i.O.	S.O.	i.O.	S.O.
Du(y)maya 1	-	+	+	-	+	-	-	+	+	-
Du(y)maya 2	-	+	+	-	+	-	-	+	+	-
Esnaf (y)ahut	+	-	-	+	+	-	-	+	+	-
Fa(y)dası	+	-	-	+	+	-	+	-	-	+
Konuşurken (y)etkimizi	+	-	+	-	+	-	-	+	-	+
Se(y)isi 1	+	-	-	+	+	-	-	+	-	+
Se(y)isi 2	+	-	+	-	+	-	-	+	+	-
Se(y)isi 3	+	-	-	+	+	-	+	-	+	-
Se(y)isi 4	+	-	-	+	+	-	-	+	+	-
U(y)mak	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-

Tabloda yer alan kelimelerdeki y’ler; ilk ve son okumalar ele alınarak değerlendirilmiş; son okuma esnasında; süre, sıklık, yatay oluşum noktası ve sesin şiddeti bakımından ilk okumaya göre, ms değerinin %80 oranında, Hz değerinin %100 oranında, O₂ değerinin %70 oranında, dB değerinin %50 oranında azaldığı tespit edilmiştir. Dikey oluşum noktası bakımından ilk okumaya göre O₁ değerinin %70 oranında arttığı görülmüştür.

Ses üretimi esnasında, kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması, ses tellerinin titreşim sıklığını arttırması, sesi gereğinden fazla önde üretmesi ve dil ile damak arasındaki mesafenin daralması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; kişiler, sesi doğru sürede, doğru sıklıkta, doğru yerde üretebilmiş ve dil ile damak arasındaki mesafeyi doğru ayarlayarak sürtünmeyi ortadan kaldırmışlardır. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır.

Tablo 20: “v” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	v									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	i.O.	S.O.	i.O.	S.O.	i.O.	S.O.	i.O.	S.O.
A(v)lusunda 1	+	-	-	+	+	-				
A(v)lusunda 2	+	-	-	+	+	-				
Ne(v)inden 1	-	+	+	-	+	-				
Ne(v)inden 2	+	-	-	+	+	-				
Ne(v)inden 3	+	-	-	+	+	-				

Tabloda yer alan kelimelerdeki v'ler; tonlu sızıcı ses olmaları nedeniyle, sadece ms, dB ve Hz değerleri bakımından incelenmiş; O₁, O₂ değerleri tam olarak ölçülemeyeceğinden bu değerler dikkate alınmamıştır. İlk ve son okumalar ele alındığında v sesinin; son okuma esnasında; süre ve sıklık bakımından ilk okumaya göre, ms değerinin %80 oranında ve Hz değerinin %100 oranında azaldığı tespit edilmiştir. Sesin şiddeti bakımından ilk okumaya göre, dB değerinin %80 oranında arttığı görülmüştür.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması ve ses tellerinin titreşim sıklığını artırması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; akciğerlerdeki hava basıncının artması sesin şiddetini arttırmış; kişiler, sesi doğru sürede, doğru sıklıkta üretebilmişlerdir. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır.

Tablo 21: “z” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	z									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.
Man(z)um	+	-	-	+	-	+				

Man(z)um 1 kelimesindeki z sesi; tonlu sızıcı ses olması nedeniyle, sadece ms, dB ve Hz değerleri bakımından incelenmiş; O₁, O₂ değerleri tam olarak ölçülemeyeceğinden bu değerler dikkate alınmamıştır. İlk ve son okumalar ele alındığında z sesinin; son okuma esnasında; süre bakımından ilk okumaya göre ms değerinin %100 azaldığı; sıklık ve şiddet bakımından ilk okumaya göre, Hz ve dB değerinin %100 arttığı tespit edilmiştir.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması, ses tellerinin az titreşmesi takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; akciğerlerdeki hava basıncının artması sesin şiddetini arttırmış; kişiler, sesi doğru sürede, doğru sıklıkta üretebilmişlerdir. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır.

Tablo 22: “h” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	H									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.
Dadaru(h)'un	+	-	-	+						
Saba(h)leyin	+	-	+	-						
Zi(h)nimizi	+	-	-	+						

Tabloda yer alan kelimelerdeki h'ler; tonsuz sızıcı ses olmaları nedeniyle, sadece ms, dB değerleri bakımından incelenmiş; Hz, O₁, O₂ değerleri tam olarak ölçülemeyeceğinden bu değerler dikkate alınmamıştır. İlk ve son okumalar ele alındığında h sesinin; son okuma esnasında; süre bakımından ilk okumaya göre, ms değerinin %100 oranında azaldığı; sesin şiddeti bakımından dB değerinin %67 oranında arttığı tespit edilmiştir.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada, akciğerlerdeki hava basıncının artması sesin şiddetini arttırmış; kişiler, sesi doğru sürede üretebilmişlerdir. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır.

Tablo 23: “s” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	s									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	i.O.	s.O.	i.O.	s.O.	i.O.	s.O.	i.O.	s.O.
Babamın (s)eyisi	+	-	-	+						
Bah(s)eder	+	-	-	+						
E(s)naf	+	-	-	+						
Ha(s)an	+	-	+	-						
Herke(s)çe 1	+	-	-	+						
Herke(s)çe 2	+	-	+	-						
Ke(s)tane 1	-	+	-	+						
Ke(s)tane 2	-	+	-	+						
Me(s)eleyi 1	+	-	-	+						
Me(s)eleyi 2	+	-	-	+						

Tabloda yer alan kelimelerdeki s'ler; tonsuz sızıcı ses olmaları nedeniyle, sadece ms, dB değerleri bakımından incelenmiş; Hz, O₁, O₂ değerleri tam olarak ölçülemeyeceğinden bu değerler dikkate alınmamıştır. İlk ve son okumalar ele alındığında s sesinin; son okuma esnasında; süre bakımından ilk okumaya göre, ms değerinin %80 oranında azaldığı; sesin şiddeti bakımından dB değerinin %80 oranında arttığı tespit edilmiştir.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada, akciğerlerdeki hava basıncının artması sesin şiddetini arttırmış; kişiler, sesi doğru sürede üretebilmişlerdir. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır.

Tablo 24: “ş” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	ş									
	Ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	i.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.
Arkada(ş)ımın	+	-	+	-						
A(ş)ağda	+	-	+	-						
Ba(ş)arıırken	+	-	+	-						
Ba(ş)ladı	+	-	+	-						
Duvarları (ş)ürinde	-	+	-	+						
Hüzünlü (ş)ırlıtım	+	-	-	+						
İ(ş)itirdik 1	-	+	-	+						
İ(ş)itirdik 2	+	-	-	+						
Ka(ş)ağayı 1	+	-	-	+						
Ka(ş)ağayı 2	+	-	-	+						
Ka(ş)ağayı 3	-	+	+	-						
Ko(ş)uyorduk 1	+	-	-	+						
Ko(ş)uyorduk 2*	+	-	+	-						
Uyu(ş)ukluktur 1	+	-	-	+						
Uyu(ş)ukluktur 2	-	+	+	-						

Tabloda yer alan kelimelerdeki ş'ler; tonsuz sızıcı ses olmaları nedeniyle, sadece ms, dB değerleri bakımından incelenmiş; Hz, O₁, O₂ değerleri tam olarak ölçülemeyeceğinden bu değerler dikkate alınmamıştır. İlk ve son okumalar ele alındığında ş sesinin; son okuma esnasında; süre bakımından ilk okumaya göre, ms değerinin %73 oranında azaldığı; sesin şiddeti bakımından dB değerinin %53 oranında arttığı tespit edilmiştir.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada, akciğerlerdeki hava basıncının

artması sesin şiddetini arttırmış; kişiler, sesi doğru sürede üretebilmişlerdir. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır. Ko(ş)uyorduk 2* kelimesindeki ses takıntısının ortadan kaldırılamamasının sebebi; ses üretimi esnasında dB değerinin ortalamayı yakalayamamasıdır.

Tablo 25: “b” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	b									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.
Ba(b)amın	+	-	-	+	+	-				
Gari(b)i	-	+	-	+	+	-				
Gü(b)releri	+	-	-	+	-	+				

Tabloda yer alan kelimelerdeki b’ler; tonlu patlayıcı ses olmaları nedeniyle, sadece ms, dB ve Hz değerleri bakımından incelenmiş; O₁, O₂ değerleri tam olarak ölçülemeyeceğinden bu değerler dikkate alınmamıştır. İlk ve son okumalar ele alındığında b sesinin; son okuma esnasında; süre ve sıklık bakımından ilk okumaya göre, ms ve Hz değerinin %67 oranında azaldığı tespit edilmiştir. Sesin şiddeti bakımından ilk okumaya göre, dB değerinin %100 oranında arttığı görülmüştür.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması ve ses tellerinin titreşim sıklığını arttırması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; akciğerlerdeki hava basıncının artması sesin şiddetini arttırmış; kişiler, sesi doğru sürede, doğru sıklıkta üretebilmişlerdir. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır.

Tablo 26: “d” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	d									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.
Göster(d)iği	+	-	-	+	+	-				
Ko(d)reti	-	+	+	-	-	+				
Sa(d)e	+	-	+	-	+	-				
Verebilirse (d)e	+	-	+	-	+	-				

Tabloda yer alan kelimelerdeki d’ler; tonlu patlayıcı ses olmaları nedeniyle, sadece ms, dB ve Hz değerleri bakımından incelenmiş; O₁, O₂ değerleri tam olarak ölçülemeyeceğinden bu değerler dikkate alınmamıştır. İlk ve son okumalar ele alındığında d sesinin; son okuma esnasında; süre ve sıklık ve şiddet bakımından ilk okumaya göre, ms, Hz ve dB değerinin %75 oranında azaldığı tespit edilmiştir.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının fazla olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması ve ses tellerinin titreşim sıklığını arttırması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; akciğerlerdeki hava basıncının azalmasıyla sesin şiddeti normal seviyeye inmiş; kişiler, sesi doğru sürede, doğru sıklıkta üretebilmişlerdir. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır.

Tablo 27: “ç” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	ç									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.
İ(ç) 1	+	-	+	-						
İ(ç) 2	+	-	+	-						
İ(ç) 3	+	-	+	-						
Se(ç)emediğim	-	+	+	-						

Tabloda yer alan kelimelerdeki ç’ler; tonsuz patlayıcı ses olmaları nedeniyle, sadece ms ve dB değerleri bakımından incelenmiş; Hz, O₁, O₂ değerleri tam olarak ölçülemeyeceğinden bu değerler dikkate alınmamıştır. İlk ve son okumalar ele alındığında ç sesinin; son okuma esnasında; süre ve sesin şiddeti bakımından ilk okumaya göre, ms değerinin %75 oranında, dB değerinin %100 oranında azaldığı tespit edilmiştir.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının fazla olması ve kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; akciğerlerdeki hava basıncının azalmasıyla sesin şiddeti normal seviyeye inmiş; kişiler, sesi doğru sürede üretebilmişlerdir. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır.

Tablo 28: “k” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	k									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.
Verir(k)en	+	-	-	+						

Verir(k)en kelimesindeki k sesi; tonsuz patlayıcı ses olması nedeniyle, sadece ms, dB değerleri bakımından incelenmiş; Hz, O₁, O₂ değerleri tam olarak ölçülemeyeceğinden bu değerler dikkate alınmamıştır. İlk ve son okumalar ele alındığında k sesinin; son okuma esnasında; süre bakımından ilk okumaya göre ms değerinin %100 azaldığı; sesin şiddeti bakımından ilk okumaya göre, dB değerinin %100 arttığı tespit edilmiştir.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; akciğerlerdeki hava basıncının artması sesin şiddetini arttırmış; kişiler, sesi doğru sürede üretebilmişlerdir. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır.

Tablo 29: “p” sesine yönelik bulgular

Takıntılı ses										
	p									
	ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.	İ.O.	S.O.
Kita(p)taki 1	+	-	-	+						
Kita(p)taki 2	+	-	-	+						
Vermek (p)lanlar	-	+	+	-						

Tabloda yer alan kelimelerdeki p’ler; tonsuz patlayıcı ses olmaları nedeniyle, sadece ms, dB değerleri bakımından incelenmiş; Hz, O₁, O₂ değerleri tam olarak ölçülemeyeceğinden bu değerler dikkate alınmamıştır. İlk ve son okumalar ele alındığında p sesinin; son okuma esnasında; süre ve sesin şiddeti bakımından ilk okumaya göre, ms değerinin %67 oranında azaldığı; dB değerinin %67 oranında arttığı tespit edilmiştir.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az olmasına rağmen; kişilerin, sesin oluşum süresini uzatması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; akciğerlerdeki hava basıncının

artması sesin şiddetini arttırmış; kişiler, sesi doğru sürede üretebilmişlerdir. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır.

Tablo 30: “t” sesine yönelik bulgular

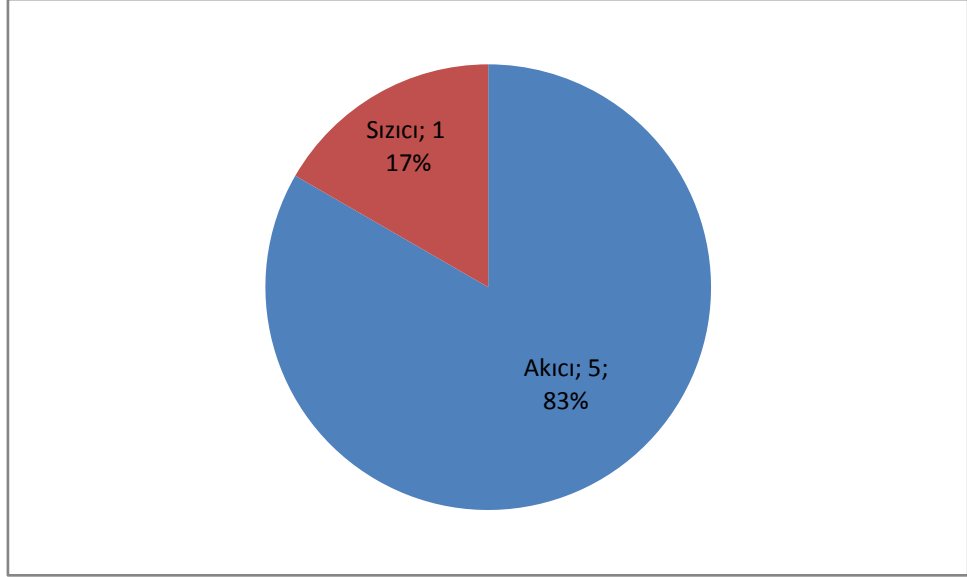
Takıntılı ses										
	t									
	Ms		dB		Hz		O ₁		O ₂	
	İlk Okuma	Son Okuma	i.O.	S.O.	i.O.	S.O.	i.O.	S.O.	i.O.	S.O.
A(t)lardı	-	+	+	-						
Anla(t)tığına	-	+	-	+						
Çi(t)in	+	-	+	-						
Kıyafe(t)inden	-	+	+	-						
Ki(t)aptaki	-	+	-	+						
Ye(t)kimizi 1	+	-	-	+						
Ye(t)kimizi 2	+	-	+	-						

Tabloda yer alan kelimelerdeki t’ler; tonsuz patlayıcı ses olmaları nedeniyle, sadece ms ve dB değerleri bakımından incelenmiş; Hz O₁, O₂ değerleri tam olarak ölçülemeyeceğinden bu değerler dikkate alınmamıştır. İlk ve son okumalar ele alındığında t sesinin; son okuma esnasında; süre bakımından ilk okumaya göre, ms değerinin %57 oranında arttığı; sesin şiddeti bakımından dB değerinin %57 oranında azaldığı tespit edilmiştir.

Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının fazla olmasına rağmen; kişilerin, sesi olması gerekenden kısa sürede üretmeye çalışması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada, akciğerlerdeki hava basıncının azalmasıyla sesin şiddeti normal seviyeye inmiş; kişiler, sesi doğru sürede üretebilmişlerdir. Böylelikle takıntı ortadan kalkmıştır.

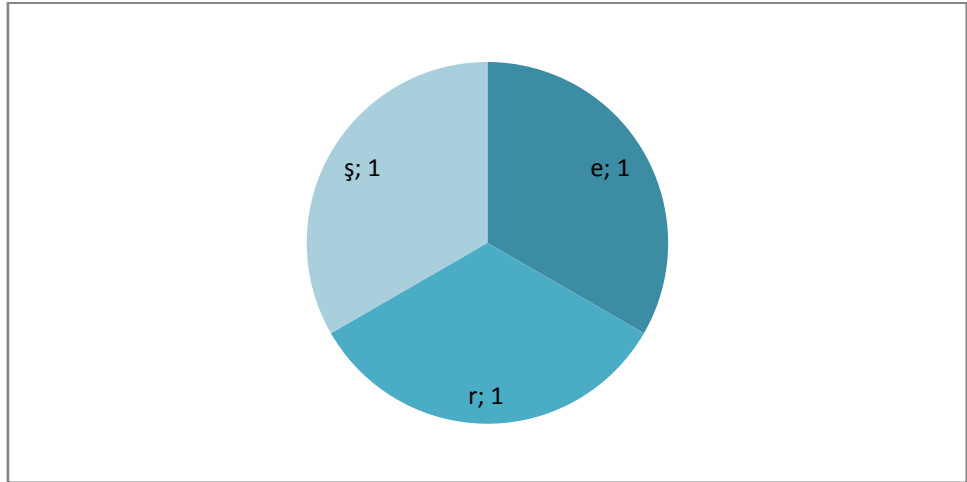
Öğrencilerin ilk okumaları incelendiğinde; 130 tane akıcı, 34 tane sızıcı, 22 tane patlayıcı seslerde olmak üzere toplam 186 ses takıntısı tespit edilmiştir. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan ikinci okumada; bu ses takıntılarında 180 tanesi düzelmiş; 6 tanesi düzelmemiştir. Düzelmeyen 6 ses takıntısının 5 tanesi akıcı, 1 tanesi de sızıcı sestedir (bkz. Grafik 5).

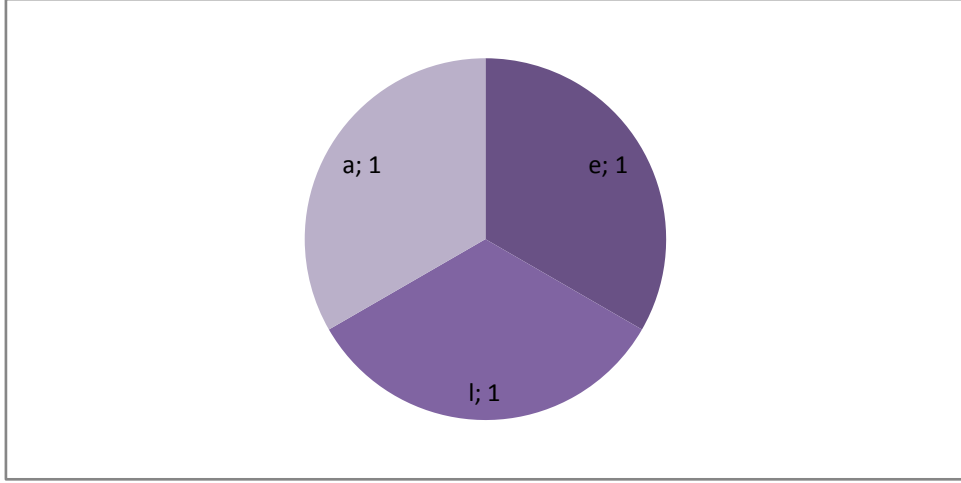
Grafik 5: Boğumlanma tarzı bakımından düzelmeyen ses takıntıları

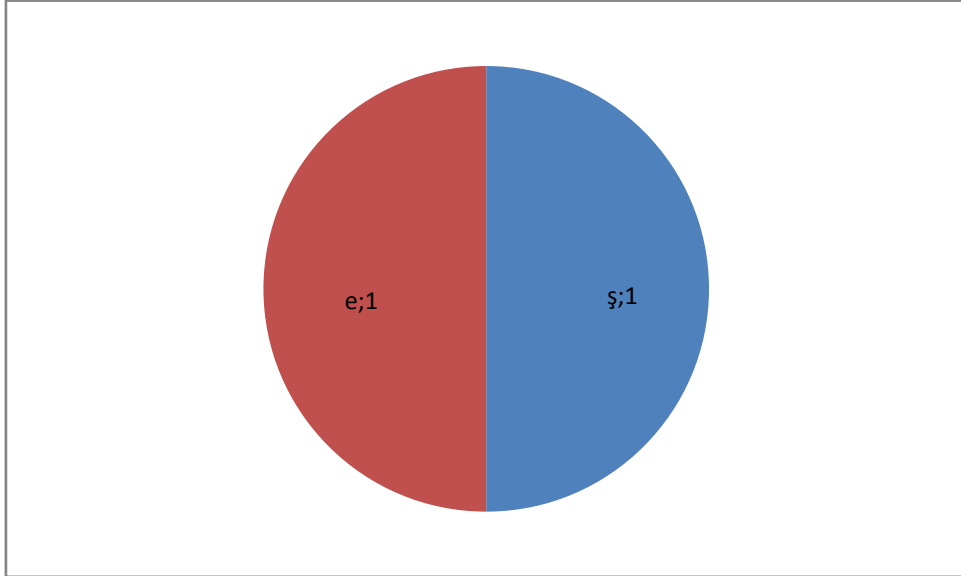
Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada, tespit edilen 6 ses takıntısının 3 tanesi 6. sınıflarda; 3 tanesi 7. sınıflardadır. 8. sınıf öğrencileri, ilk okumada tespit edilen ses takıntılarının tamamını düzeltmiştir (bkz. Grafik 6, 7).

Grafik 6: 6. sınıflarda düzelmeyen ses takıntıları

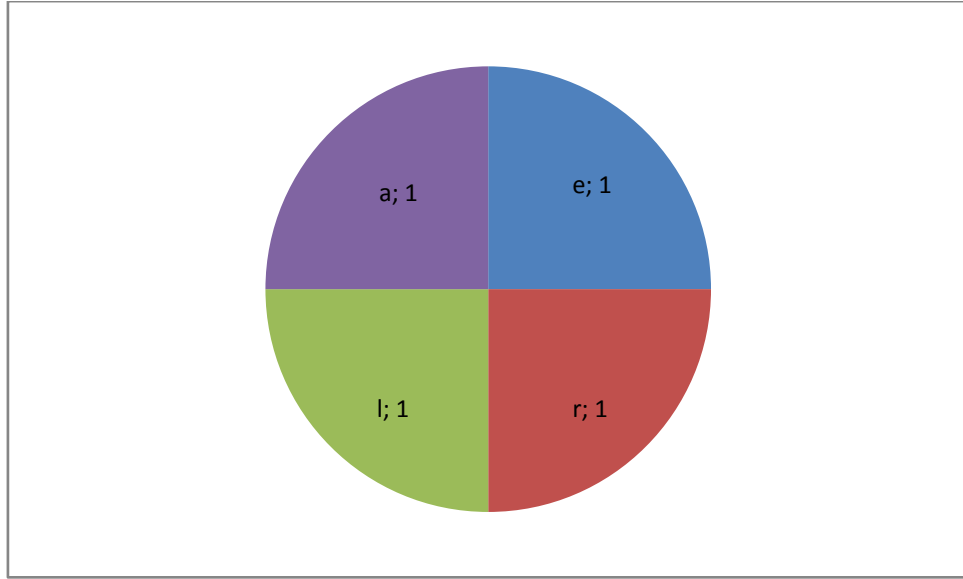

Grafik 7: 7. sınıflarda düzelmeyen ses takıntıları

Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada, tespit edilen 6 ses takıntısının 2 tanesi kız öğrencilere; 4 tanesi de erkek öğrencilere aittir. (bkz. Grafik 8, 9).

Grafik 8: Kız öğrencilerde düzelmeyen ses takıntıları

Grafik 9: Erkek öğrencilerde düzelmeyen ses takıntıları

V. BÖLÜM

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada ulaşılan bulgular doğrultusunda, sonuçlar ve öneriler sunulmuştur.

5.1. SONUÇLAR

İlköğretim II. kademe öğrencilerinin sesli okuma becerilerine tekerleme eğitiminin etkisini tespit etme amacıyla yapılan çalışmada, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Örneklemi oluşturan öğrencilerin sesli okuma verileri analiz edildiğinde; ses takıntılarının, %82 oranında ses oluşum sürelerinin uzun, %18 oranında ses oluşum sürelerinin kısa tutulmasından; %63 oranında ses tellerinin titreşim sıklığının fazla, %37 oranında ses tellerinin titreşim sıklığının az olmasından; %63 oranında sesin şiddetinin az, %37 oranında sesin şiddetinin fazla olmasından; %54 oranında dil ile damak arasındaki mesafenin fazla, %46 oranında dil ile damak arasındaki mesafenin az olmasından ve %51 oranında sesin gereğinden fazla önde, %49 oranında sesin gereğinden fazla arkada üretilmesinden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır.

1.1. Tekerleme eğitimi sonrasında düzelmeyen 6 ses takıntısından 2 tanesinin ms değeri; 2 tanesinin dB değeri; 1 tanesinin O₂ değeri; 1 tanesinin de ms, dB ve O₁ değerleri ortalamayı yakalayamamıştır. Bu nedenle ses takıntıları ortadan kalkmamıştır.

1.2. Sesli okuma esnasında, kişilerin sesin oluşum sürelerini gereğinden fazla uzatması veya kısaltması takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; kişiler, sesin oluşum sürelerini %99 oranında doğru ayarlayabilmiş ve sesi doğru sürede üretebilmişlerdir. %1 oranında ise seslerin doğru sürede üretilmemesi sonucu ses takıntıları giderilememiştir.

1.3. Yetişkin bir erkeğin ses tellerinin saniyedeki titreşim sayısı ortalama olarak 100'dür. Bu, bayanlarda ortalama 200, çocuklarda ise 400'dür (Coşkun, 2010:107). Ses üretimi esnasında, kişilerin ses tellerinin titreşim sıklığının artması veya azalması takıntıya sebep olmuştur. Kişiler, ses tellerinin titreşim sıklığını bilinçli olarak arttırıp azaltamazlar. Sesin doğru sıklıkta üretilebilmesi; kişilerin dil bilincine, kelimelerin duygu ve düşünce dünyalarını anlayabilmelerine ve o dünyaya hâkim olabilmelerine bağlıdır. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; sesler, %100 oranında doğru sıklıkta üretilebilmiştir.

1.4. Ses üretimi esnasında, diyaframdan akciğerlere gelen hava basıncının az veya fazla olması seslerin doğru üretilmemelerine sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; kişiler, sesin şiddetini %99 oranında doğru ayarlayabilmiş; sesleri doğru bir şekilde üretebilmişlerdir. %1 oranında ise sesler doğru şiddette üretilmemiştir.

1.5. Sesin doğru üretilmesinde; dilin yatay ve dikey hareketleri de büyük önem arz eder. Dil ile damak arasındaki mesafenin doğru ayarlanması; sesin niteliğine göre, dil ile damak arasındaki mesafenin doğru ve yerinde olması; dilin önü, ortası veya arkasının kabartılması sesin doğru boğumlanması bakımından oldukça önemlidir. Ses üretimi esnasında, kişilerin, dil ile damak arasındaki mesafeyi doğru ayarlayamaması ve sesi gereğinden fazla önde veya arkada üretmesi takıntıya sebep olmuştur. Tekerleme eğitimi sonrasında yapılan okumada; kişiler, %99 oranında dil ile damak arasındaki mesafeyi doğru ayarlayabilmiş; %99 oranında dilin önü, ortası veya arkasını kabartarak sesleri doğru yerde boğumlandırabilmişlerdir. %1 oranında ise dil ile damak arasındaki mesafe doğru ayarlanamamış ve %1 oranında sesler gereğinden fazla önde veya arkada üretilmiştir.

2. Tekerleme eğitimi sonucunda, kız öğrencilerde tespit edilen ses takıntıları %98; erkek öğrencilerde tespit edilen ses takıntıları %96 oranında düzelmiştir. Kızlar, erkeklere göre %2 oranında daha başarılıdır.

3. Bu çalışmada, tekerleme eğitiminin sesli okuma becerisini geliştirmede büyük önem arz ettiği ortaya konmuştur.

5.2. ÖNERİLER

Araştırma sonucu elde edilen bulgulara dayanarak, ilköğretim II. kademe öğrencilerinin sesli okuma becerilerini geliştirmelerine yönelik şu önerilerde bulunulmuştur:

1. İyi bir sesli okuma becerisinin kazandırılmasında, en büyük görev, ilköğretim kurumlarında ana dili eğitimi veren Türkçe öğretmenlerine düşmektedir. Ses şiddeti, vurgu, ton, süre, sesin yatay ve dikey oluşum noktaları konusunda yeterli donanıma sahip bilinçli öğretmenler tarafından çocuklara sesli okuma eğitimi verilmelidir. Öğretmenler, öğrencilerin sesli okuma becerilerini geliştirmek için tekerlemelerden yararlanmalıdırlar.

2. Okuma diğer dil becerilerinin gelişmesine basamak teşkil ettiği için, okuma becerisinin geliştirilmesine gereken önem verilmelidir. Bunun için, ilköğretim II. kademe müfredatına “Okuma Eğitimi” dersi konulmalıdır. Bu derste, büyük oranda sesli okumaya önem verilmelidir.

3. Diksiyon eğitiminde mutlaka tekerlemelerden yararlanılmalıdır.

4. Tekerlemelerin dinleme ve yazma becerilerine de katkıları araştırılmalıdır.

5. Matematik eğitimi, müzik eğitimi, okul öncesi eğitim, yabancı dil eğitimi gibi farklı alanlarda da tekerlemelerden yararlanılmalıdır.

6. Çocukların dil gelişiminde ailenin etkisi çok büyüktür. Aileler, çocuklarının dil gelişimi hususunda titizlikle davranmalı; çocukların doğru ve akıcı konuşmalarını sağlamak ve söz varlığını zenginleştirmek için, tekerlemeli oyunlardan faydalanmalıdırlar.

KAYNAKÇA

AKTAŞ, Şerif ve Osman Gündüz. (2004). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Akçağ Yayınları; Ankara.

AKYOL, Hayati (2006). *Türkçe Öğretim Yöntemleri*, Kök Yayıncılık, Ankara.

ALBAYRAK, Nurettin, (1983), *Folklorumuz ve Erzincan*, Erzincan, Erdav Kitabevi.

Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi, C.20, s.490.

AND Metin, (1962), “*Orta Oyununda Tekerleme*”, Türk Folklor Araştırmaları, S.50, 2601-2603.

ARZU, Fatma Zehra. (2006). *İlköğretim Öğrencilerinin Okuma Becerilerinin Ölçümü ve Değerlendirilmesi*, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

BANGUOĞLU, Tahsin. (1959). *Türk Grameri, Birinci Bölüm, Ses Bilgisi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, TDK Yayınları, Ankara.

BİLGEGİL, M. Kaya (1984). *Türkçe Dilbilgisi*, Dergâh Yay., İstanbul.

BORATAV, Pertev Naili. (1988). *Halk Hikâyeleri ve Halk Hikâyeciliği*, İstanbul.

BORATAV, Pertev Naili. (1992), *Zaman Zaman İçinde*, Adam Yayınları, İstanbul.

BORATAV, Pertev Naili. (2000), *Tekerleme*, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul.

BORATAV, Pertev Naili. (2003), *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*, İstanbul.

COŞKUN, M. Volkan. (2000a). *Türkiye Türkçesinde Vurgu, Ton, Ezgi*, Türk Dili, Araştırmaları, S. 584, s.126-130.

COŞKUN, M. Volkan. (2000b). *Türkiye ve Özbek Türkçelerinde ‘g’*, Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi, S. 9, s.251-260 .

COŞKUN, M. Volkan ve Nilgün Açık Önkaş. (2004). *İlköğretimden Orta Öğretime Geçişte Türkçenin Önemi*, Orta Öğretimde Yeniden Yapılanma Sempozyumu, Milli Eğitim Bakanlığı.

COŞKUN, Volkan. (2006). *Kazak Türkçesinde Fonetik-Sentaks İlişkisi*, Büyük Türk Dil Kurultayı'nda sunulan bildiri, Bilkent Üniversitesi, Ankara.

COŞKUN, M. Volkan. (2008). *Türkçenin Ses Bilgisi*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık; İstanbul.

COŞKUN, M. Volkan. (2010). *Türkçenin Ses Bilgisi*, IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.

ÇETİN, Didem. (2008). *Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü Birinci Sınıf Öğrencileri İle Mezun Olan Öğrencilerin Sesli Okuma Becerilerinin Parçalarıüstü Birimler Açısından Karşılaştırılması*, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÇİFTÇİ, Musa. (2000). *Sesli Okuma*, Bilge, S.24, s.178-183.

ÇONGUR, H. Rıdvan. (1995). *Söz Sanatı (VII) "Konuşmanın Temel Öğeleri"*, Dil Dergisi (TÖMER), Sayı: 36, s.54-60.

DEMİREL, Özcan. (1999). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*, MEB Yayınları; İstanbul.

DÖKMEN, Üstün. (1994). *Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psiko-Sosyal Bir Araştırma*, Milli Eğitim Basımevi; İstanbul.

DUYMAZ, Ali. (2002). *İrfanı Arzulayan Sözler Tekerlemeler*, Akçağ Yayınları, Ankara.

ELÇİN, Şükrü. (1968). *Sivas Çocuk Oyunları*, Türk Folklor Araştırmaları, S.229, 5045-5046.

ERGİN, Muharrem. (1958). *Türk Dil Bilgisi*, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İÜ Edebiyat Fakültesi Yayınları; İstanbul.

GÖKKAYA, Hakan. (2008). *Konuşma Becerisinin Sağaltılmasında Tekerlemelerin Kullanımı*, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

GÜNEŞ, Sezai. (2001). *Türk Dili Bilgisi* (5. Baskı), İzmir.

KAVCAR, Cahit; OĞUZKAN, A. Ferhan; SEVER, Sedat. (2005). *Türkçe Öğretimi* (8. Baskı), Engin Yayınevi, Ankara.

KAVCAR, Cahit; OĞUZKAN, A. Ferhan; AKSOY, Özlem. (2007). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*, Anı Yay., Ankara.

KAYA, Doğan. (1999). *Anonim Halk Şiiri*, Akçağ Yayınları, Ankara.

KAYA, Mehmet. (2004). *Üniversite Öğrencilerinin Türkçede Yanlış Ünlü Sesletimleri*, İstanbul Üniversitesi Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, S.1, s.89-97.

MEB, (2009). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6,7,8. Sınıflar)*, Ankara.

MEB, (2010). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6,7,8. Sınıflar)*, Ankara.

Meydan Larousse, C.19, s.146.

NUTKU, Özdemir. (1997). *Meddahlık ve Meddah Hikâyeleri*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.

ORHUN, Buket Dedeğlü. (2009). *İlköğretim 3. Sınıflarda Türkçe Derslerinde Tekerleme Kullanımının Öğrencilerin Konuşma Becerilerine Etkisi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

ÖNAL, Mehmet Naci. (2002). *“Türkçe'nin Eğitimi ve Öğretiminde Oyun Tekerlemelerinin Yeri ve Önemi”*, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.9, 133-149.

- ÖZ, M. Feyzi. (2001). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*, Anı Yayıncılık; Ankara.
- ÖZBAY, Murat. (2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri*, Öncü Kitap; Ankara.
- ÖZBAY, Murat. (2007). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II* (2. Baskı), Öncü Basımevi, Ankara.
- ÖZBAY, Murat. (2009). *Anlama Teknikleri: I Okuma Eğitimi*, Öncü Kitap; Ankara.
- SAMİ, Şemsettin. (1989). *Kâmûs-ı Türkî*, Enderun Kitabevi, İstanbul.
- SEVER, Sedat. (2000). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Anı Yayınları, Ankara.
- SEVER, Sedat, vd. (2006). *Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*, Morpa Yay, İstanbul.
- ŞENBAY, Nüzhet. (2004). *Alıstırmalı Diksiyon Sanatı*, M.E.B Yay. , İstanbul.
- TDK. (1978). *Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, C.10.
- TDK. (1998). *Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TDK. (2005). *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Basımevi, Ankara.
- TEKİN, Arslan. (1995). *Edebiyatımızda İsimler ve Terimler Sözlüğü*, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- TEMİZYÜREK, Fahri; ERDEM, İlhan; TEMİZKAN, Mehmet. (2007). *Konuşma Eğitimi*, Öncü Basımevi, Ankara.
- Türk Ansiklopedisi "Tekerleme" maddesi*, (1982), (Haz. Hasan Özdemir), Ankara, C.31.
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, (1998), Dergâh Yayınları, İstanbul.
- ÜNALAN, Şükrü. (2001). *"Türkçe Öğretimi"*, Nobel Yayın Dağıtım; Ankara.
- VARDAR, Berke. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, Multilingual Yabancı Dil Yayınları, İstanbul.

YALÇIN, Alemdar. (2002). *Türkçe Öğretim Yöntemleri Yeni Yaklaşımlar*, Akçağ Basım-Yayım, Ankara.

YANGIN, Banu. (1999). *İlköğretimde Türkçe Öğretimi* MEB Yayınları; Ankara.

YARDIMCI, Mehmet. (2004). *Başlangıçtan Günümüze Türk Halk Şiiri*, Ürün Yayınları; Ankara.

EKLER

Ek – 1: Uygulamada Okutulan Metinler

KAŞAĞI

Kardeşimle ahırın avlusunda oynarken aşağıda, gümüş söğütler altında görünmeyen derenin hüzünlü şırıltısını işitirdik. Evimiz iç çitin büyük kestane ağaçları arkasında kaybolmuş gibiydi. Annem, İstanbul'a gittiği için benden bir yaş küçük olan kardeşim Hasan'la artık Dadaruh'un yanından hiç ayrılmıyorduk. Bu, babamın seyisi, yaşlı bir adamdı. Sabahleyin erkenden ahıra koşuyorduk. En sevdiğimiz şey atlardı. Dadaruh'la birlikte onları suya götürmek, çıplak sırtlarına binmek, ne doyulmaz bir zevkti. Hasan korkar, yalnız binemezdi. Dadaruh onu kendi önüne alırdı. Torbalara arpa koymak, yemliklere ot doldurmak, gübreleri kaldırmak eğlenceli bir oyundan daha çok hoşumuza gidiyordu. Hele tımar. Bu en zevkli şeydi. Dadaruh eline kaşağıyı alıp işe başladı mı, tık... tık... tık... tık... tıpkı bir saat gibi... yerimde duramaz,

- Ben de yapacağım! diye tuttururdum.

...

Ömer Seyfettin

OTORAY YOLCULUĞU NİĞDE – KAYSERİ

Niğde'ye yaklaşıyorduk. Yanımda oturan bir Niğdeli şehrin eteğini saran ağaç kümeleri arasında pek iyi seçemediğim bir noktayı işaret etti. — Faruk Nafizin hanı, dedi. Büyük şairin han sahibi olduğu günleri de inşallah görürüz. Fakat yol arkadaşımın bana gösterdiği bina sadece Faruk Nafizin unutulmaz Han Duvarları şiirinde tasvir ettiği han idi. Kıyafetinden anlaşıldığına göre Niğdeli arkadaş bir esnaf yahut işçi idi. Böyle olmakla beraber Han Duvarları'nı ve Faruk Nafiz'i biliyordu. Daha garibi trende ilk gördüğü bir yabancıнын bu şiiri, şiirde tasvir edilen hanı ve Faruk Nafiz'i tanımamasını kabul etmiyor, ateş ve su nev'inden herkesçe malûm şeylerden bahseder gibi iki kelime ile bana maksadını anlattığına inanıyordu. Güzel şiirin kudreti! iyi yazılmış bir manzum hikâye koskoca bir hanı, koynundaki tapu senedine rağmen asıl sahibinin elinden alıyor, Faruk Nafiz'e mal ediyordu.

...

Reşat Nuri Güntekin

OKUMA ÜSTÜNE

Okumak, haz duymaya, zihnimizi süslemeye ve yetkimizi arttırmaya yarar. Haz duyurmak hususundaki faydası, insan bir köşeye çekilip tek başına kaldığı zaman kendini gösterir. Zihnimizi süslemesinin, konuşurken, yetkimizi arttırmasının da bir iş hakkında hüküm verirken, o işi başarırken faydası dokunur. Tecrübeyle yetişmiş kimseler, tek tek bazı işler yapar, onlar hakkında birer hüküm verebilirse de, meseleyi her bakımdan göz önünde tutan öğütler vermek, planlar yapmak, nizamlar kurmak, bilhassa bilgi sahibi kimselerin elinden gelir. Okumaya fazla vakit harcamak, uyuşukluktur. Okunan kitaplardan süs olsun diye fazla faydalanmak gösteriş, bir hüküm verirken sade kitaptaki kaidelere uymak da ukalâlıktır.

...

Bacon

Ek – 2: Seslerle İlgili Boğumlama Çalışmaları

Seslerle İlgili Boğumlama Çalışmaları

Akıcı Seslere Yönelik Boğumlama Çalışmaları

L

Li Le La Lo Lu Lö Lü Lı

Lil Lel Lal Lol Lul Löl Lül Lıl

Lir Ler Lar Lor Lur Lör Lür Lır

Lip Lep Lap Lop Lup Löp Lüp Lıp

Lit Let Lat Lot Lut Löt Lüt Lit

Lin Len Lan Lon Lun Lön Lün Lın

Lim Lin Lam Lom Lum Löm Lüm Lım

M

Mi Me Ma Mo Mu Mö Mü Mı

Mip Mep Map Mop Mup Möp Müp Mıp

Mir Mer Mar Mor Mur Mör Mür Mır

Mil Mel Mal Mol Mul Möl Mül Mıl

Min Men Man Mon Mun Mön Mün Mın

Mim Mem Mam Mom Mum Möm Müm Mım

N

Ni Ne Na No Nu Nö Nü Nı

Nip Nep Nap Nop Nup Nöp Nüp Nıp

Nil Nel Nal Nol Nul Nöl Nül Nıl

Nir Ner Nar Nor Nur Nör Nür Nır

Nim Nem Nam Nom Num Nöm Nüm Nım

Nin Nen Nan Non Nun Nön Nün Nın

R

Ri Re Ra Ro Ru Rö Rü Rı

İr Er Ar Or Ur Ör Ür ir

Rir Rer Rar Ror Rur Rör Rür Rır

Tir Ter Tar Tor Tur Tör Tür Tır

Fri Fre Fra Fro Fru Frö Frü Frı

Gri Gre Gra Gro Gru Grö Grü Grı

Y

Yi Ye Ya Yo Yu Yö Yü Yı

Yiç Yeç Yaç Yoç Yuç Yöç Yüç Yıç

Yik Yek Yak Yok Yuk Yök Yük Yık

Yim Yem Yam Yom Yum Yöm Yüm Yım

Yin Yen Yan Yon Yun Yön Yün Yın

Yiz Yez Yaz Yoz Yuz Yöz Yüz Yız

Sızıcı Seslere Yönelik Boğumlama Çalışmaları

Tonlu Sızıcı Seslere Yönelik Boğumlama Çalışmaları

J

Ji Je Ja Jo Ju Jö Jü Jı

Jil Jel Jal Jol Jul Jöl Jül Jıl

Jir Jer Jar Jor Jur Jör Jür Jır

Jik Jek Jak Jok Juk Jök Jük Jık

Jip Jep Jap Jop Jup Jöp Jüp Jıp

Jis Jes Jas Jos Jus Jös Jüs Jıs

V

Vi Ve Va Vo Vu Vö Vü Vı

Viç Veç Vaç Voç Vuç Vöç Vüç Vıç

Vik Vek Vak Vok Vuk Vök Vük Vık

Vil Vel Val Vol Vul Völ Vül Vıl

Viş Veş Vaş Voş Vuş Vöş Vüş Vış

Viz Vez Vaz Voz Vuz Vöz Vüz

Z

Zi Ze Za Zo Zu Zö Zü Zı

Zik Zek Zak Zok Zuk Zök Zük Zık

Zil Zel Zal Zol Zul Zöl Zül Zıl

Zim Zem Zam Zom Zum Zöm Züm Zım

Zir Zer Zar Zor Zur Zör Zür Zır

Ziş Zeş Zaş Zoş Zuş Zöş Züş Zış

Tonsuz Sızıcı Seslere Yönelik Boğumlama Çalışmaları

F

Fi Fe Fa Fo Fu Fö Fü Fi

Fif Fef Faf Fof Fuf Föf Fuf Fıf

Fir Fer Far For Fur För Für Fır

Fil Fel Fal Fol Ful Föl Fül Fıl

Fit Fet Fat Fot Fut Föt Füt Fıt

Fip Fep Fap Fop Fup Föp Füp Fıp

H

Hi He Ha Ho Hu Hö Hü Hı

Hih Heh Hah Hoh Huh Höh Hüh Hıh

Hip Hep Hap Hop Hup Höp Hüp Hıp

Hıt Het Hat Hot Hut Höt Hüt Hıt

Hil Hel Hal Hol Hul Höl Hül Hıl

Hir Her Har Hor Hur Hör Hür Hır

S

Si Se Sa So Su Sö Sü Sı

Sil Sel Sal Sol Sul Söl Sül Sıl

Sir Ser Sar Sor Sur Sör Sür Sır

Sis Ses Sas Sos Sus Sös Süs Sıs

Şiş Şeş Şaş Şoş Suş Söş Süş Sış

İsi Ese Asa Oso Usu Ösö Üsü Isı

Ş

Şi Şe Şa Şo Şu Şö Şü Şı

Şil Şel Şal Şol Şul Şöl Şül Şıl

Şir Şer Şar Şor Şur Şör Şür Şır

Şis Şes Şas Şos Şus Şös Şüs Şıs

Şiş Şeş Şaş Şoş Suş Söş Süş Sış

Şiz Şez Şaz Şoz Şuz Şöz Şüz Şız

Patlayıcı Soslere Yönelik Boğumlama Çalışmaları

Tonlu Patlayıcı Soslere Yönelik Boğumlama Çalışmaları

B

Bi Be Ba Bo Bu Bö Bü Bi

Bip Bep Bap Bop Bup Böp Büp Bıp

Bil Bei Bal Bol Bul Böl Bül Bıl

Bir Ber Bar Bor Bur Bör Bür Bir

Bit Bet Bat Bot But Böt Büt Bit

C

Ci Ce Ca Co Cö Cu Cü Cı

Cip Cep Cap Cop Cöp Cup Cüp Cıp

Cik Cek Cak Cok Cök Cuk Cük Cık

Cit Cet Cat Cot Cöt Cut Cüt Cıt

D

Di De Da Do Du Dö Dü Dı

Dip Dep Dap Dop Dup Döp Düp Dıp

Dik Dek Dak Dok Duk Dök Dük Dık

Dit Det Dat Dot Dut Döt Düt Dıt

Dir Der Dar Dor Dur Dör Dür Dır

Diz Dez Daz Doz Duz Döz Düz Dız

G

Gi Ge Ga Go Gu Gö Gü Gı

Gik Gek Gak Gok Guk Gök Gük Gık

Gip Gep Gap Gop Gup Göp Güp Gıp

Gif Gef Gaf Gof Guf Gof Guf Gıf

Gil Gel Gal Gol Gul Göl Gül Gıl

Gir Ger Gar Gor Gur Gör Gür Gır

Tonsuz Patlayıcı Seslere Yönelik Boğumlama Çalışmaları

Ç

Çi Çe Ça Ço Çu Çö Çü Çı

İç Eç Aç Oç Uç Öç Üç İç

Çip Çep Çap Çop Çup Çöp Çüp Çıp

Çit Çet Çat Çot Çut Çöt Çüt Çıt

Şiç Şeç Şaç Şoç Şuç Şöç Şüç Şıç

Piç Peç Paç Poç Puç Pöç Püç Pıç

Tiç Teç Taç Toç Tuç Töç Tüç Tıç

K

Ki Ke Ka Ko Ku Kö Kü Kı

Kik Kek Kak Kok Kuk Kök Kük Kık

Kil Kel Kal Kol Kul Köl Kül Kıl

Kir Ker Kar Kor Kur KÖr Kür Kır

Kip Kep Kap Kop Kup Köp Küp Kıp

Kit Ket Kat Kot Kut Köt Küt Kıt

P

Pi Pe Pa Po Pu Pö Pü Pı

Pip Pep Pap Pop Pup Pöp Püp Pıp

Pil Pel Pal Pol Pul Pöl Pül Pıl

Pir Per Par Por Pur PÖr Pür Pır

Pit Pet Pat Pot Put Pöt Püt Pıt

T

Ti Te Ta To Tu Tö Tü Tı

Til Tel Tal Tol Tul Töl Tül Tıl

Tik Tek Tak Tok Tuk Tök Tük Tık

Tim Tem Tam Tom Tum Töm Tüm Tım

Tiş Teş Taş Toş Tuş Töş Tüş Tış

Tiz Tez Taz Toz Tuz Töz Tüz Tız

Ek – 3: Uygulamada Kullanılan Tekerleme Örnekleri

Akıcı Seslere Yönelik Tekerlemeler

-A-

Abana'dan Adana'ya abarta abarta apar topar ahlatla ağdalı avuntucu

ahmak Ahmet'in avadanlıklarını apararlardan acar Abdullah ile aptal Abdi

akşam akşam bize geldiler.

*

El âlem aladana alıp aladanalandı da biz aladana alıp aladanalanamadık.

*

Aç at yol almaz, aç it av almaz.

*

Âdeme âdem gerektir âdem anlar âdemi, Âdem âdem olmayınca nitsin

âdem âdemi

*

Aksaray'da akar çeşme aksa raylar bozular.

-E-

Elektrik Ekrem'le elit Emre, erkek erkeğe pencere ve tencere ekinoksu ereğinde elendiler.

*

Eğer Eleşkirtli eleştirmen Eşref ile Edremitli Bedri'yi Ege'nin en iyi eğercisi biliyorlarsa, ben de Ermenekli Erdem Ergene'nin en iyi elektrikçisidir derim.

*

Eller dana almış danalanmış, biz de dana alıp danalanalım mı?

*

Eller dinlendi de biz dinlenemedik.

*

Eller pekmezlendi de, ben pekmezlenemedim.

*

Eller lahana almış lahanalanmış, biz de lahana alalım lahanalım.

*

Erzurumlu Efruz efendinin evde kalmış evlenmemiş ebesi Edirne emiri Esfendiyar efendiye evet deyip evlenmelide mi ev edinmeli, evlenmemeli de ev edinmemeli mi?

-İ-

İğdir'ın İğil ığıl akan ırman ırmağının kıyıları ıklım tıklım ılgın kaplıdır.

*

İlgaz ırmağından ışıl ışıl esen ılgıt, ıklım tıklım, ılgıt ılgıt, ışıl ışıl ışıldar.

-İ-

İt iti itti

Bit iti itti

İt biti itti

Bit gitti

İt gitti

İtti, bitti, gitti

*

İbibiklerin ibiklerini iyice iyileştirmek için İstinyeli istifçi İbiş'in istif istiridyeleri mi?

Yoksa İskilipli ispinoz işportacı İshak'ın isliğindeki ibrişimler mi daha iyi, bilemiyorum.

*

İbiş ile Memiş mahkemeye gitmiş, mahkemeleşmiş mi mahkemeleşmemiş mi?

-L-

Liseli lirik limonatacı limanda litrelik likörler aldı

*

Losyoncu lord lokomotifin loş lokantasında lokumcunun lokmalarını lokma lokma yedi.

*

Lalapaşa'da lalakıyat yapan lelebici, lelebici liberale lüzumlu lüzumsuz laubalilik yapma dedi.

*

Latifeci, Ladenli Lamia latif lambasını laboratuarda Lakırdıcı Nalân'ın lacivert lake lavabosuna koydu.

*

Lobutları loş locasında notalayan normal lord, losyoncusunun lokantasında nohutları lokumlarla karıştırdı.

-M-

Şu elimdeki tespihi imamelemeli mi, imamelememeli mi?

*

Bu yoğurdu mayalamalı da mı saklamalı, mayalamamalı da mı saklamalı?

*

Mısırlı mızıkacı mırıl mırıl mırıldanarak mızrağını mızraklı mıymıntıya mıhladı.

-N-

Nankör nalbant nalları nallamalı mı, yoksa nallamamalı mı?

*

Nobran Nadir' in Nallıhan' da naneruhu, nalın, narenciye, nergis alıp sattığı; nazlı Nesrin' e de nazikane nazım, nesir, nemelazımcılık, nezaket, nikelaj, nüans, Noel, nöbet şekeri üzerine nutuk attığı söyleniyor.

*

Narin Nadide narinlikten nameleri Nallıhanlı nallaş Nazife nankör Naci ile nakletti.

*

Nezaketli nekre Nedim, nevrastenilik neşesini nekes Necmiye nefesini nezlesiyle neşretti.

*

Niğdeli Nihat la nişanlı Nigar nispetsiz Nilüferle nihayetsiz nikâh ninnisini söyledi.

*

Nişastanın nısfı nişadırlandı.

*

Nöbetçi nöbetinde nöbetini bekledi.

Nuhkuyulu Nuri' nin nutku numaracıyı nurlandırdı.

*

Nüfuslu nükteden nümayişçinin numunelik nükteleri nüksetti.

*

Ne cezveyi köpürtebildim, ne kahveyi höpürdetebildim.

-O-

Ovada oğlakları otlatan oymak beyinin oğlu Osman, ortamın ortasındaki otağın ocağında odunda oynayıp oturdu.

*

O yalan bu yalan, fili yuttu bir yılan.

-Ö-

Özbeöz Ödemişli öngörülü öğretmen Özgür ile Özgül uslan özellikle özerk ön öğretimde öylesine özverili, övünç verici ve övgüye değer kişiler ki, hani tüm öğretim örgütleri içinde en özgün örnek onlardır diyebilirim.

-R-

Ramazanda Rizeli Remzi rüküş Rümeysa'ya rastlamış da, römorkör, riziko, rokoko, ruhülkudüs, rehabilitasyon, radyatör, radyoaktivite, rezistans ve rüzgar gülü nedir? diye sormuş.

*

Reşitle Reşat reklamda rekabeti refakatten rezalet mertebesine çıkardı.

*

Riyaziyeci ricalin riyasetini rica etti.

*

Rıfkı'yla Rıza rıhtımda rızıklarını aradılar.

*

Romanyalı romantik romancı Roza romanda romantik rol oynadı.

*

Rugancı Ruşen rüzgârda rüya gördü.

-U-

Uluborlulu utangaç Ulviye ile Uralı uğursuz Ulvi uğrasa uğrasa Urfa'daki urgancılara uzun uzun, ulam ulam urgan sattılar.

*

Uykucu Ülkü, ucu tüllü üç örtüyü ütüyle ütüyüp de mi üstüne örtünmeli, üç örtünün ucunu tülleyip ütüyüp de mi üstüne örtünmeli?

-Ü-

Ünyeli olmakla ünlü Ümit Ünlü'nün üç gün üç gece üzüm üzüm üzülmesi üstüne, ümidi kalmayan annesi umursamaz Ümmü Gülsüm ürküp de oğlu için mi üzüm üzüm üzülün, yoksa kendi ümitsiz, ürkek haline mi gülsün?

-Y-

Yalancıoğlu, yaylanın yağlı yoğurdundan, Yüksekova'nın yusyumru yumurta yumurtlayan tavuklarından, bir de Yörük ayrııyla yufkasından asla vazgeçemez.

*

Yalvaçlı yelpaze yıldız yirmi yoksul yörükler yumurtalarını yükledi.

*

Yağmurda yayan yapıldak yarasız yağmacı yalınayaklar yabanlığın yağlığında yatarken yayvanlaştılar.

*

Yol yordam yoksulu yolsuz yontucular yolculuğu yozlaştıran yolcuları yoklamadan yoldular.

*

Yöresel yönetimlerin yöneticileri yörelerinin yönetimlerini yöntemsiz yönergelerle yönettiler.

*

Yusyuvarkak yumurtaları yumuşatarak yutturan yumurtacıları yufkacılar yuhalayarak yuvarladılar.

Sızıcı Soslere Yönelik Tekerlemeler

Tonlu Sızıcı Soslere Yönelik Tekerlemeler

-J-

Jamaika'dan jetle gelen judocu Necdet'in getirdiği Japon Jandarmanın kızı Fuji'nin pijamasıyla jan janlı jarse jüponuna jambon yağı döküldü de ne karısı Jale'de jeton düştü, ne Japongülü Fuji aldirdı, jiklet çigneyip jimnastik yaptılar.

*

Jurnalci Jale ile jeneratörcü Müjgan Japonya'dan jilet, jant, jet, jambon, jelâtin, jartiyer, jeton, jarse, Japon Gülü getirdiler.

*

Jale Japonyalı jandarmadan Japonca öğrendi.

*

Jenseli jeolog jestini jeolojide yaptı.

*

Jokey jübilesinde jüriyle jüpitere yalvardı.

-V-

Vırvırcı Vedia ile vıdı vıdıcı Veli vilayete veda edip Vefa'ya doğru volta vururlarken virtüöz Vicdani ve Viranşehir' li Vatansever viyolonselist Vecibe ile karşılaştılar.

*

Viyola virtüözünü vizeli videosunu viranelikteki viyadükte vidalattırdı.

*

Vırvırcılarla vıdıvıdıcalar vızır vızır vızıldadılar.

*

Vanlı vali valizini vazolarla vantuzlarla vahşi vatmanla vapura koydu.

*

Varlıklı Veli vırvırcı vikontla voyvoda vurusunda vücutlandılar.

-Z-

Zonguldaklı Zalođlu Zöhre'nin kızı Zuhal, Zeki'yi ziyarette zil zurna görünce zıvanadan çıkmış. Beri bak zibidi Zeki demiş: Sen zevç değil zahiren zahireci zalim zevzek zikzaklı züğürt züppe zırtapozun ve de zerzevatın zirzopun tekisin.

*

Sizin damda var beş boz başlı beş boz ördek. Bizim damda var beş boz başlı beş boz ördek. Sizin damdaki beş boz başlı beş boz örnek, bizim damdaki beş boz başlı beş boz ördeğe, siz de bizim gibi beş boz başlı beş boz ördek misiniz? demiş.

*

Ziyankâr Ziya zibidi Ziverle zincirli kuyuda Zileli ziyansız Ziba'nın ziyafetine kondular.

*

Zıpır zıpzıpçıya zımbalı zivansız zirzopla zırıl zırıl zırlayarak zırvalandılar.

*

Zonguldakçı zorba zorlukla zorlandı.

*

Zurnacı Zuhuri zulmetten zurnası ile zuhur etti.

*

Zamanın zanlı zanaatçıları zamksız zarfları zarfçıda zahmetsizce zamkladılar.

*

Zalim zulmünü zulmette zulüm için yapar.

*

Zemzeme deki zemzem zelzelede zemzemlikten çıktı.

*

Zır deli zırzır deli, hınzır deli.

Tonsuz Sızıcı Soslere Yönelik Tekerlemeler

-F-

Farfaracı Fikriye ile favorili fasa fiso Fahri Fatsa' lı Fatma' yı görünce,

Fesleğenci feylesof Feyyaz' ı, Fındıkçı Ferhunde'yi anımsayarak feveran ettiler.

*

Felemenk'te Felemenklerin Felemenkçe mi konuştuklarını düşünce düşünce fertliği çektiler.

*

Fakır halamın alkara arkalığı, ark aralığında, ağır ağır akar.

*

Falcı falcıya fent etmez.

*

Falezli falçatanın figan eden Ferhunde'ye var mı faydası, Ferhunde'nin fer fer atan yüreği Fitnat'ın faturasına fark fırlatır mı ?

*

Fermanlı fabrikatör Fuat Fatin Furtun, filden, fiilden, fisiltıdan, fosilden, filitten, flütten, fellik fellik kaçır.

-H-

Hakkı hakkının hakkını yemiş.

Hakkı Hakkı'dan hakkını istemiş.

Hakkı Hakkı'ya hakkını vermeyince

Hakkı da Hakkı'nın hakkından gelmiş.

*

Hahambaşı, hahamhanede hapşırınca hain Haydar "Haydaa Hahambaşı hahamhanede hoyrat hoyrat hapşırmak hürmetsizliktir" dedi.

*

Hâkim hakem, hakem hâkim gerek.

*

Hapı yuttu Haldun, hap hup etti Sadun.

*

Haraya girdim, sildim, silkindim, çıktım.

*

Hayrabolulu Hamamizade Hamit Hayrettin'in hanımı Halide Harputlu has undan hamur açıp Halaskâr gazi'de hassa alayından mütekait hamurkâr Hüsni Hayrettin'le halası Hayrünisa hanımın hem hayretine sebep oldu hem de hayranlığını kazanıp hayır duasını aldı.

*

Her kadın hanesinin hem hanımı, hem halayığdır.

*

Hopalı Hamit'in hop hop atar yüreği, Hataylı Hasret'in hep söyler dili.

*

Heceye hevesli heykeltıraş herif heybesini hemşerisi hendekli Hesna' ya hediye etti.

*

Hilebaz Hilmi Hindistan'dan hizmetçisi Hintli Hikmeti hileyle himayesine getirdi.

*

Hımbıl hırçın Hasbi hırsızlıkla hıyarları hırkasında hızlı hızlı hıfzetti.

*

Hödük höyükle höykürerek hörgücünü höpürdetti.

*

Hurmacı Hulusi huysuzluktan hurmalarını hurda huniye tıktı.

*

Hükümdar Hüseyin hünerine hürmetsizlikten hüzünlü Hüsnü ile hüngür hüngür ağladı.

-S-

Üç tas has hoş hoşaf

Üç tunç tas has kayısı hoşafı

Paşa tası ile beş has tas kayısı hoşafı

*

Şu yoğurdu sarımsaklasak da mı saklasak, sarımsaklamasak da mı saklasak?

*

Sen seni bil, sen seni!

Bil sen seni, bil sen seni,

Sen seni bilmezsen patlatırlar enseni.

*

Selimiye'de sekiz bin sekiz yüz seksen sekiz semerli semerci seçkin semerlerini sedefçi sefere senetsiz sepetsiz verdi.

*

Siyah sineklerle sivrisinekler sihirli sinemada sivilceli sivil sipahileri sinirlendirdiler.

*

Sokaklarda soluyan solucan soytarı somurtkan sopalı sobacıya sonsuz sorular sordu.

*

Sözlükten sözlerini söyleyen söğütlü sökmen söylevinde sözleri sönük sönük söyledi.

*

Sungurlulu suçsuz subay suçlu Suriyeliyi su başında susuzluktan susturdu.

-Ş-

Şu köse yaz köşesi, su köşe kış köşesi ortadaki su şişesi.

*

Şartlı Saban Şarkışlalı şipşakçı Sekip bir de şıpsevdi Semiha Şiştane'den şeytan kuşu mu şömine masası mı masa şemsiyesi mi şoson mu şezlong mu ne satın almaya gitmişler; şaşıp kalmışlar.

*

Şinasi şu senin son şansın.

*

Şiş şişeyi şişlemiş, şişe keşişe kiş demiş.

Patlayıcı Soslere Yönelik Tekerlemeler

Tonlu Patlayıcı Soslere Yönelik Tekerlemeler

-B-

Bir berber

Bir berbere

Bre berber gel beraber

Bir berber dükkânı açalım demiş.

*

Be birader buraya bak

Başı bereli, burma bıyıklı, beti benzi bembeyaz

Beberuhi boylu Bilal'ın burnuna biber kaçıırıp

Bir bebek gibi bar bar bağırması bir bakıma hoş

Bir bakıma boş ve berbat bir hal değil mi?

*

Bir pirinci bir buluşta

Bir inci gibi bir birine bağlamada

Birinci paytak berber

Bastı bacak Bedri ile beraber

Bursa pazarına parasız gidip

Budala babası topal Bedir'den

Biberli bir papara yedi

*

Ben bademe baktım

Badem bana baktı

Ben bademden bıktım

Badem benden bıktı

*

Bezemeci Zeki bezemelerini bezeye bezeye bezirgânları bezdirdi.

*

Baldıran dalları

Ballandırmak mı?

Ballandırmamak mı?

Sonra o bala daldırılan

Baldıran dalları

Dallandırmak mı?

Dallandırmamak mı?

*

Babacan bacanak,

Bayat bayır turpu getiren başgarsona,

"Bre başıbozuk bacaksız,

Besbelli beni beberuhi beygir bilirsin" dedi.

*

Bizde bize biz derler, sizde bize ne derler?

*

Gül dibi bülbül dili gibi. Gül dibi bülbül dili.

*

Bu evi badanalamalı mı, badanalamamalı mı?

*

Herkes bazlama yapıp bazlamalandı da, biz bazlama yapıp bazlamalanamadık.

*

Baba Baki, Bandırmalı bacının basmalarını Balıkesirli bakkal Basri'ye bağlattı.

*

Şu karsıda beş eşek, Beşi de boz beş eşek, biri yüklü dişi boz eşek, dördü yüksüz erkek boz eşek, hepsi eder beş boz eşek.

-C-

Cücük cücük cümene

Cücük gitti imene

Cümen başı çekilmiş

Altın küpe takılmış

Hop hop hop

Gel sıyrılı kop

*

Cihangir cihetindeki

Cibilliyetsiz cimri ciğerci

Cici cins civcivleri

Cibinlikçinin cila sepetine koydu

Cıvık cıvacının

Cılız cırcırları

Ciyak ciyak cırlarken

Cızbızlar cızladılar

*

Çinici Celali hoca,

Gizlice marpuççular çarşısında

Züccaciyecilere gidip, içi Çince yazılı

Cicili bicili çubukları

Ceplerine indirdi.

*

Cemil, Cemile cumaları cilacı cüce Canip' in cicili bicili cumbalı ciltevinde cümbür cemaat cacıklı civcivle cücüklü cacık yerler sonra da Cebecili cingöz coğrafyacının cinsi cici annesinin cırcırböceğini dinlerler.

*

Ocak kıvılcımlandırıcılarından mısın kapı gıcırdatıcılarından mı?

Ne ocak kıvılcımlandırıcılarındanı ne kapı gıcırdatıcılarındanı.

*

Cimcime Cevza, cicili bicili coğrafyacı Cezayirli Celal'e, "Cancağızım Cebeci canavarı yine

cayır cayır ciğer kesiyormuş" dedi.

-D-

Dört deryanın deresini

Dört dergâhın derbendinde devrederlerse

Dört deryadan dört dert

Dört dergâhtan dört dev çıkar

*

A be sarı dayı

Ne sarı

Kuru darı

Bu darı be dayı

*

Datçalı desinatör, dadı deli dolu diktatörün damını dondurmaya donattığını duyunca dramatize dramaturg duygusal dublaja daldı.

*

Değirmene girdi köpek.

Değirmenci çaldı kötek.

Hem kepek yedi köpek.

Hem kötek yedi köpek.

*

Dadaylı dadımın Dodurgalı düdük delisi dedesi,

Diline doladığı dedim dedisiyle

Dırdırını dilinden düşürüp de bir kez olsun doya doya

Düden diyemeden, Düden'in dallara doldurduğu doyumlu yemişlerinden

Doyasıya yiyemeden dar-ı dünyadan göçüp gitti.

*

Dadaylı davulcu davuluna dayanan Davut dayıyı darbukayla darp etti.

*

Derviş Dede destanlarını derlemeden destanlarına devam etmedi.

*

Dilber Dilbaz dindar Dilaver'e dilbaz diyerek dikişlerini diktirdi.

*

Dır dır dırlanan dışarıda dımdırlak dırlandı.

*

Doksan dokuz dolaplı doktor dolandırıcı dondurmacıdan dolaplı dondurma doladı.

*

Dört yollu döşemeci döşemenin döküntülerini dört köşe döşeklere döndüre döndüre döktü.

*

Düdüklü düğmeci dünden beri düşünce düşünce düğme düzinelerini düzgün düzeltemedi.

-G-

Su çocuğu gıdıkласak da mı güldürsek?

Yoksa gıdıklasak da mı güldürsek?

*

Gevrek ekmek pekmezsemiş

Pekmez gevrek ekmeksemiş

Gevrek ekmek pekmezseseydi

Pekmez gevrek ekmeksemezdi

*

Geçimsiz gelin, Geyve'den gelirken gelinliğindeki gerdanlığını getirdi.

*

Geçen gece Gemerek' ten Gediz' e gelen Gebze' li gezginci gizemcilerden gitarist general

Genzel gençlere gerçekdışlılıkla gerçeklik dışı ilişkiler arasında ne gibi bir geçerlilik gerçekliği olduğunu sordu.

*

Gagavuz kuşunun gagası gerdandan sarkar, ger ger gerilen gergefin gül tası Galata'dan galat gergedana gül atar.

*

Gelirse hana boş, gelmezse daha hoş.

*

Gerekli gereksiz ve gereğine inanmadan gayretkeşlik edip iki günde bir Genel Kurula gensoru veren Giresunlu Gıyasettin Güner için Genel Kurula gensoru vermek, gerçekten de gerekmemekte midir, gerekmemekte midir?

*

Getirince el getirir, yel getirir, sel getirir; götürünce el götürür, yel götürür, sel götürür.

*

Götür küpü dök küpü, getir küpü sök küpü.

*

Gözlemecinin gözlüğü gözcünün gözünde mi, gözcünün gözlüğü gözlemecinin gözünde mi?

*

Gül dibi gibi, bülbül dili gibi, gül dibi bülbül dili.

*

Gül güllükte, kül küllükte

*

Güneyli girgin gammaz Gâlip Gâvurdağlı Gündüze güpegündüz galeyana gelmiş de
Gülgiloğlu Gaziantepi gazinocu Gazanfer'i Gölköylü gitarist ile birlikte
Gümüşhane'ye gönderivermiş.

*

Güreşte galip gelen Gelibolulu güreşçi, Ganalı güreşçi Gonzales'e güreşmiş
de mi galip gelmiş, yoksa Ganalı güreşçi Gonzales hükmen yenilmiş güreşememiş de
güreşmeden mi galip gelmiş?

Tonsuz Patlayıcı Seslere Yönelik Tekerlemeler

-Ç-

Çatalca'da topal çoban çatal yapar, çatal satar

Bilmem parası var mı da çatal sapan yapar, satar

Bilmem parası yok mu da çatal sapan yapar, satar

*

Çağatay'da çarmiha çakılan çarın çavuşu, çamurlu çanağı çakıllı çayda çalkalarken,
çantasından çamaşırlarını çaldırdı.

*

Üstü üç taşlı taç şalı üç tunç tası çaldıran mı çabuk çıldırır,

Yoksa iç içe yüz ton saç kaplı çanı kaldıran mı çabuk çıldırır?

*

O bahçe başka bahçe, bu bahçe başka bahçe, şu bahçe başka bahçe.

*

Çaçaron çaçabalığı çalçene Çingene çalıkuşunun çatır çutur çatmasından çok çekindi.

*

Çarık çorap dolak, ben sana çarık çorap dolak mı dedim?

*

Çolak çobanın çopur çocuğu, Çomardan çoluk çocuğunu çorak yerlere kaçırdı.

*

Siz Çekoslovakyalılaştırdıklarımızdan mısınız, yoksa

Çekoslovakyalılaştıramadıklarımızdan mısınız?

-K-

Karaağaç karaağaç

Kabı koyu karaağaç

Kabı koyu kurumuş karaağaç

Kaba kuru karaağaç

*

Ey dibi kara kabuğu kuru kaba karaağaç

Beni gördün de mi kurudun?

Ey dibi kuru kabuğu kara karaağaç

Beni görmedin de mi kurudun?

*

Kırk kantar

Kırkar kırkar

Kantar tartar

*

Kırk kanatlılardan Kırklarelili kırkayak kıkırdayarak Kırık kırak yerken kırık kanadına kırıntılar döküldü.

*

Bir dalda kırk kartal, kırkı konar kırkı kalkar.

*

Keşkekçinin keşkeklenmiş keşkek kepeşi

*

Bir tarlaya ekin ekmişler

İki kürkü yırtık kel kör kirpi dadanmış

Biri kürkü yırtık erkek kel kör kirpi

Diğeri kürkü yırtık dişi kel kör kirpi

Kürkü yırtık erkek kel kör kirpinin kürkünü

Kürkü yırtık dişi kel kör kirpinin kürküne

Kürkü yırtık dişi kel kör kirpinin kürkünü de

Kürkü yırtık erkek kel kör kirpinin

Kürküne eklemişler.

*

Bu kara kantar kırk kilo kara katran tartar.

*

Kırk kırık k p kırkının da kulpu kırık kara k p.

*

Őu karsıdaki kara kuru kavak, karardın mı, ey kara kuru kavak?

Sarardın mı ey kara kuru kavak?

-P-

Pinti pideci piŐkin pideleri pijamasız pisboğaz piyadelere piliçli pilavla piŐirdi.

*

Pireli peyniri perhizli pireler teperlerse pireli peynirlerde pır pır pervaz ederler.

*

Paçavracı paskal patronun paspasını paytal palavracı Pakize'nin partal pabucuna patlattı.

*

Peltek pehlivan peçeli periŐan peri zatın pervazını perdahsız peykede pestenkerani pembe pedagogla pençeledi.

*

Polatlı poturlu pokerci polis, pokerde Portekizli posbıyık politikacıyı pohpohlayarak portf y n  boşaltı.

*

Pulcu pullarını puflayarak puslu pusulanan pulunu pulladı.

*

P r zs z p sk ll  p lverizat r  p sk rte p sk rte p fleyerek p reyi yedi.

-T-

Al Őu takatukaları, takatukacıya götür. Takatukacı takatukaları takatukalamazsa, takatukaları takatukalatmadan geri getir.

*

Topkapılı topçu topal hasan tophanede top atarken topal bacağıyla top götürmüŐ.

*

Bahçede bir tırtıl,

Yaprakları yiyor kıtır kıtır.

Kötü tırtıl, hain tırtıl,

Yeme yaprakları kıtır kıtır.

Ek – 4: Araştırma İzin Belgesi

T.C.
MUĞLA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

26 Ağustos 2009

Sayı : B.08.4.MEM.4.48.00.04.322/ 2966
Konu : Anket Çalışması

VALİLİK MAKAMINA

Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Perihan Gülce ÖZKAYA'nın "İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Sesli Okuma Becerilerine Tekerleme Eğitiminin Etkisi" konulu tez çalışması kapsamında hazırlanmış olduğu anket formunu 2009-2010 eğitim-öğretim yılında İlimiz Merkez İlköğretim Okullarında uygulaması ile ilgili Muğla Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Dairesi Başkanlığının 23/07/2009 tarih ve 5992 sayılı yazısı ile ekleri ilişikte sunulmuştur.

Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Perihan Gülce ÖZKAYA'nın "İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Sesli Okuma Becerilerine Tekerleme Eğitiminin Etkisi" konulu tez çalışması kapsamında hazırlanmış olduğu anket formunu 2009-2010 eğitim-öğretim yılında İlimiz Merkez İlköğretim Okullarında eğitim öğretimi aksatmamak kaydıyla Okul Müdürünün uygun görmesi halinde ve uygun göreceği saatlerde uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Mehmet Ali CAŃ
Millî Eğitim Müdür V.

OLUR
25.. / 08 / 2009
Faruk Necmi KURT
Vali a.
Vali Yardımcısı

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Perihan Gülce ÖZKAYA
Doğum Yeri : Ankara
Doğum Yılı : 1986
Medeni Hâli : Bekâr

EĞİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

Lise: 2000 – 2004 : Mehmet Adnan Özçelik Anadolu Lisesi
Lisans 2004 – 2008 : Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı
Yabancı Dil : İngilizce

MESLEKİ BİLGİLER

2009- : Muğla Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda Araştırma Görevliliği